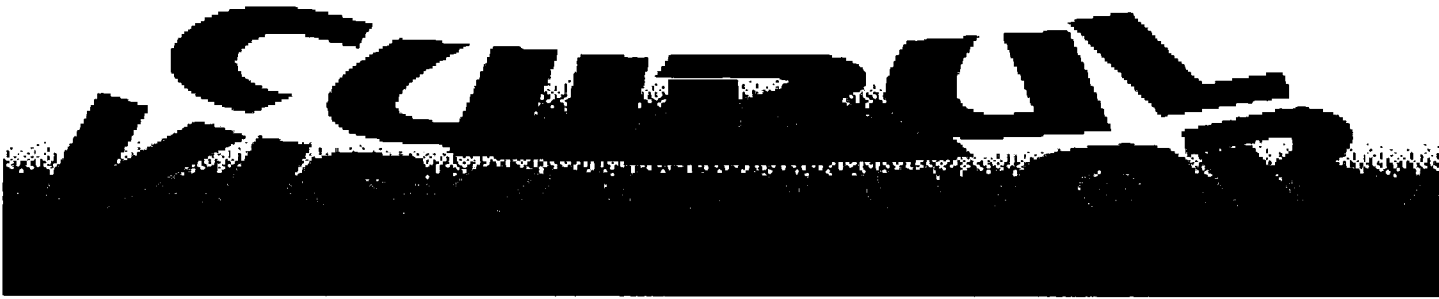

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Lavinia Rebreanu

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VI Nr. 1 (45-46) *** IANUARIE 2001 *** 8 PAGINI *** 3000 LEI

Scrisori

Scrisoare despre Eminescu (către elevi)

Știi că v-ai săturat de Eminescu! Sau, dacă nu ai făcut-o încă, veți avea timp să vă săturați de el până la sfârșitul liceului. Și eu m-am săturat! Cum s-ar putea altfel, când oriunde te întorci dai peste el: la fiecare manual școlar, pe pereții oricărei instituții, pe pancarte care nu te lasă să uiți că este anul Eminescu, în manifestări zgomotoase unde toți se simt obligați să verse câte o lacrimă de crocodil, ca să se vadă cât de mult îl iubesc, până și pe bancnota de 1000 de lei! Gata cu el!

Vă voi dezvălui însă un mare secret: acest Eminescu de care ne-am săturat cu toții, nu este cel adevărat, ci este doar monumentul lui de carton, monumentul lui Eminescu ridicat de niște manuale prăfuite, de niște profesori plictisiți, de niște oameni care își ascund goliciunea minții după niște etichete cât mai agresiv de niște oameni care, în absența unor clișee care să sune ca niște clopote sparte („cuvinte goale, ce din coadă au să sune”, spunea poetul) nu au nimic personal de spus.

Dacă vreți să-l descoperiți pe Eminescu-cel-adevărat, trebuie să jucați un joc foarte simplu: aruncați cât mai departe manualele școlare (într-un loc de unde să le puteți totuși recupera a doua zi, când profesorul de română vă va cere socoteală). Apoi luați un volum cât mai gros din poezia lui (sau din proză, sau din teatru, sau din publicistică – pentru că Eminescu a scris și așa ceva). Așezați-vă cât mai comod, lângă o farfurie cu fursecuri și un suc (decorul este opțional). Începeți să răsfoiți cartea din orice direcție doriți voi, opriți-vă la titlurile despre care nu ați mai auzit niciodată sau la poeziile din care manualele „rup” câte o bucată, nu întotdeauna cea mai grozavă. Când vă plictisiți, puneți cartea deoparte și reluați exercițiul în altă zi, până când veți simți că ați început să pricepeți ceva din realitatea lui Eminescu (lucru care se va întâmpla, vă asigur, destul de curând, și pentru care nu vă trebuie nici o diplomă academică).

Dacă vreți să-l cunoașteți pe Eminescu-omul, luați *Viața lui Eminescu*, scrisă de G.Călinescu, sau orice volum de mărturii ale oamenilor apropiați lui, care l-au cunoscut în mod direct și citiți-le ca pe un roman. Veți afla lucruri uimitoare: veți afla, de exemplu, că portretul poetului pe care îl cunoașteam cu toții este portretul unui tânăr de 16 ani, care abia publicase două-trei poezii, și că portretul lui Eminescu la treizeci de ani (după ce ne-a dat *Lucașfărușul*, *Scrisorile*, *Oda (în metru antic)*, *Povestea magului călător în stele*) înfățișând un om îmbătrânit înainte de

vreme, cu fața căzută și cu un început de chelie, cu mustața neîngrijită și cu ochii atinși de lucirile nebuniei. Veți afla cum a murit în ospiciu, cum că era un bărbat mai degrabă scund și bine făcut, chiar bondoc, care umbla adesea neglijent, puturos, năpădit de ploșnițe, dar care știa și să poarte fracul sau redingota la întâlniri oficiale, să râdă în hohote sau să facă „bancuri” de salon la seratele din casele prietenilor lui înstăriți, că înjura de „neamul nevoii”.

Așa că vă veți putea întoarce la școală știind *Marele Secret*. Iar când cineva (mai în vârstă decât voi, mai autoritar și cu voce mai puternică) vă va spune despre „poetul național” și despre „lucașfărușul poeziei românești”, voi veți putea zâmbi discret în dosul palmei pentru că veți ști că acestea, spuse singure, nu sunt decât niște formule goale, care, fiind folosite prea des, nu mai spun nimic și sună ca o limbă de lemn. Când vă va spune că tot ceea ce a scris Eminescu este genial, veți ști că așa ceva este imposibil, pentru că nici un artist, din orice epocă și din orice țară ar fi el, nu a reușit vreodată să fie genial în toate, fără să dea rateuri (de altfel, multe dintre cele mai cunoscute poezii ale lui Eminescu sunt poeziile lui cele mai proaste din punct de vedere estetic: *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Doină, Pe lângă plopii fără soț* etc., fără ca asta să facă din el un poet mai puțin valoros). Când veți auzi că este un filosof de talia lui Schopenhauer sau Hegel, că a anticipat teona einsteiniană a relativității, că a fost lingvist, antropolog, gânditor politic, veți ști că acela care vă vorbește cu atâta convingere confundă cultura unui om bine instruit cu creația originală (care lui Eminescu îi lipsește în aceste domenii).

Acesta este Eminescu de care ne putem îndrăgosti din nou: un mare poet care a scris și proză bună, care a încercat (fără să-i reușească prea bine) să scrie teatru, care a avut o cultură impresionantă (ca orice mare artist european din vremea lui) și care s-a preocupat de mersul țării (deși textele lui publicistice sunt pline de accente de xenofobie, naționalism și antisemitism – uitați-vă în dicționar ce înseamnă toate aceste cuvinte și țineți-le minte, pentru că veți mai avea nevoie de ele în lumea în care trăim). Un artist viu și adevărat (la care nu putem ajunge decât pe cont propriu, printr-o lectură mereu și mereu înnoită a operei lui concrete, și nu a comentariilor de manual), un om întreg, de care noi și cultura noastră nu ne putem lipsi și de care nu ne vom plictisi niciodată, pentru că praful istoriei nu se așază pe oamenii încă vii.

MIHAELA URSA

Scrisoare pentru ACASĂ

Stimați prieteni,

Mulțumesc pentru grija dumneavoastră de a mă pune în legătură cu viața din ținuturile lvelor și-ale Someșului de Sus. M-am născut la țară și acolo mă regăsesc în toată ființa pe care o port. Când ajung în satul meu dintre dealuri (pe Valea Râmnicului Sărat) emoțiile mă poartă către anii pantalonilor scurți când alergam cu sufletul la gură să prind cu mâinile mele orizontul. Acele locuri mă cunosc, mă strigă pe nume și acolo mi-am clădit casa eternității, unde voi fi alături de cuibul visurilor copilăriei. Acele locuri m-au hrănit cel dintâi și icoana de pe peretele casei părintești atarnă și astăzi arătând răsăritul. Primele imagini văzute au fost chipul mamei și ochiul lui Dumnezeu de pe iconiță.

Merg destul de des ACASĂ – casa mea o consider acolo unde m-am născut. Din păcate puțini au rămas... din oamenii care m-au sprijinit spre a mă ține pe picioare și a face primii pași. Bătrânul nuc din curtea casei s-a pleșuvit, dar încă dă rod. De câte ori ajung acasă îl cuprind în brațe, crengile vibrează ușor în semn că mă recunoaște și apoi îi povestesc toate bucuriile și necazurile trăite. Nu rareori atingând obrazul de scoarța sa aspră simt ceva umed. Și nu știu cine plânge – eu sau el? Când plec de acasă mă uit în urmă pentru a-mi întipări profund două chipuri dragi: mama și nucleul. Când nu vor mai fi nici ele, vor rămâne doar amintirile. Totul este trecător. Acolo – ACASĂ – sunt rădăcinile mele și oriunde ajung, cât aș fi de departe, într-o clipă pe calea iluziilor mă refugiez în cuibul copilăriei. Anii au trecut și dacă privesc în urmă nu știu dacă am făcut îndeajuns pentru școală și satul meu. Parcă ieri a fost ziua când am părăsit prima oară templul sfânt al școlii cu o traistă după gât, desculț și cu o batistă curată împăturită de mama. Colegii mei de școală primară mi-au rămas apropiați. Învățătorii au plecat în lumea de dincolo de nori. Școala a îmbătrânit și ea, cum de altfel îmbătrânește totul. Cireșul de lângă fântâna din curte a murit și el. Îmi aduc aminte că primele cireșe, de pe când era copăcel, au fost înfășurate de mama într-o bucată de ziar „Scânțea” și trimise la lași – feciorului. Tot aurul din lume nu putea valora cât cireșele trimise de mama.

De ce v-am destăinuit aceste trăiri?! Poate pentru faptul că vă simt aproape și mă bucur că am asemenea prieteni.

O îmbrățișare caldă,

Prof.univ.dr. ION IORDACHE

Un fel de scrisori (3)

Vă spun din nou un „Bine v-am găsit!”, iar asta după o pauză de aproape o jumătate de an. În ultima scrisoare am încercat să ne ocupăm de unele aspecte ale felului în care România (mai exact, Transilvania) este percepută în spațiul german, aceste observații bazate fiind pe informația pe care un om obișnuit o dobândește simplă (fără a o căuta în mod deosebit) prin intermediul presei audio-vizuale de aici.

Între timp, pe plan subiectiv, am trăit în luna august emoția revederii lui „acasă”, unde am încercat să regăsesc ceea ce a mai rămas din frumosul de până acum 10 ani, dar și să descopăr haina noului, pe care, în ciuda conservatorismului de la sat, o îmbracă tot mai pronunțat, chiar dacă și de-o manieră tot mai pestriță, prezentul. Am trăit momente marcate de stări oarecum contradictorii: pe de o parte frumosul de neclintit al dealurilor ori al zielelor fierbinți de vară, pe de altă parte, grijile pe care omul de rând și le făcea vis-a-vis de stadiul nivelului de trai din zonă și din țară în general. Nici prin gând nu-mi trece să fac eu aici politică; un aspect însă mi-a atras atenția (poate precum altorora dintre D-voastră): un fel de pasivitate determinată probabil de un sentiment al zădărniciilor încercărilor în o buna parte dintr-un trecut care a stat de vorbă. Din fericire există și o categorie care, înainte de toate, este activă, iar munca nu le rămâne nerăsplătită. Exclud aici activitatea de „chiosc”. Știu, poate am alunecat cumva într-o pantă a „dădăciturii”, de care suntem cu toții atât de sătui, așa că să trecem la altceva.

Cum ar fi de pildă plecăria din țară. O să încerc să fiu doar constativ, dar vreau să dau prilej șușoteliilor de genul „cine și-a găsit să vorbească?”. Un lucru este însă cert: se pleacă (ori „se fuge”) într-un mod îngrijorător. Motivele – e clar – sunt de natură economică, altfel nu mi-aș explica cum își lasă bărbatul soția și copilul (ori copiii) și pleacă la lucru în America, în Spania, în Italia, în Franța etc., iar asta pentru ani de zile. Desigur, sunt cazuri, și se pare nu puține, în care pleacă familii, de la mic la mare (în Canada, de pildă). Toate bune și frumoase, până aici suntem încă în limitele normalului, ținând cont de situația în care socialul și politicul de la noi se găsesc. Dar când aud, prin intermediul prietenilor care lucrează în învățământul liceal, că prima grijă a posesorului diplomei de bacalaureat este aceea de a găsi o modalitate de a părăsi țara și de a-și găsi de lucru (de cele mai multe ori sub nivelul calificării lor) în străinătate, desigur că fenomenul este îngrijorător. Cel puțin dacă s-ar face în acest sens o pregătire, o „punere în gardă”, a celor care intenționează să plece, în sensul de a le forma în prealabil o imagine, fie ea și lacunară, despre lumea în care intenționează să-și încerce norocul. Asta la un nivel instituționalizat, prin intermediul Școlii populare de artă, de-o mai fi existând, școală care funcționează și în Germania („Volkshochschule”) oferind cursuri de calificare de limbă și civilizație franceză, engleză etc. De bună seamă, s-ar putea să fiu greșit înțeles, și anume să mi se spună că aceasta ar putea însemna o încurajare a fenomenului sus-amintit. De acord, este una dintre interpretările posibile, dar gândiți-vă cât de păpăcioasă poate fi căderea interioară pe care, cel netrecut printr-un proces al „punerii în gardă” (cum o numeam mai sus), va trebui apoi să o surmonteze!...

Spre exemplificare aș vrea să vă relatez o întâmplare prin care am trecut eu însumi: venind cu mașina, în urmă cu doi-trei ani, de la Rodna la Maieru, am luat cu mine un măieran, trecut bineșor de prima tinerețe, reprezentant, prin ținuta vestimentară, al omului de rând din zonă, cel care până mai ieri era preocupat de treaba câmpului, de mersul vremii (în relația ei cu „pologul”), generație care, în mod evident, pierde din pondere. Din una în alta, omul îmi spune că tare ar vrea el – și ar da oricât pentru asta – să plece în străinătate și să se întoarcă de acolo, după câteva luni de muncă, cu o sumă importantă de bani. O intenție cât se poate de legitimă; în mine însă răsuna întrebarea: bine dar în ce măsură este omul acesta pregătit pentru o astfel de încercare?

Promițând că voi reveni, de-mi va fi îngăduit, și cu scrisori mai puțin didactice, vă las acum cu urarea de „Să auzim de (mai) bine!”

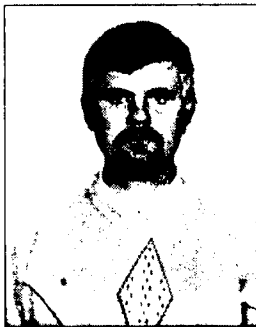
Al D-voastră

KORRESPONDENT

Lirica

Cartea

ALEXANDRU DĂRĂBAN

S-a născut în 17 octombrie 1960 în Sângeorz-Băi. Este absolvent al Liceului din Sângeorz-Băi, promoția 1979. Actualmente IDM CFR în Stația CFR Jucu, absolvent al cursului de șef de stație CFR în anul 1998.

Publică articole, eseuri în: „Actualitatea de Bistrița”, „Monitorul de Cluj”, eseu intitulat „Teama de a fi iertați” fiind premiat. Citește poezie în cadrul emisiunii radioului clujean „Rotonda literară”, emisiune patronată de Dora Pavel, redactor al revistei „Apostrof”.

Participă la concursuri literare în cadrul aceluiași post de radio, participarea fiind încununată cu premiul III în anul 1999 și premiul II în anul 2000, concurs dedicat „Anului Eminescu”. Tot în cadrul aceluiași concurs este premiat cu premiul revistei „Poesis” din Satu Mare.

Publică poezie creștină în publicația creștin ortodoxă „Iisus biruitorul” de la Sibiu.

ICU CRĂCIUN

LUI EMINESCU

În Eden,
oamenii au în comun cu îngerii
sfîntenia și nemurirea.
îngerii,
chiar de la prima întemeiere a ființei,
de la prima plămădire a lor
au avut sădită în ei
sfîntenia.

EMINESCU: NEMURIREA

Globul pământesc
poartă în adâncurile lui un miez de foc
de aceeași natură cu flacăra soarelui,
EMINESCU-I O INIMĂ
ÎNRUDITĂ CU DUMNEZEIREA
CARE-I SANCTUARUL IUBIRII
Preotul curăță văzduhul întinat
cu candela
ca arvonă a euharistiei,
EMINESCU-I
VĂZDUH TĂMĂIAT.

PLÂNS

Cugetul mă muștră
fața mi se rușinează în inima mea
osândit de mine însumi
aștept judecata Ta.
Fără întrerupere, în noroi mă tăvălesc
de-a pururi cu gânduri desfrânate mă
pângăresc.

și Tu, Doamne,
Cel ce firesc ai îndelungă răbdare
să nu mă părăsești!
Să nu te grăbești a mă secera din viață
crud și fără de vreme
Să nu mă ridici pe mine
mai înainte de a-mi aprinde
Candela!
Să nu mă iei pe mine
neavând îmbrăcăminte de nuntă.

Povățuiește-mă, pe mine, la frica Ta!
dă-mi lacrimi de umilință
că la mila Ta năzuiesc eu,
rătăcitul.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

Colibița Foto: LUCIA MACAVEI

Zestrea materială și spirituală a Districtului grăniceresc năsăudean

Cele aproape nouă decenii de ființare a Districtului Grăniceresc Năsăudean (1762-1851) au suscit interesul a foarte mulți cercetători români și străini. Șirul acestora începe cu acel căpitan Antonio Cosimelli (Poemation de secunda legione valachia, 1764-1767) care ne dă primele informații despre Regimentul al II-lea Grăniceresc Transilvan, la câțiva ani de la înființarea lui, continuă cu zecile de nume, specialiști sau amatori, care au abordat acest subiect pe parcursul secolului al XIX-lea și în prima parte a secolului al XX-lea (dintre care se distinge pleiada entuziaștilor de la „Arhiva Someșană”: Virgil Șotropa, Vasile Bichigean, Iulian Marțian, Florian Porcius, Nicolae Drăganu ș.a.), ajungând până în perioada postbelică, în care se înscriu cu contribuții valoroase, pe lângă oameni ai locului (de la „Arhiva Someșană” – serie nouă sau de la revista bistrițeană „File de istorie”, dar și cu volume personale: Valeriu Șotropa, Teodor Tanco, Lazăr Ureche ș.a.) și universitari de prestigiu din Cluj-Napoca, Iași, Târgu-Mureș etc.

Cea mai recentă apariție editorială pe această temă (Mircea Mureșianu, Districtul Grăniceresc Năsăudean, Studiu de Geografie Istorică, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000) are meritul de a aduce o inedită perspectivă de cercetare. Dacă predecesorii săi s-au limitat la studiul strict specializat al unor aspecte militare, juridice sau istorice ale instituției grănicerești, autorul în cauză tratează domeniul cercetat din perspectiva geografico-istorică, ca o aplicație a preceptului că „istoria este o geografie în mișcare”. El își propune și reușește să abordeze realitatea cercetată la modul complex, ca entitate politică, militară, socială, administrativă, economică, religioasă, culturală și comportamentală.

Dr. prof. dr. Mircea Mureșianu este un fiu al acestor locuri, măr-turisindu-și cu satisfacție „mândria de a descinde din înaintași grăniceri” (străbunul tatălui său, Ștefan Moroșan, a fost, conform „protocolului Bisericii Rocnei Vechi”, cătană de tabere” în oastea imperială). Domnia sa este în prezent titular al catedrei de geografie de la Școala Generală Rodna și profesor asociat la Colegiul Universitar din Bistrița, instituție aparținătoare Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

Tomul de peste 250 de pagini, ilustrat cu un consistent și sugestiv material fotografic, statistic, grafic și cartografic, este rodul unui efort de mai mulți ani. La multele ceasuri petrecute în arhive și în biblioteci din Năsăud, Bistrița, Sibiu etc., se adaugă parcurgerea cu pasul a tuturor celor 44 de așezări grănicerești: Șanț, Rodna, Maieru, Sângeorz, Ilva Mică, Feldru, Nepos, Rebrîșoara, Năsăud, Salva, Mititei și Mocod, de pe axa Someșului Mare; Rebra și Parva, de pe Valea Rebrei; Hordou, Bichigiu, Telciu, Romuli, de pe Valea Sălăuței; Runcul Salvei, de pe Valea Idieciului (a Runcului); Zagra, Poienile Zagrei, Suplai, Găureni (Alunișul), de pe Văile Țibleșului (Zagrei) și

Alunișului (Găurenilor); Ilva Mare, Măgura Ilvei, Poiana Ilvei, Leșu, de pe Văile Ilvei și Leșului; Rusu Bărgăului, Josenii Bărgăului, Mijlocenii Bărgăului, Susenii Bărgăului, Prundu Bărgăului, Bistrița Bărgăului, Tiha Bărgăului. Mureșenii Bărgăului, de pe Valea Bărgăului; Ragla și Budacu de Sus, de pe Valea Budacului; Nușfalău (Mărișelu), Sîntioana, Șieuf, de pe Valea Șieului; Monor, Gledin, de pe Valea Luțului; Rușii Munți și Morăreni, de pe axa Mureșului. Peste tot, autorul a vizitat principalele instituții ale localităților (primăria, școala, biserica), a stat de vorbă cu urmașii grănicerilor, valorificând chestionarele completate de ei, punând astfel în evidență zestrea lăsată, prin vremi, până astăzi, de instituția grănicerească din a doua jumătate a sec. al XIX-lea și prima jumătate a sec. al XX-lea. Pentru fiecare localitate, autorul dă prima atestare documentară, explică toponimul respectiv, notează variantele oiconimice, surprinde dinamica vetrei satului în timp și evoluția vieții economico-sociale a locuitorilor.

Dacă în viziunea inițiatorilor lui Districtul Grăniceresc Năsăudean trebuia să fie un instrument de apărare a acestui colț al Imperiului Habsburgic împotriva potențialelor pericole interne și externe, în fapt el s-a manifestat printr-un statut plurivalent, conducând la o evidentă emancipare economică, socială, culturală, confesională, politică și, cu deosebire, națională pentru toți cei cuprinși în instituția militară a graniței și pentru urmașii lor, până azi. Interesele geopolitice și geostrategice ale Curții de Habsburg au impus imbinarea militarizării Văii Rodnei și a zonelor limitrofe cu promovarea unor norme specifice administrației civile, urmărind riguros respectarea lor, instituția a asigurat un statut social rezonabil pentru grănicerii chemați să susțină o activitate militară și administrativ-gospodărească eficientă; economia zonei militarizate a fost urnită energic din primitivismul feudal anterior graniței; școala și biserica au fost determinate să joace un rol decisiv în culturalizarea și civilizarea populației. În special a celei românești – toate acestea au condus la mutații profunde în mentalitatea și în comportamentul oamenilor, contribuind hotărâtor la modernizarea mai accelerată a districtului în toate compartimentele vieții locuitorilor săi.

Scrisă cu vervă patriotică, dar și cu acribie științifică, într-un stil accesibil și atractiv, cartea profesorului rodnean demonstrează deci convingător faptul că, pornind din interese proprii imperialilor austrieci, instituția graniței militare s-a transformat în timp într-o izbândă evidentă a populației românești majoritare de pe meleagurile noastre. Zestrea materială și spirituală lăsată nouă de această instituție a secolelor trecute va incita, în mod sigur, la noi abordări, în măsură să pună în lumină învățăminte utile pentru contemporaneitate.

EMIL BĂLAI

Rebreniana

Liviu Rebreanu și Alexandru Davila (6)

Dar, atunci, „scandalul” din 1906 invocat de Liviu Rebreanu în articolul Afacerea Manasse, provocat într-o apărare a limbii și literaturii românești, a fost inutil? De fapt piesa „Manasse” a lui Ronetti Roman, foarte apreciată de Alexandru Davila, a intrat și ea acum în repertoriul Teatrului Național din București, alături de alte piese românești, ca „Hagi Tudose” de B.Șt.Delavrancea. „Cocoșul negru” de Victor Eftimiu, „Păianjenul” de A. de Herz, „Poezia depărtării” de Duiliu Zamfirescu, iar pentru popularizarea pieselor lui Vasile Alecsandri, Alexandru Davila organizase spectacolele „de marți”, sau din dramaturgia universală, precum „Andromaca” de Jean Racine, „Marșul nupțial” de Henry Bataille, „Un dușman al poporului” de Henrik Ibsen, „Eu” de Eugène Labiche, „Egreta” de Dario Nicodemi, evident nelipsind „Hamlet” de William Shakespeare, cu a suta reprezentație la 3 februarie 1913, avându-i ca protagoniști pe Constantin I. Nottara (Hamlet) și Agepsina Macri-Eftimiu (Ofelia). Mai mult, făcând cronică piesei „Fântâna Blanduziei” de Vasile Alecsandri. Liviu Rebreanu aprecia că „D-I Davila a avut o idee fericită când a hotărât să rezerve, în fiecare săptămână, câte două seri teatrului clasic sau, cel puțin, cosacrat. (...) Căci numai prin cultivarea teatrului clasic poate un teatru național să exercite o influență artistică, culturală, educativă și moralizatoare asupra marelui public. Iar menirea unui teatru național mai cu seamă aceasta trebuie să fie” (Liviu Rebreanu, „Fântâna Blanduziei”. Piesă în trei acte și în versuri de V. Alecsandri, „Rampa”, An II, Nr. 312/3 noiembrie 1912, pag. 2).

Autorul cronicii dramei „Manasse” lua atitudine fermă împotriva șovinismului și urii de rasă ale unei „minorități infirme”, apărând creația artistică, întrebându-se mai mult sau mai puțin retoric: „Unde ar fi arta, al cărei scop este reprezentarea vieții așa cum este?” Această concepție despre opera de artă a lui Liviu Rebreanu ne duce cu gândul la poetul executat în Revoluția franceză del a 1789-1794, André de Chénier, a cărui idee este semnificativ „tradusă” mai târziu (1914) de Zaharia Bărsan: „Cine vrea să facă artă face o greșală să se depărteze de viață; dar și să ia viața așa cum e, face o greșală și mai mare” (Apud Zaharia Bărsan, Scrisori, Antologie și prefață de C. Simionescu, Edit. pentru Literatură, București 1969, pag. 10), partea a doua fiind formulată de romancier prin crezul: „(...) arta înseamnă creație de oameni și de viață”, dar „(...) artistul nu copiază realitatea niciodată” (Liviu Rebreanu, Amalgam, Ed. îngrijită de Mircea Muthu, Edit. Dacia, Cluj-Napoca 1076, pag. 31; 57).

Cât despre Vaicu-Vodă, Liviu Rebreanu va mai vorbi și peste ani, în a doua sa perioadă de directorat la Teatrul Național din București (1940-1944; prima fiind 1928-1930) cu prilejul stabilirii repertoriului în prima parte a anului 1941, de data aceasta la microfonul Societății Române de Radiodifuziune (înființată la 22 decembrie 1927 sub conducerea fizicianului Dragomir Hurmuzescu), aici romancierul aducându-și un prețios aport la dezvoltarea ei și la alcătuirea programelor literar-artistice, în calitate de membru în Consiliul de Administrație (1932-1933) și ca vicepreședinte timp îndelungat (1933-1938). Tot în noua instituție de cultură, în urma unui concurs din 1934, va lucra în funcția de crainică și Puia-Florica Rebreanu, de asemenea soțul ei (din 1931), Radu Vasilescu, după demisia sa din armată, care-și înscriese numele printre pionierii comentariilor sportive (Cf. Liviu Rebreanu, La lumina lămpii, Ed. îngrijită de Puia-Florica Rebreanu și Nicolae Gheran, Edit. Minerva, București 1981, pag. 263). Militând pentru un teatru bogat și variat, în care piesele clasice și cele noi românești să alterneze cu cele clasice și noi universale, respectându-se criteriul etic-estetic, menite să contribuie la înălțarea sentimentului moral-social-național, directorul afirma: „Pornind de la acest criteriu, am ajuns să fac ordinea spectacolelor cam în felul următor. Ar fi prima, deschiderea stagiunii. Vasăzică o avem mâine seară, sâmbătă: Vlaicu-Vodă. Despre Vlaicu-Vodă n-am ce să adaug, știe toată lumea despre ce este vorba, atâta vreau să spun că e montat în decoruri și costume cu desăvârșire noi și distribuția roturilor este aproape complet nouă, afară de rolul titular. Așa cred că spectacolul Vlaicu-Vodă – care e o piesă destul de văzută – va interesa un public cât

(continuare în pag. 7)

Prof.univ.dr. IERONIM MARȚIAN.

Istorie

MAIERU – file de monografie (21)

Este potrivit să reluăm firul întrerupt al serialului nostru cu un episod de mare interes pentru localnici: istoricul Bisericii Sfânta Parascheva din Maieru, locaş de curând resfinţit.

Aşezată pe vârful unei coline, Biseriţa din Deal, cum i se mai spune în tradiţia orală a măierienilor, tronează, maiestuoasă, peisajul acestei aşezări străvechi dintre mături. Locul a fost bine ales, cu vedere din orice colţ al satului, după o veche strategie a construcţiilor monahale.

Acest sfânt locaş de rugăciune, purtând hrumul Sfintei Cuvioase Parascheva, a fost zidit în anii 1817-1818 pe cheltuiala credincioşilor din parohie, în plină epocă grnicerească, după cum reiese din lucrările monografice întocmite de juristul şi gazetarul Emil Boşca-Mălin şi veneratul paroh Iuliu Pop (vezi lucrările menţionate în episodul anterior).

Lucrarea a fost executată de maestrul Krauss din Bistriţa, ajutat de credincioşii satului, cu muncă benevolă. De un deosebit interes se bucură catapeteasma lucrată de către un meşter din Maieru, al cărui nume nu se cunoaşte încă.

În acei ani ai construcţiei, spun bătrânii şi documentele că a fost foarte foamete mare. Se mânca pâine de ovăz amestecat cu hamei sau chiar coşobrele (porumbe) fierte în lapte... De aceea i se mai zice în popor „biserica foamei”, iar măierienilor „coşobrei”, după numele fructului amintit... Un alt fapt semnificativ: a fost zidită chiar la un secol după ultima şi pustiitoare năvălire a tătarilor din 1717, rămasă în memoria satului ca cea mai neagră pagină din istoria sa.

Este construită în întregime din piatră şi are formă de corabie. În jurul ei dăinuie unul dintre cel mai vechi cimitire din comună. Clădirea s-a reparat în anii 1912 şi 1965. Din iniţiativa vrednicilor preoţi locali: regretatul Găvrilă Foşlui, apoi a mai tinerilor Emil Coman şi Ioan Lăpuşte, în anul 2000, i s-au făcut reparaţii generale.

Icoanele pe lemn şi pe sticlă prezintă o mare importanţă artistică şi documentară. Inscriptiile nu se găsesc nici pe ziduri, nici pe iconostas. Culoarea zugrăvelii, păstrată şi în prezent, alb-albăstruie, îi menţine simplitatea înfăţişării.

În patrimoniul acestei Sfinte Biserici se

păstrează aşadar relicve de valoare, în parte, salvate de la vechea mănăstire din Drogomana, din marginea nordică a satului, care, în cumplitul an 1717, a fost incendiată de tătari. Parte din iconostas, unele icoane patinate de trecerea vremii, medalioane pe lemn ale sfinţilor proroci, datând aproximativ din anii 1700-1750, impresionează pe oricare vizitator.

În iconostas, la loc central-dreapta, poate fi admirată o icoană unică în bisericile transilvănene, înfăţişând supliciu frângerii cu roata, care, după părerea specialiştilor şi a lui Liviu Rebreanu însuşi, aminteşte de martiriul frângerii cu roata a lui Horea sau Tănase Tudoran pe platoul Mocirla de la Salva.

Prin toate ale ei, Biserica aceasta simbolizează, prin urmare, adevărul potrivit căruia credincioşii localnici păstrează cu admirabilă pietate memoria strămoşilor care, în acele vremuri vitrege au reuşit să o înalţe, fuior de flacără, întru perpetuarea credinţei şi a nestinsei conştiinţe de neam.

Din anul 1978, Biseriţa din Deal a fost declarată monument istoric şi este vizitată de numeroşi creştini, turişti români şi străini.

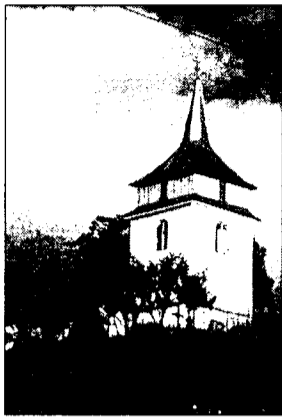
X

Eveniment memorabil: acest sfânt locaş a fost resfinţit în ziua de 22 octombrie 2000 de către P.S. Episcop vicar dr. IRINEU POP BISTRITĂNUL, protopop fiind P.C. Pr. Ioan Dâmbu, alături de preoţii noştri parohi Emil Coman şi Ioan Lăpuşte şi restul soborului slujitor de 17 preoţi.

La această festivitate de neuitat au luat parte o mare mulţime de credincioşi din Maieru şi din localităţile: Năsăud, Bistriţa, Poiana şi Măgura Ilvei, Rodna, Şanţ, Sângeorz-Băi, Feldru şi altele. Printre oaspeţii de onoare amintim pe Dl. Andrei Marga, fost ministru al Educaţiei Naţionale, Dl. Petre Roman, fost ministru de Externe şi numeroşi reprezentanţi ai autorităţilor judeţene, ziaristi, fii ai satului răspândiţi în diverse colţuri ale ţării.

(va urma)

SEVER URSA

Eminesciana

CODRUL, în CĂLIN (File din poveste)

de MIHAI EMINESCU

Dacă George Călinescu afirmă că poporul român are patru mituri fundamentale: mitul originii poporului român (legenda lui Traian şi a Dochiei), mitul jertfei zidirii (Monastirea Argeşului), mitul mioritic, al existenţei pastorale a poporului român (Mioriţa) şi mitul erotic (al zburătorului) credem că putem adăuga şi pe cel al codrului, al pădurii, motivul acesta rodind bogat în literatura populară şi cultă românească. Poporul român a fost plămădit în luminişurile codrilor de pe versanţii Carpaţilor fiind deci un „popor al codrilor”. În viziunea populară românească preluată şi de literatura cultă codrul este o fiinţă mitică; „mumă şi tată”, „frate bun” care alină, „casă românească” care oferă adăpost.

Codrul e crai şi împărat, căruia ne adresăm cu Măria Ta în semn de cinstire şi preţuire. Lui, codrului, neamul românesc îi datorează însăşi existenţa şi continuitatea sa pe aceste meleaguri.

În creaţia eminesciană codrul are sensul de centru imaginar al lumii, unde omul capătă prin intermediul fanteziei puteri magice. Eminescu şi-a organizat întotdeauna spaţiul poetic în funcţie de această obsesie a centrului. Codrul uriaş şi de nepătruns e cosmosul în care trăim. Veşnic, renăscând în fiecare an, el reprezintă principiul etern al vieţii în antiteză cu omul care e trecător.

Dincolo de codrii de aramă, în mijlocul „pădurii de argint” se află un luminiş, spaţiu privilegiat, iar în mijlocul luminişului este lacul născut din şipotul izvoarelor. Izvorul e chiar izvorul vieţii din basme, simbolizând renaşterea neîntreruptă a naturii. El e situat în locul unde iarba „pare de omăt”. Albul de omăt şi argintul constituie culoarea purităţii, a lumii netulburate de trecerea timpului.

Senzaţia de „văzduh tămâiet” e dată de faptul că în poeziile lui Eminescu apare adesea teiul înflorit.

În toate miturile lumii un copac aşezat lângă un izvor constituie o imagine a paradisului.

Ne aflăm aşadar nu numai în centrul simbolic al lumii (codrul), ci şi la începutul ei (izvorul). Tabloul pădurii de argint se deschide şi se remarcă prin perspectiva sa vizuală, „vezi albind”, „vezi izvoare zdruncinate”... marcând succesiunea elementelor pe care le dezvăluie intrarea în interiorul codrului; albul scripitor al pădurii, izvoarele, masa nupţială.

De asemenea, codrul este perceput auditiv „mândra glăsuire” şi olfactiv „văzduhul tămâiet”.

Au existat încercări de localizare a spaţiului din Călin (File din poveste), a codrilor de aramă şi a pădurii de argint. Ele sunt însă creaţii ale imaginaţiei poetului şi se găsesc localizate, sedimentate în sufletul acestuia încă de când „Fiind băiat păduri cutreieram” şi ajungând la „Codrule cu râuri line”, „Şi codrul aproape”, apoi „Împărat slăvit e codrul/Neamuri mii îl cresc sub poale/Toate izvorând din mila/Codrului, Măriei Sale” şi „Vino-n codru la izvorul...”.

Ca şi-n creaţia populară, sufletul poetului şi codrul sunt una. Codrul meditează asupra propriei sale muzici „Adormind de armonia/Codrului bătut de gânduri...” şi asupra zodiei şi fericirii umane.

IERONIM URECHE

Ilva Mare

Înaintaşii noştri

ION BARNA - etnograf si folclorist (1)

În deceniul al patrulea al secolului trecut figura reprezentativă a folcloristicii româneşti poate fi considerată Ion Muşlea, în primul rând, prin impulsul dat culegerii datelor şi obiceiurilor populare, dar şi prin studiile elaborate în domeniul folcloristicii şi etnografiei, iar în al doilea rând, prin realizarea Arhivei de Folclor din Cluj, condusă de la început de Ion Muşlea.

Arhiva de Folclor din Cluj, şi-a propus de la început: „organizarea unor culegeri sistematice pe întreg teritoriul ţării, prin răspunsuri la chestionare şi prin culegeri făcute de specialiştii pe teren; explorarea cu deosebire a zonelor mai puţin cercetate! 1

Pentru realizarea acestui deziderat, Arhiva de Folclor, prin directorul ei, Ion Muşlea, va lansa între 1930-1942 un număr de 14 chestionare trimise intelectualilor satului românesc. Paralel cu aceste chestionare, cu o tematică foarte largă cuprinzând în general aspecte etnografice: calendarul poporului pe lunile ianuarie-februarie, obiceiuri de primăvară, obiceiuri de vară, naştere, nuntă, înmormântare etc. 2 „Arhiva a lansat un număr de cinci circulare ce urmăreau adunarea de materiale referitoare la o temă strict limitată, un text literar (snoava despre femeia necredincioasă, „Mioriţa”), un obicei (legatul viilor, povestiri în legătură cu focurile), definirea unor termeni (vrăji, farpece, boscoane, descântece)3, adică acele laturi ale vieţii spirituale, a căror cercetare până atunci fusese neglijată.

Acestor chestionare şi circulare le-a răspuns intelectualitatea satelor: învăţători, preoţi, studenţi şi chiar elevi, adică aceia care trăind în însăşi mediul de manifestare al obiceiurilor, le puteau urmări, sau de cele mai multe ori erau participanţi direcţi la actul folcloric sau etnografic, iar descrierea acestora se făcea în „mediul său social”, cum cerea Ion Muşlea în primul Anuar al Arhivei de Folclor, din 1932.

Remarcabilă este promptitudinea cu care au răspuns intelectualitatea satelor din Transilvania şi Banat, căci dintr-un total de 875 de răspunsuri primite, 416 erau din aceste două provincii. Acest fapt se datorează interesului pentru folclor ce s-a creat aici prin ziarele şi revistele transilvănene şi, totodată, datorită tradiţiei existentă în aceste regiuni pentru culegerea

folclorului.

Printre cei ce răspund chestionarelor şi circularelor lansate de Ion Muşlea, se numără Ion Barna, cel care între 1901-1936 a fost învăţător şi director al Şcolii din Maieru, localitate care a păstrat cu acurateţe folclorul şi obiceiurile locale româneşti. 4 În autobiografia scrisă în 1952, vorbind despre culegerea folclorului, el va arăta: „Îndeosebi m-am preocupat cu culegerea de folclor, poveşti, descântece, bocete, obiceiuri de iarnă şi primăvară, credinţe şi povestiri despre duhuri şi fiinţe supranaturale din comuna mea natală, Maieru. Întreaga colecţie am predat-o Academiei Române, Filiala Cluj, Institutul de Lingvistică, pe adresa d-lui profesor universitar Muşlea, în vederea cercetării acestui material ce a fost depus în Arhiva Academiei, după cum urmează: „Obiceiuri de vară”, caiet de 11 pagini, înregistrat sub nr. 315; „Obiceiuri de iarnă”, caiet de 92 pagini, înregistrat sub nr. 346; „Obiceiuri de primăvară şi credinţe şi povestiri despre duhuri şi fiinţe supranaturale”, caiet de 64 de pagini, înregistrat sub nr. 406” 5

Cele trei manuscrise trimise de Ion Barna nu cuprind răspunsuri la toate chestionarele şi circularele lansate de Ion Muşlea. Studiarea celor trei manuscrise ne arată că Ion Barna a răspuns numai la câteva chestionare, respectiv la următoarele chestionare: „Chestionarul nr. 1. Calendarul poporului pe lunile ianuarie-februarie” (Ms. 346), „Chestionarul nr. 2. Obiceiuri de vară” (Ms. 315); „Chestionarul nr. 4. Obiceiuri de primăvară” (Ms. 406); „Chestionarul nr. 5. Credinţe şi povestiri despre duhuri şi fiinţe supranaturale” (Ms. 406) şi „Chestionarul nr. 11. Obiceiuri de nuntă” (Ms. 346). Dintre circulare, Ion Barna a răspuns numai la primele două: despre femeia necredincioasă şi despre balada „Mioriţa”.

Întregul material trimis de Ion Barna lui Ion Muşlea este scris între martie 1932, aşa cum reiese din finalul manuscrisului nr. 346”. În referire la adresa On. Dvs. nr. 195 din 22 martie 1932, cu onoare vă înaintez caietul prezent, care conţine material folcloric adunat de mine în comuna Maieru, judeţul Năsăud... Primiţi, Dle Director, asigurarea stimei ce Vă păstrează

şi sincere urări de sărbători. Ion Barna, înv.dir. Maieru, 26 aprilie 1932” 6 şi luna noiembrie a aceluiaşi an. „Fine. Maieru, la 14 novvrie 1932, Ion Barna” 7. ceea ce înseamnă că acesta a depus un efort considerabil pentru a răspunde solicitărilor de la Cluj.

Chiar dacă nu a răspuns la toate chestionarele şi circularele lansate de Ion Muşlea, studiarea materialelor trimise de Ion Barna ne oferă o imagine de ansamblu asupra vieţii folclorice a localităţii la un moment dat, dar şi o privire retrospectivă a tuturor fenomenelor folclorice care s-au mai păstrat în mintea informatorilor săi. El nu culege numai folclorul activ al acelui moment sau datinile şi credinţele care se oficiau atunci, ci el reuşeşte, prin alegerea unor informatori cu o vârstă înaintată (Isip Ilişca, 78 ani, Matroana Rebrişorean, 68 ani, Varvara Avram, 68 ani), să redescopere piese folclorice sau obiceiuri pe cale de dispariţie, sau chiar dispărute.

Analizând comparativ chestionarele la care răspuns cu cele la care n-a răspuns, vom vedea că Ion Barna nu a răspuns la acele chestionare care cuprindeau laturi spirituale cu o arie de desfăşurare mai redusă, o latură mai puţin spectaculară din viaţa colectivităţii româneşti dinaintea celui de-al doilea război mondial.

Primul material pe care-l trimite Arhivei de Folclor este cel trimis la 26 aprilie 1932 şi intitulat: „Material folcloric, cules de Ion Barna, înv. director în comuna Maieru, jud. Năsăud pentru Arhiva de Folclor a Academiei Române-Cluj”, înregistrat cu nr. 346. Manuscrisul este format dintr-un caiet cu linii, pag. 1-64, iar pag. 65-91 dintr-un caiet fără linii cuprinzând răspunsurile la chestionarul nr. 1 şi cele două circulare, iar de la pag. 46 la 88 este descrisă nunta aşa cum notează la sfârşit chiar: „Am răspuns după debilele mele cunoştinţe, ambelor circulări şi la Chestionarul I, iar la urmă am descris şi adunat obiceiurile de la nuntă”.

Răspunzând la circulara nr. 2 „cu privire la „Mioriţa”, Ion

(continuare în pag. 7)

LIVIU PĂIUŞ

C.P.N.

Nort-sur-Erdre - Maieru

Lista plantelor medicinale din zona MAIERU-ANIEȘ

Afin – Myrtille - Vaccinium myrtillus
 Brustur - Grande bardane - Arctium lappa
 Bănuței- Paquerette-Bellis perennis
 Brba capre i- Reine des pres - Filipendula ulmaria +
 Captalan-Petasite - Petasites hybridus
 Capu'călugărului - Anthyllide vulenraire - Anthyllis vulneraria +
 Cătina albă - Argousier - Hippophae hamnoides
 Cătușnica- Herbe-aux-chats – Nepeta cataria +
 Cerențel – Benoite – Geum urbanus
 Chimen – Carvi – Carum carvi +
 Cicoare – Chicoree sauvage – Cichorim intybus
 Cimbrisor – Thym – Thymus vulgaris +
 Ciuboțica cucului – Primevere (Coucou) – Primula veris +
 Coadă calului – Prele des champs – Equisetum arvense +
 Coadă racului – Potentille anserine – Potentilla anserina 1/+
 Coadă șoricelului – Millefeuille – Achillea millefolius +
 Crețșoară – Alchemille – Achillea vulgaris
 Feriguța – Polypode – Polypodium vulgare
 Frag – Fraisier des bois – Fregaria vesca +
 Ghințura – Gentiane jaune – Gentiana lutea
 Hamei – Houblon – Humulus lupulus
 Iarba mare – Aune officinale – Inula helenium +
 Leurda (Aiu' ursului) – Ais des ours – Allium ursinum
 Limba mielului – Bourrache – Borago officinalis +
 Lumânărica pământului – Gentiane a files d'asclepiade –
 Gentiana asclepi
 Lumânărica mare – Molene bouillon blanc – Verbascum thapsus +
 Lumânărica subțire – Aigremoine – Agrimonia eupatoria +
 Lânărița – Linaire – Linaria vulgaris +
 Macriș – Oseille – Rumex acetosa
 Menta de câmp – Menthe des champs – Mentha arvensis +
 Menta piperată – Menthe poivre – Mentha piperita +
 Merișor – Airelle – Vaccinium vitis-idaea
 Mușchi de piatră – Cetraria islandica
 Naștel – Camomille – Matricaria camomilla +
 Naiba mică – Petite mauve – Malva neglecta +
 Năprasnic – Geranium herbe a Robert – Geranium robertianus
 Mur – Ronce – Rubus fruticosus
 Odolean (valeriana) – Valeriane – Valeriana officinalis
 Păpădia – Pissenlit – Taraxacum officinale +
 Pătlagina – Grand plantain – Plantago major +
 Pătlagina cu frunze înguste – Plantain lanceole – Plantago lanceolata
 Pedicuța (brădișorul)
 Pir – Chiendent commun – Agropyron repens +
 Plămânărica – Pulmonaire officinale – Pulmonaria officinalis
 Pliscu' cocorului – Bec-de-grue – Erodium cicutarium
 Po dbal – Tussilage – Tussilago farfara +
 Răchitan – Salicaire – Lythrum saicaria
 Rostopasca – Chelidoine – Chelidone majus +
 Rotunjoara – Lierre terrestre – Glechoma hederacea +
 Salvia – Sauge des pres – Salvia pratensis +
 Scilpeti – Potentille tormentille – Potentilla erecta
 Silur (ochelarița) – casse-lunettes – Euphrasia officinalis +
 Șunătoare – Millepertuis – Hypericum perforatum +
 Șovârv – Origan – Origanum vulgare +
 Talpa găștii – Agripaume cardiaca +
 Tătăneasa – Grande consoude – Symphytum officinales +
 Traista ciobanului – Bourse a pasteur – Capsella bursa-pastoris
 Trei frați pătați – Pensee sauvage – Viola tricolor +
 Troscot – Renouee – Polygonum aviculare
 Turița – Grateron – Gallium aparine +
 Țintauroa roșie – Petite centauree – Centaurium erythraea
 Unguraș – Marrube blanc – Marrubium vulgare
 Urzica vie – Grande ortie – Urtica dioica +
 Urzica moartă albă – Ortie blanche – Lamium album +
 Urzica moartă galbenă – Lamier galeobdolon – Lamium galeobdolon +
 Urzica moartă roșie – Lamier pourpre – Lamium purpureum +
 Vărguța – Verge d'or – Solidago virgaurea +
 Vindecea – Betoine – Betonica officinalis
 Vinețica – Bugle – Ajuga reptans
 Volbura – Liseron – Convolvulus arvensis
 Zmeur – Framboisier – Rubus idaeus +

Plante toxice

Brândușa de toamnă (Colchicum autumnale)
 Ciumăfaia (Datura stramonium)
 Mătrăguna (Atropa belladonna)
 Omagul (Aconitum napellus)
 Stirigoaia (Veratrum album)
 Zărna (Solanum nigrum)

N.B. Plantele însemnate cu urmele (+) se află depozitate în „Farmacia Scatiilor”.

ILIE HOZA

IMPRESIA DE ACASĂ

Faptul că prietenia nu are granițe și unește oamenii prin spațiu și timp își dovedește încă o dată valabilitatea, datorită vizitei colegilor francezi, în perioada 23-28 octombrie 2000. Pentru că acum Maieru, Anieș, Nort-sur-Erdre nu sunt doar nume pe hartă, ele au o inimă care le unește, un suflet vibrând identic aici și acolo, într-o limbă pe care ar trebui să o înțeleagă toți oamenii: prietenia.

Cadrele didactice de la școala Anieș au găzduit de la fiecare nivel de învățământ câte un slujitor al limbii lui Baudelaire: d-na Dealbouquerwue Marie Christine, prof. de spaniolă a fost primită de d-na Ureche Ana Maria, d-na Françoise Grimaud, prof. de istorie-geografie, de dl. Iacob Gușă, d-l Jadeau Christian, institutor, de dl. Ilie Hoza, d-na Ouard Maryvonne, educatoare, fiind găzduită de d-na Dumitru Mihaela. Programul schimbului de experiență a fost minuțios realizat: asistență la ore, drumetii, vizite la monumentele valoroase din zonă, la biserică unde ne-am simțit cu toții mai aproape de Dumnezeu asistând la o slujbă religioasă ortodoxă, la ruinele catredralei în stil romanic din sec. al XIII-lea de la Rodna etc.

La ciclurile prețur și primar educatoarele și învățătorii au dat dovadă de măiestrie profesională, concretizată de fapt în succesele obținute de-a lungul anilor. Putem aminti și felicita pe toți învățătorii: Cărbune Măriuța, responsabilă comisiei metodice a învățătorilor, Cărbune Maria, György Ileana, Felice Ana, Dorina Mureșan, Iacob Gușă, Lorațiu Lenuța, Hoza Ilie, care prin dăruire profesională, pricepere și pasiune au reușit să-ți îndeplinească obiectivele propuse.

La ciclul gimnazial atenția colegilor francezi a fost atrasă de nivelul ridicat de cunoștințe al elevilor, de cooperarea lor în cadrul lecției, de disciplina și receptivitatea, de puternica personalitate a profesorilor. Precizăm că acestea au fost cuvintele lor, rostite la întâlnirea-bilanț, la finele acestui schimb de experiență. Dintre colegii asistați amintim: prof. Somkerekli Iosif, prof. Monica Vălean, ambii având masterate în geografie, respectiv, istorie, prof. Titus Cărbune, gr.I. matematică, director al școlii, profesorii Deac Adela, Zegrean Valentin, Anghelina Berendea, Dorina Mureșan, Iacob Gușă. „Nu voi ar trebui să luați exemplu nostru ci noi pe al dumneavoastră”, spunea, în urma asistențelor, m-me prof. Françoise Grimaud, asigurându-mă că o spune cu toată sinceritatea.

Dincolo însă de nume și de programe, rămân elementele la fel de importante pe care amicii francezi au ținut să ni le sublinieze: atmosfera caldă, armonia din școala Anieș, dintre colegi, dintre elevi, ospitalitatea și entuziasmul, profesionalismul și dăruirea, acea lumină care nu fumează dar străbate prin zăburul neîmplinirii materiale, prin norii deși, mereu schimbători ai vremii de acum. Surpriza a venit tot de ia ei printr-un set de scrisori de mulțumire: una era în limba română, a d-nei Marie Christine. „Eu am avut impresia că sunt acasă. Pentru aceasta vă mulțumesc.”

Iată limba română, învățată din dragoste pentru cei care o vorbesc și pentru frumusețea ei cosmică. Câtă vreme pe toate acestea le avem, nimic nu e zadarnic.

Înv. MĂRIUȚA CĂRBUNE
 Prof. IACOB GUȘĂ

Prieteni din Nort-sur-Erdre care învață limba română în frunzele cu M-me Marie-Jo Rion (jos)

Rebreniana

Liviu Rebreanu la nunta de la Ilva-Mare

„Unul dintre cele mai emoționante momente din această călătorie a fost invitația la o nuntă în Ilva-Mare, localitate unde poposim câteva zile la Letiția dr. Miron, fiica protopopului Slăvoacă, una dintre cele mai dragi și neuitate ale tineretii lui Liviu Rebreanu ...Liviu mă privea necontenit ...Acolo la nunta aceea, m-a prins Liviu în jocul atât de minunat descris în „Ion” ...Călătoria aceasta mi-a dăruit clipe care nu se întâlnesc decât arareori în viața omului...”

(Fanny Rebreanu – „Cu satul meu”, București, 1963)

Popasurile lui Liviu Rebreanu prin Ilva-Mare au fost ferice ocazii pentru a cunoaște în profunzime viața țăranilor, lumina satului cu susedenia de izvoare literare care vor constitui elemente de temelie pentru opera romancierului. În țăranul român a văzut autorul „izvorul românismului pur și etern” („Lauda țăranului român”), De aceea, pe meleagurile ilvene îl atrăgeau pe marele romancier nu numai locurile pitorești ci și acești oameni primitori, sfătoși, care i-au oferit clipe de răgaz și odihnă, atât în anii de răscruce, cât și în cei de maturitate.

Liviu Rebreanu a revenit la Ilva-Mare și cu ocazia unor evenimente deosebite. De pildă, la nunta Sabinei Miron, fiică a Letiției Slăvoacă, cu Virgil Petri din Năsăud, care a avut loc la 7 iunie 1936.

Deși au trecut peste 50 de ani de atunci, am avut norocul de-a mai prinde în viață pe Sabina Miron Petri, numită la Ilva-Mare „Pupa” care ne-a mărturisit următoarele: „A fost o nuntă ca-n povești. Nașul și nașa mi-au arătat tot trusoul de mireasă, de la pantofi până la mănuși. Nunta mea a fost ca toate nunțile de la Ilva numai că au fost foarte mulți intelectuali. Ei au venit, de la casa noastră spre biserică, cu mașinile, iar a nașului era „decapotabilă”. Eu am venit de la Orlat, cu o zi înainte, cu nașul și nașa. Avea șofer pentru a se putea petrece, iar nașul era parcă el mirele așa de frumos arăta. În drum spre casă ne-a apucat o ploaie grozavă. Ne-a făcut learcă pe toți. Nașul a trebuit să se schimbe de îndată ce a ajuns acasă fiindcă și-a udat costumul și spunea că-i sensibil și tușește din cauza asta”.

Am mai întrebat-o pe Pupa ce oaspeți „aleși” mai reține și mi-a spus doar de bunică-sa, Ana Slăvoacă, soția preotului Ieronim Slăvoacă, ia care au stat mulți invitați, mai ales domni din comunele vecine și de la oraș.

De asemenea, reținea perfect Sabina că nașul a primul care a luat-o la „jocul miresei în bani”, răscumpărând-o de mai multe ori cu sume importante, adunați de staroste „între talgere” formând „zestrea” miresei.

Iși mai amintea că nașul a jucat toată noaptea, mai cu

seamă (dansuri) jocuri populare la care se pricepea, fiind foarte vesel, prietenos cu toată lumea, parcă a presimțit că nu va mai veni la Ilva.

Vecinul de peste drum de casa nunții, Arsenie Moldovan, prin 1936, fecioraș de 18 ani, își amintea bine că „în Ilva se vorbea de nunta Pupei ca de un eveniment deosebit. La casa popii Slăvoacă s-au făcut mari pregătiri în acest scop, ca pentru un ospăț cum nu s-a mai văzut printre localnici”.

Nu știa Arsenie prea multe despre Liviu Rebreanu, dar vrea să știe că va fi nașul Pupei, scriitorul de la oraș. La casa satului era forțat mare. În preziua nunții a sosit doctorul Pavel Gălan de la Cluj, familia Petri de ia Năsăud, Octavian Popescu, notar public, locotenent-coionel Tiberiu Ștefan cu Victorița, sora Sabinei (miresei).

Alte informații cu privire la această nuntă am obținut de la Catrina Gălan, a lui Vasile, nepoată a preotesei Slăvoacă, vară primară cu Letiția, decedată în ianuarie 2000, la vârsta de 95 de ani.

Iși amintea că Liviu Rebreanu era „un bărbat înalt, frumos, blond. Stătea în odaia cu domni și venea să joace în camera de joc, fiind admirat de toți nuntașii cum da partenera pe după spate, pocnea din degete, bătea din palme sau tropotea ușor așa cum joacă cei de pe valea Someșului, din Maieru.

Cam același lucru mi-a povestit și Reghina, născută Gălan, sora Catrinei, de vreo 12 ani pe atunci. Ea mi-a spus că era pe vremea aceea un muzicant în Ilva-Mare pe nume Glametașu ce cânta din clarinet de răsuna Ilva. El stătea (locuia) în „Deal de țigani”, lângă Săvesteanu Sucilă. Acesta a participat la nunta Pupei mai mult la dorița lui Liviu Rebreanu, nașul, fiind cunoscut dinainte, poate chiar de la debut, din 1908-1909, când, fiind ajutor de notar la Măgura Ilvei, făcea dese vizite la Ilva-Mare, la „Casina de lectură” sau familiei preotului Ieronim Slăvoacă. I-a cântat nașului după preferință întrucât cunoștea multe cântece de petrecere și de pe Someș.

Am înnoțit câteva amintiri din viața mareului romancier, Liviu Rebreanu, care și-a purtat pașii pe aceste meleaguri ilvene.

De altfel, scriitorul nota atât de clar în „Mărturisiri”: „Scriitorul trebuie să știe că viața lui întreagă nu poate avea ascunzături, nici taine, nici menajamente. Mai curând sau mai târziu toate se vor da pe față, toate secretele. Prin hărțile lui vor scotoci oameni diferiți, indiscreți. Discreția scriitorului în viață e inutilă.”

Prof. ANA BERENGEA
 Șc.Gen. „Ion Creangă”, Ilva-Mare

Info

Date despre Centru de Informare si Documentare a Personalului Didactic din cadrul Grupului Scolar Maieru

CENTRUL A LUAT FIINȚĂ CA URMARE A INIȚIATIVEI D-LUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ANDREI MARGA

I. STRUCTURA CENTRULUI

Centru de Informare și Documentare a Personalului Didactic din cadrul Grupului Școlar „Liviu Rebreanu” Maieru funcționează în vechea clădire a școlii și are în componență trei încăperi:

- o sală de informatică, unde sunt instalate echipamentele de calcul;
- o sală cu echipamente audio-video și de multiplicare;
- o sală amenajată pentru informare și documentare (bibliotecă), dar care are foarte puține materiale.

Structura de personal angajat: un inginer de sistem – analist programator, care este și responsabilul de centru.

II. ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE PÂNĂ ÎN PREZENT

Centrul și-a început activitatea în luna ianuarie anul curent, când a fost finalizată amenajarea spațiului în care își desfășoară activitatea și, totodată, când s-au primit echipamentele din dotare.

În cadrul centrului de Informare și Documentare s-au desfășurat următoarele activități:

- familiarizarea personalului didactic din zonă cu echipamentele de calcul, audio-video și de multiplicare, prin organizarea unor activități de inițiere în domeniu;
- inițierea în domeniul informaticii, prin organizarea unor cursuri de operare calculatoare, desfășurate pe grupe de lucru: educatori, învățători și profesori;
- activități de perfecționare, în procesul de învățământ, a cadrelor didactice prin organizarea unor lecții demonstrative pe calculator;
- sensibilizarea comunității locale, privind necesitatea implicării ei în procurarea de materiale și echipamente pentru școală, pentru ca și elevii să poată beneficia de calculatoare, și astfel să aibă acces la mai multe informații,

III. DATE DESPRE RESPONSABILUL DE CENTRU

Responsabilul de centru este dl. inginer de sistem Dumitru Valer, care este și singurul angajat al Centrului. Absolvent al Liceului de Informatică Cluj Napoca în anul 1984 și al Universității Tehnice Cluj Napoca în anul 1994, fost angajat al S.C. Regna Forest S.A. în funcția de analist programator din cadrul Biroului de Informatizare, și-a desfășurat activitatea la Grupul Școlar Silvic Năsăud, în funcția de analist programator, până în ianuarie 2000, când este angajat al Centrului de Informare și Documentare din cadrul Școlii Generale Maieru. În prezent urmează și cursurile postuniversitare ale Universității Tehnice Cluj Napoca în domeniul Tehnicii de calcul.

Colaboratorii Centrului:

- prof. Larion Cărbune – directorul Grupului Școlar „Liviu Rebreanu” Maieru;
- prof. Titus Cărbune – directorul Școlii Generale Anieș
- Ioan Cărbune – primarul localității Maieru;
- prof. Constantin Totir – inspector școlar general din cadrul Inspectoratului Școlar Județean Bistrița-Năsăud;
- prof. Octavian Biriș – inspector formare și perfecționare cadre didactice din cadrul Inspectoratului Școlar Județean Bistrița-Năsăud;
- prof. Stela Crețeanu – director Casa Corpului Didactic Bistrița-Năsăud;
- prof. drd. Ovidiu Ursa – Centrul de Limbi Străine „Acces” Cluj-Napoca;
- prof. Sever Ursa, directorul muzeului „Cuibul visurilor” Maieru

IV. MATERIALE ȘI ECHIPAMENTE PRIMITE

1. Tehnică de calcul
  - Calculator HP Pentium III - 7 buc.
  - Server Dell Pentium III - 1 buc.
  - Imprimantă HP laser alb negru - 1 buc.
  - Modem - 2 buc.
2. Tehnică audio-video
  - Televizor Philips - 1 buc.
  - Videorecorder Philips - 1 buc.
  - Cameră Video JVC - 1 buc.
  - Dublu casetofon - 1 buc.
  - Reportofon - 1 buc.
3. Tehnică de multiplicare și proiecție
  - Multiplicator (Xerox) Toshiba - 1 buc.
  - Retroproiector - 1 buc.
  - FlipChart - 1 buc.
  - Tablă de scris albă - 1 buc.

Menționăm că nu am primit nici un fel de materiale didactice (CD-uri cu programe sau enciclopedii, casete audio-video, cărți și documentații din domeniul informaticii, reviste sau publicații din domeniul reformei învățământului etc.) sau cărți necesare pentru funcționarea bibliotecii din cadrul centrului.

V. MODUL DE UTILIZARE A MATERIALELOR ȘI ECHIPAMENTELOR

Tehnica de calcul (calculatoare, imprimantă) a fost folosită pentru inițierea cadrelor didactice din zonă în domeniul informaticii, precum și pentru popularizarea noilor tehnologii, utile în obținerea și prelucrarea rapidă a informațiilor. De asemenea,

cu ajutorul calculatoarelor s-au editat materiale didactice necesare în modernizarea procesului de învățământ. Din lipsa legăturii la rețeaua INTERNET nu s-a putut lua legătura și cu alte instituții similare, din țară și străinătate, pentru obținerea de noi informații.

Tehnica audio-video s-a folosit mai puțin din cauza lipsei materialelor necesare (casete audio-video cu documentare etc.), realizându-se câteva înregistrări interesante.

Xeroxul s-a utilizat pentru multiplicarea diverselor materiale, privind reforma în învățământ, a noilor programe școlare, a modalităților de susținere a examenului de capacitate etc. De asemenea, s-a folosit pentru multiplicarea fișelor de lucru pentru elevi și a diferitelor teste de verificare a cunoștințelor. S-a mai folosit și pentru multiplicarea diverselor acte și documente, fiind unul dintre puținele multiplicatoare din zonă.

VI. COLABORAREA CENTRULUI CU ALTE INSTITUȚII

A existat o colaborare strânsă cu unitățile școlare din zonă pentru popularizarea tehnicii de calcul în rândul cadrelor didactice, s-a început colaborarea cu comunitatea locală (primărie, unități sanitare). Din lipsa echipamentului de comunicare (fax, rețeaua INTERNET) nu s-a reușit inițierea și menținerea unor legături permanente cu alte instituții de profil, din țară și străinătate.

Se încearcă o colaborare cu comunitatea franceză din Nord-sur-Erdre, localitate care este înfrățită cu localitatea Maieru.

De asemenea, s-a început colaborarea cu Centrul Cultural Francez în vederea dotării cu documentație și cărți, școala noastră fiind una din centrele pilot.

VI. PLANIFICAREA ACȚIUNILOR URMĂTOARE

În viitor se încearcă cooptarea tuturor cadrelor didactice din zonă într-un program de perfecționare, prin organizarea unor cursuri de informatică, care se vor desfășura după o nouă metodologie, folosindu-se calculatoarele din dotare, precum și echipamentele de proiecție.

De asemenea, se are în vedere organizarea unor asemenea cursuri și pentru persoanelor care nu fac parte din unitățile de învățământ, demararea unui proiect de educație a adulților și a unor cursuri de recalificare a șomerilor.

Se încearcă demararea unor proiecte de schimburi internaționale cu tema „Impactul noilor tehnologii asupra procesului de învățământ”, proiect ce își propune să popularizeze modul în care afectează tehnica de calcul procesul de învățământ.

ing. DUMITRU VALER

Înaintașii noștri

Revista VATRA, organul Asociației Învățătorilor MARIANA din județul Bistrița-Năsăud (3)

Comitetul de inițiativă, și Gherasim Ludoșan, absolvent de Cluj, s-au risipit

Aceleași fulguri cu frunze ruginii și aceleași triste inserări de toamnă; același vânt cu același frunze smulse-ncet câte una, pe același drum...”

Așa își încheie Lazăr Zavaschi articolul legat de Sandu Manoliu.

La 29 august 1996 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea fostului meu director, Sandu Manoliu, la Iași.

În semn de recunoștință, reproduc mai jos copia a două scrisori ce mi le-a adresat în anul 1930 pe când eram înv. dir. la 7 clase în cătunul Valea Vinului (Rodna).

„D-lui Dumitru Vranău, înv. dir. com. Valea Vinului, of. Rodna Veche, jud. Năsăud, Exp. Sandu Manoliu, Năsăud. Năsăud, 3 ian. 1930.

Dragă Vranău,

Mă ierți că la slova ta, abia acum am avut răgazul să aștern răspunsul așteptat! Anuarul – care trebuie să apară luna aceasta – mi-a răpit tot timpul, chiar și acela pentru prieteni...

Căd că ai mult de lucru – 7 clase nu-i puțin lucru -, dar știu că ești om de rândul. Iă și de ispravă cu rost. Am încredere, cu atât mai mult cu cât mi se pare că antecesorul a fost cam neglijent.

Nu uita de bibliotecă pentru copii. Și apoi de șezători. Poate metodic poți face ceva și pentru muncitori, indiferent de naționalitate. Întâi omenia. Ș-apoi cu omenia câștigi și la naționalism chiar pe cei mai refractari.

Cu toate urările gândului bun. Fostul tău profesor, Sandu Manoliu.”

Urmează a doua scrisoare.

„Năsăud, 22 martie 1930.

Dragă Vranău,

Îndrăgit de-o gripă am căzut bolnav la pat, de mai bine de o lună. CU vrerea lui Dumnezeu și țaria sufletului am biruit trupul și necazul și-acum sunt în convalescență.

Slovele tale mi-au făcut bucurie. Zilnic aproape primesc semne de la voi și despre rânduiala voastră... și aceasta e cea mai mare satisfacție a fostului vostru profesor; adevărul încrederii ce-a avut-o în puterile voastre.

Acolo sus la munte văd că tu ai devenit sihastru. La viață și la gânduri!

În cazul acesta „dă-te” cu ardoare cititului, căci cartea și natura ne sunt tovarășii cei mai de aproape, mai delicați și mai buni.

E drept că pentru puterile tale s-ar fi cuvenit la un loc cu o operă românească pozitivă. E mai de preț să te lupți și să te sfarمی ca să ridici propriul tău neam la lumină și bună stare, decât să atragi și să transformi un popor care – afară de câteva cazuri – omenia biruie – veșnic se va uita cu ochi de pasăre de stepă la noi!

Dar dacă treci de pojghița destul de groasă și de refractară a rasei, poți să dai și de omenia, care e ca Cheia fermecată a lui Aladin; deschide toate ușile.

Nu cultiva dar ura și dușmănia națională.

Dacă citești pagini memoriale din revoluțiile de la 1848, când ura dintre Români și Unguri era la paroxism, te minunezi cum în unele sate preoții români au salvat de furia mulțimii pe atâția Unguri și invers. Sunt dar fapte sufletești care pot fi unori mai adânci și mai puternice decât chiar naționalitatea!

Dat tu – din vechea gardă – îți știi menirea ta. Lasă poarta trecutului și deschide-o pe-a viitorului.

Cu drag, Sandu Manoliu

P.S. Mă surprinde că de mai bine de o jumătate de an, nu mai știu nimic de Zavaschi.... S.M.”

În rev. „Vatra”, anul 1, Nr. 1, am scris un medalion intitulat „Lui Sandu Manoliu”, care a apărut în întregime în rev. „Arhiva Someșană”, vol. IV (1976-1977), cu care își termină ilustrul profesor Al. Husar, articolul intitulat „Sandu Manoliu în conștiința contemporanilor”. Acolo apare și fotografia blândului și înțeleptului moldovean, Sandu Manoliu.

Anii au trecut și anul 1939 era să fie și penultimul an de existență al rev. „Vatra”, copilul drag al celor 4 foști elevi ai lui Sandu Manoliu (Petre Pop, Lazăr Zavaschi, Silvan Dumitru și Dumitru Vranău, singurul supraviețuitor) care formau

în cele 4 vânturi! Mulți dintre noi ne aflam sub arme de ani de zile, mobilizați. Revista nu mai poate apărea lunar ci la 6 luni, deci 2 numere în anul 1939.

Ultimul număr, Anul VI, Ian.-Mai 1940, Nr. 1-5.

Preșimțirile unui colaborator al nostru, Emil Singeoruan din Feldru, s-au împlinit. El scria astfel în rev. „Vatra”, nr. 2/1935. „O barcă nouă s-a desprins de la țârm, plecând sprintenă și voioasă pe apele necunoscutului, spre alte zări... Câte furtuni și vijelii va întâlni în drum și până unde va merge? Cine știe...? (Cluj, mai 1935, Emil Singeoruan).

Furtuna a venit! Anul 1940! Războiul începuse!

Abia a apucat să iasă de sub tipar ultimul număr al rev. „Vatra”, (an. VI. nr. 1-5), de la care erau absenți cei ce i-au dat viață, aflându-se undeva „pe zonă” la apus de frontiera Ardealului!

Urmează cedarea Ardealului de Nord prin Dictatul de la Viena. Noi, Comitetul de inițiativă ne-am risipit în țara rămasă liberă, unde am plecat 5 ani, unii înfruntând zilele grele ale războiului. Silvan Dumitru a căzut pe front! Ceilalți ne-am regăsit în 1945 la vechile locuri de muncă.

Am cerut aprobarea pentru reparația rev. „Vatra”. Nu am primit-o! Trăiam doar cu nostalgia vremurilor când eram tineri, ca Dvs. astăzi, cei de la rev. „Cuibul visurilor”. Am înfruntat vremuri mai mult decât grele, fiind generație de sacrificiu! După Silvan Dumitru, care a murit pe front, închid ochii pe rând, Lazăr Zavaschi în 1985 la Oradea, Petre Pop în 1989 la Bistrița, Ludoșan Gherasim în 1995 la Rebrîșoara! Am rămas singuri!

Tineretea, elanul și sănătatea de atunci, ne-au făcut să biruim greutățile!

În Nr. 1/1935, în Cuvânt înainte, scriam că „Cei mai harnici dintre noi, vor fi purtătorii steagului pe care li-l vom încredința!”

Dvs. de la rev. „Cuibul visurilor” veți fi purtătorii steagului pe care vi-l încredințăm!

Prof. pens. DUMITRU VRANĂU

Înaintașii noștri

ION BARNA - etnograf și folclorist (1)

(urmare din pag. 3)

Barna culege numai o singură variantă a tipului, „Fata de maior”, și ne surprinde faptul că la data culegerii nu se cunoștea în această comună balada „Mioriței” în varianta „Ce s-aude-n sat la noi”, variantă pe care o descoperise, înaintea lui în comuna învecinată Rodna, Ovid Desusianu și care-l va impresiona: „Întâmplarea a făcut însă să aud, în vara aceasta (1922.n.n.) „Cântecul mioarei” de la un cioban din Rodna-Veche, și într-o formă care a păstrat ceva din frumusețea primitivă: varianta părându-mi mai superioară tuturor celor tipărite mai în urmă, i-am dat loc alături de alte balade” 10. Trimitându-i varianta „Fata de maior” el va remarca că aceasta „pare a semăna puțin cu balada „Miorița” în formă de colindă. 11.

Tipul „Fata de maior” este un tip reprezentativ pentru unele zone din nordul Ardealului, dar care are centrul de iradiere zona Jibou, de unde s-a răspândit în părțile Someșului: „despre zona Jiboului se poate afirma cu certitudine că este locul unde pare a se fi născut formula de tip „Fata de maior”... prelungirile tipului de-a lungul Someșului până către Năsăud și în părțile Huedinului, arată numai forța sa de penetrație” 12

Că acest tip nu este reprezentativ pentru Valea Someșului, tipul întâlnindu-se și astăzi sub formă de colindă, dar numai în comuna Maieru, o arată însuși Ion Barna: „Acest cântec e cunoscut de toți aproape, sub titlul de „Colinda păcurarului”. Îl cunosc și cei bătrâni, dar nu în întregime, ci numai fragmentar. Posibil a fost adus de vreun cioban străin din altă parte, tot așa cred că e importată și melodia, de vreme ce bătrânii o cântă pe melodia altei colinde, vechi cunoscută.” 13)

În continuare, Ion Barna răspunde circularii nr. 1 privitoare la „snoava femeii necredincioase” arătând că: „o astfel de snoavă în comuna noastră nu se cunoaște”. 14) La acea dată era însă culeasă o baladă pe această temă: „Nevasta fugită” de Iustin Ilieșiu în 1930. Rămasă în manuscris până în 1967, piesa nu a fost cunoscută de Ion Barna. 15) Tot ca răspuns la această circulară el mai trimite patru colinde: „Scoală, gazdă, de pe vatră”, „Acolo-n jos pe șesurele”, „Mă luai, luai” și „Înaintea ăstor curți”, care sunt variante ale colindelor publicate de fiul său în 1944.

Remarcăm faptul că piesa folclorică „Mă luai, luai” era la acea dată colindă, chiar dacă astăzi nu se mai colindă.

Această colindă a fost publicată de fiul său, Olimpiu Barna (cu un vers mai puțin), în culegerea sa publicată în 1944. 16) Deși autorul arată că „mai sunt câteva colinzi care au fost adunate de dl. profesor de limba română, Ion Tomuța, de la Liceul Grăniceresc „George Coșbuc” de la Năsăud și cred că sunt publicate” 17), realitatea faptelor este alta. 18)

Repertoriul colindelor din această comună este mult mai bogat, dovadă stă însemnarea lui Iustin Ilieșiu, care a cules cel

mai mult material folcloric din această comună: „Colindele. În colecția mea am peste 100 de colinde. S-ai selecționat (în culegerea pe care o publică „Folclor din Transilvania”, vol.III) însă alegându-se numai zece, care au un conținut profan”. 19)

Începând prezentarea „calendarului poporului pe lunile ianuarie-februarie”, Ion Barna surprinde sărbătorirea Sf. Vasile în ajunul Anului Nou, o dată prezintă multe obiceiuri, astăzi dispărute din această zonă, cum ar fi: „în ajun, începând de la vecernie (ora 15), copiii, până la etatea de 14 ani, suflă în buciom pe colinele ce împrejmuesc comuna; după ce înserează, din răspântiile ulițelor”. 20)

Spre deosebire de copii, vânătorii „îndată ce se înnoptează se duc pe la prietenii cu numele Vasile, unde trag câteva pușcătuiri goale (fără glonț) în aer. Le urează viață lungă și fericită, apoi petrec până noaptea târziu. Urările cu descărcări de armă, făcute în curte, se consideră de mare cinste și se remunerează cu mâncări și băuturi, tutun”. 21)

Să remarcăm, în continuare, obiceiul „Turcii” care este descris cu multe amănunte privitoare la personaje și rolul lor, descrierea „turcii” ca obicei. Ne miră faptul că nu este înregistrat textul recitat, deoarece acest text este prezent, ca și obiceiul, în toată Valea Someșului, ulterior fiind înregistrat chiar în Maieru. 22)

Obiceiul este prezent, pe lângă alte obiceiuri, în seara Anului Nou, fiind descris de Ion Barna astfel: „În seara Anului Nou umblă și cu turca, copii de la 10-15 ani. Turca este făcută din două bucăți de fag, una reprezintă falca de sus a unei capre în ceea ce privește forma și mărimea, iar una falca de jos, ambele sunt dăltuite la partea dinapoi în care se bagă un baston de tufă de 1,20 m, care reprezintă șira spinării; falca deasupra este cusută cu un cui de baston, deci e fixă, iar cea dedesubt este flexibilă și cu o sfoară se poate mișca, după voință. Pe falca deasupra se fixează două coarne veritabile de capră (ori țap), apoi ambele se îmbracă cu piele de capră, iar ochii îi suplinesc doi bumbi (nasturi) de pe vestele țărănești, galbeni, scilpicioși; la falca de jos, chiar dedesubt, un zurgălău exact ca aceia folosiți de „Călușeri”, la opinci. Turca astfel pregătită seamănă – mai ales din depărtare – cu un adevărat cap de capră veritabil. Un copil mai dezghețat ține „turca” de baston în mână, își acoperă capul cu un țol (pătură) în așa fel plecându-se de mâini, încât seamănă cu o capră vie mai ales aceea, care cu ajutorul unui fir de sârmă de care e legată o codiță la sfârșitul corpului pe țol, pe care o mișcă când vor.

NOTE:

1) Ion Taloș: „Ion Mușlea, organizator al culegerii și prelucrării folclorului românesc”, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei

pe anii 1965-1967, Cluj, 1969, pag. 357.

2) A se vedea o descriere mai amplă la Ion Taloș, studiul citat, pag.359, precum și Iordan Datcu, S.C.Stroescu: „Dicționarul folcloriștilor”, Ed.Șt. și Ecicl., București, 1979, pag.295.

3) Ion Taloș: op.cit. pag.359.

4) Despre Ion Barna:

- Teodor Tanco „Învățătorul Ion Barna folclorist”, în „Virtus Romana Rediviva”, vol.IV, Bistrița, 1981, pag.261-264.

- Teodor Tanco: „Dicționar literar 1639-1977 al județului Năsăud”. Ed. Virtus Romana Rediviva, Cluj-Napoca, 1998, pag.62-63.

- Clemente Plăianu: „Ion Barna” în „Buletin intern” (xeroxat), 1983, nr. 5, pag. 139 al Cenaclului „Plaiuri bistrițene și năsăudene” din Cluj-Napoca.

5) Apud: Teodor Tanco: „Virtus Romana Rediviva”, vol.IV, Bistrița, 1981, pag.263-264.

6) Ms. 346, pag. 90-91.

7) Ms. 406, pag. 17.

8) Cele trei manuscrise existente la Arhiva de Folclor Cluj, sunt:

a) Ms.315, având 11 pagini, cuprinde răspunsul la Chestionarul V. Obiceiuri de vară, pag.1-10. Pagina 11 cuprinde „Datini de nunți” și este înregistrată numai „Gogea”: b) Ms.346, are 91 de pagini, cuprinde: Răspunsul la circulara nr. 2, cu privire la balada „Miorița”, pag.1-4; Răspuns la circulara nr.1, pag.5 cu privire la snoava femeii necredincioase. În continuare, pe aceeași pagină și până la pag.9 sunt notate colinde; Răspunsul la Chestionarul I cu privire la Calendarul poporului pe lunile ianuarie-februarie pag.10-15; Obiceiuri la nunți, pag. 46-88; Paginile 89-91 cuprind scrisoarea adresată lui Ion Mușlea, datată „26 april 1932”; c) Ms.406 are 64 pagini, cuprinde: răspunsul la Chestionarul IV, pag.1-17; paginile 18-19. Se revine asupra unor descântece. De asemenea dă numele și vârsta informatorilor de la care a cules descântecul din acest manuscris; Răspunsul la Chestionarul V. Credințe și povestiri despre duhuri și ființe supranaturale, pag.20-64.

9) Ms.346, pag.89

10) Ovid Densusianu: Viața păstorească în poezia noastră populară, Edit.pentru Literatură Buc. 1975, pag.99

11) Ms.346, pag.1

12) Adrian Fochi: Miorița. Tipologia. Circulație. Geneză. Texte. Editura Academiei RPR, București, 1964, pag.537

13) Ms.346, pag.3-4

14) Ms.346, pag.5

15) Iustin Ilieșiu: Folclor din Transilvania, vol.III, București, 1976

16) Olimpiu Barna: Veselie, dor și jale, Folclor cules din comuna grănicerescă Maieru, județul Năsăud, Rd.Robu, Sighișoara 1944, pag.138

17) Ms.346, pag.9

18) Ion Tomuța, Vasile Bichigean: Bocete și descântece din ținutul Năsăudului, Bistrița 1936; Vasile Bichigean: Colinde dintr-un colț de graniță, București, 1942

19) Iustin Ilieșiu: op.cit.pag.11

20) Ms.346, pag.10

21) Idem, pag.10

22) Dorina Domide: Monografia folclorică a comunei Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, ms.dim.1978

(va urma)

LIVIU PĂIUȘ

Rebreniana

(urmare din pag. 2)

Liviu Rebreanu și Alexandru Davila (6)

mai larg și mai ales privitorii de teatru. După această piesă românească va veni o reluare, o piesă nouă străină, Doamna Bovary a lui Gaston Batti, după incomparabilul roman al lui Flaubert” (Reprodus în „România literară”, Nr. 50/1971, pag. 15, sub titlul Liviu Rebreanu: Criteriul principal). În acel interviu Liviu Rebreanu ma adaugă „Hamlet” de W. Shakespeare, „Patima roșie” de Mihail Sorbul, piesa modernă a lui Henry Bataille, „Marșul nupțial”, și piesa țărănească a lui Andrei Corteanu, „Copiii pământului”, îndemnându-i pe scriitorii tineri să se apropie cu încredere de Teatrul Național cu piese originale românești. Astfel stăruia și privind repertoriul din toamna aceluiași an în oficiosul „Viața” (An I, Nr. 166/14 septembrie 1941, pag. 3; 5) pe care-l „patrona”, însă ferindu-se „să participe direct la propaganda desfășurată în paginile lui”: „Repet aștept pe autorii români cu piese bune, mai ales pe cei tineri. Ei aș dori să fie surpriza cea mare a stagiunii. Simpatia mea întregă spre ei merge, căci creația românească este răvna mea cea mai dragă”.

În sfârșit, Alexandru Davila și Liviu Rebreanu se vor regăsi la 14 iunie 1929, ca laureați ai Premiului Național pentru literatură, în valoare de 100 000 lei, primul în pozie, al doilea în proză întrunind marea majoritate a voturilor exprimate de o comisie prezidată de ministrul Cultelor și Artelor, Aurel Vlad.

Despre acest eveniment teatrológul Ioan Masoff va nota: „Nu mult înainte să moară, Davila a avut o ultimă satisfacție. Din inițiativa d-lui Scarlat Froda, susținută călduros de d-l profesor N.Iorga, s-a oferit lui Davila premiul național de literatură. Eu i-am adus vestea și Davila a plâns, de data aceasta de bucurie” (Ioan Masoff, Un om care a suferit mult, „Rampa”, An XVII, Nr. 5000/13 septembrie 1934, pag. 1). Venea acest premiu după un altul, acordat în 1915 de Direcțiunea Generală a Teatrelor și Teatrul Național, sub conducerea lui Alexandru Mavrodî, pentru travaliul deosebit deșus în anii de directorat ai celor două mandate. Cu puțin timp înainte de decernarea aceluiași premiu, Alexandru Davila își divulga neliniștea sufletească de care a fost strivit ca urmare a soartei hărăzite unui director de teatru substituit

numai din motivul că a încercat modernizarea repertoriului. Era o scrisoare de consolare adresată lui Zaharia Bârsan la 11 ianuarie 1929, care fusese nevoit să părăsească și el funcția de director al Teatrului Național din Cluj în anul 1927: „Durerile tale morale (acestea sunt mai adânci decât cele fizice) sunt și ale mele. Ele sunt ale tuturor veteranilor, vreedată învingători, care văd cum trecutul lor glorios e nesocotit (ba chiar călcat în picioare) de niște recruți” (Apud Zaharia Bârsan, Op.cit., pag. 28-29).

Liviu Rebreanu însă a avut atunci de concurat cu Gala Galaction, dar preșă preîntâmpină alegerile și canalizează preferințele spre romancier, președinte încă al Societății Scriitorilor Români (1925-1930) și deținător al altor două premii: Marele premiu „Năsturel” al Academiei Române pentru „Ion” (12 iunie 1921), la propunerea lui I.Al.Brătescu-Voinești, și Marele premiu „C.A.Rosetti” al romanului (22 februarie 1924) pentru „Pădurea spânzuraților”, atribuit de Societatea Scriitorilor Români sun președinția lui Mihail Sadoveanu.

Au existat în literatura română autori destinați să scrie doar o poezie: Andrei Mureșanu – „Deșteaptă-te, Române!” (Un răsănet), Alexe Mateevici – „Limba noastră”, după cum destinul l-a chemat pe Alexandru Davila să scrie doar o piesă de teatru – „Vlaicu-Vodă”, dar cât de rezistente timpului s-au dovedit a fi aceste singulare izbucniri de geniu!

O paralelă între dramaturg și Liviu Rebreanu se poate face numai din perspectiva teatrului. Ambii și-au ilustrat începuturile creației prin a scrie și cronică dramatică, ambii și-au experimentat în laborator concepțiile privind arta scenică și menirea educativă a teatrului ca directori, în câte două rânduri, ai Teatrului Național din București. Deși Liviu Rebreanu a scris teatru, comediile în trei acte „Cadrilul” (1919), „Plicul” (1923) și „Apostolii” (1926), rămâne creatorul romanului realist românesc modern, dacă ar fi să-l amintim pe „Ion” (1920), dar și „Pădurea spânzuraților” (1922) și „Răscoala” (1932). Alexandru Davila n-a scris roman, însă „Vlaicu-Vodă” rămâne printre cele mai de seamă realizări ale dramaturgiei istorice românești, cum tânărul Liviu Rebreanu îi prescrisese în cronica sa.

Tributar al limbii și culturii franceze, căși la Paris, în Colegiul „Saint-Louis”, urmase cursurile liceale, iar școala „Comediei Franceze” îi luminase calea spre teatru, spre un teatru realist, promovată de actorul și directorul de scenă André Antoine în al său „Théâtre libre” (1887), în care spectacolul să dea senzația de verosimil, Alexandru Davila va scrie „Vlaicu-Vodă” sub influența dramelor istorice ale lui Victor Hugo și a liricii lui François Coppée, dar va fi închinată mamei sale, care i-a „sădit în suflet credința întru reinvierea neamului”. Liviu Rebreanu în schimb a fost un tenace autodidact încă din anii uceniciei literare...

Prof. univ. dr. IERONIM MARȚIAN

MULȚUMIRE

Organizația P.N.Ț.C.D., prietenii și simpatizanții din comuna Maieru îi transmit Domnului ANDREI MARGA sincere felicitări pentru alegerea sa în fruntea partidului. Folosim acest prilej pentru a-i mulțumi încă o dată pentru contribuția expresă pe care domnia sa a adus-o înzestrării și modernizării școlii și muzeului din satul copilăriei lui Liviu Rebreanu.

Org. P.N.Ț.C.D. Maieru
jud. Bistrița-Năsăud

STATUTUL ASOCIAȚIEI CULTURALE „LIVIU REBREANU” MAIERU (Proiect) (3)

COLEGIUL MANAGERIAL

Art. 46. – Colegiul managerial este format din managerii de secție, constituit potrivit regulamentului de funcționare a asociației – la care se adaugă președintele sau vicepreședintele asociației.

Art. 47. – Colegiul managerial asigură conducerea operativă a asociației.

Colegiul managerial se poate întruni ori de câte ori este nevoie, dar cel puțin odată pe lună.

Art. 48. – Pentru valabilitatea hotărârilor este nevoie de prezența a cel puțin jumătate plus unul din membrii Colegiului managerial.

Deciziile se iau cu cel puțin jumătate plus unul din voturi.

Art. 49. – Calitatea de membru în Colegiul managerial se dobândește sau se pierde odată cu numirea sau destituirea sa din funcția de manager de secție.

Art. 50. – Toate deciziile luate în Colegiul managerial devin valabile numai după aprobarea lor de către consiliul de administrație.

Art. 51. – Colegiul managerial are în principal următoarele atribuții:

- a) Stabilește direcția de acțiune și prioritățile imediate ale asociației;
- b) Urmărește realizarea planului de activitate;
- c) Analizează activitatea membrilor și nemembrilor din secții.
- d) De a propune consiliului de administrație anularea sau modificarea unor prevederi din Regulamentul de funcționare al asociației;
- e) Înfăptuiește alte atribuții și sarcini stabilite de consiliul de

administrație.

Art. 52. – Membrii Colegiului managerial pot activa ca voluntari sau angajați, cu respectarea prevederilor legale și statutare.

Capitolul VIII. CONTROLUL ACTIVITĂȚII ASOCIAȚIEI COMISIA DE CENZORI

Art. 53. – Comisia de cenzori este aleasă pe o perioadă de 5 ani și este compusă din trei persoane, alese din rândurile specialiștilor, membrii ai asociației sau din afara ei.

În comisii se aleg membrii care n-au făcut parte din vechiul consiliu de administrație.

Art. 54. – Comisia de cenzori controlează și verifică activitatea asociației.

Cenzorii controlează gestiunea asociației, verifică operațiunile financiar contabile și vor prezenta rapoartele lor consiliului de administrație și adunării generale.

Art. 55. – Comisia de cenzori va verifica și aviza bilanțul și bugetul de cheltuieli și venituri ale asociației.

Capitolul IX. REGULAMENTUL DE FUNCȚIONARE AL ASOCIAȚIEI

Art. 56. – Consiliul de administrație are obligația de a elabora, în termen de 60 de zile de la adoptarea statutului, regulamentul de funcționare al asociației pentru a detalia așa-numitele norme de trimitere din statut sau pentru a stipula prevederi care nu sunt cuprinse în statut.

Art. 57. – Regulamentul de funcționare al asociației nu poate veni în contradicție cu prezentul sau cu actul normativ de înființare și creare de asociații și fundații.

Art. 58. – Consiliul de administrație are oricând dreptul și

competența de a anula sau modifica regulamentul de funcționare al asociației la propunerea Colegiului managerial.

Capitolul X. DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA

Art. 59. – Asociație se dizolvă în următoarele cazuri:

- a) Când adunarea generală a hotărât acest lucru cu majoritatea absolută a membrilor săi (două treimi din membrii);
- b) Când numărul membrilor a scăzut sub limita legală.

Art. 60. – După desființare, asociația continuă să existe până la lichidarea patrimoniului.

Art. 61. – Lichidarea patrimoniului asociației se va face, potrivit procedurilor prevăzute de actul normativ de domeniu.

Art. 62. – Tot la lichidare, bunurile mobile și imobile ale societății se vor distribui în mod egal la bisericile funcționale din Maieru la momentul respectiv.

Capitolul XI. DISPOZIȚII FINALE

Art. 63. – Prevederile prezentului statut precum și altele neprecizate, necesare desfășurării activității, sunt valabile în măsura în care nu contravin actului normativ de constituire și funcționare a asociațiilor și fundațiilor.

Art. 64. – Asociația are dreptul la siglă, emblemă și firmă cu însemne de identitate.

Art. 65. – Asociația are în viitor posibilitatea să se transforme în fundație cu același scop și denumire ca și prezenta asociație, dar cu un patrimoniu și posibilități de realizare mult mai largi.

Art. 66. – Asociația se poate afilia, asocia, coopta sau uni, potrivit statutului, cu orice organizație națională sau internațională, având obiect și scop similare cu asociația noastră.

I-au născut

În luna aprilie

Vasilca Ionuț-Domide
Hădărău Iulia-Cosmina
Hoha Alexandru-Viorel
Truțiu Ionela-Florina

În luna mai

Motofeala Claudia-Marinela
Crețu Aurelia
Scurtu Alexandru
Pop Ana-Aurelia
Crețu Petrică-Ștefan

În luna iunie

Gălușcă Florina
Borș Florica
Prisecaru Daniel-Lucian
Motofeala Emanuel-Gabriel
Candale Ionuț-Viorel

În luna iulie

Pirlea Solovăstru Dumitru-Ionuț
Dumitru Vasile-Daniel
Mureșan Virginia-Simina
Jovanovic Lidia
Berende Iulia
Croitor Alexandra
Lorințiu Ionuț
Varvari Maria-Andreea
Moravetz Alexandru
Negrușer Doris-Luminița
Hodoroga Valer-Adrian
Născuți Augustin Ionuț
Danci Viorel-Ionuț

În luna august

Boșca Alexandra-Maria
Vranău Viorel-Alin
Hehea Daniel-Octavian
Lorinț Vasilică Ionuț
Cioncan Vasilica
Candale Gabriel-Iulian
Partene Lazăr-Daniel
Andronesi Vasile-Ionuț

În luna septembrie

Rauca Margareta-Nicoleta
Dumitru Alina-Simona
Candale Varvara-Reluța
Cîrceie Ionuț
Clepșa Ovidiu-Bogdan
Leonte Viorica Sănia
Candale Dănuț
Mureșan Cristina-Augustina
Avram Silviu-Ionuț
Domide Corneli-Andreea
Bolfă Pavel

În luna octombrie

Candale Elena
Leonte Gabriela-Maria
Hoza Iftinica-Crina
Roman Maria-Paraschiva
Hoza Ovidiu-Avram
Motofeala Lenuța-Daniela
Moisil Silviu-Viorel
Birta Cristina-Augustina
Roman Cristian-Ovidiu
Mihăilă Lucreția-Andreea
Candale Vasile
Candale Gheorghe Mihai

În luna noiembrie

Botcă Gabriel-Marcel
Andronesi Angelica-Violeta
Urs Alex-Daniel
Ureche Viorel-Daniel
Gagea Ionuț-Florin
Berende Laura-Ionela
Lorințiu Daniela-Bianca
Varvari Cristian-Bogdan

În luna decembrie

Danci Simion-Ionuț
Ureche Ionuț-Dorel
Ciroaie Ioan
Hădărău Bianca-Ramona

I-au căsătorit

În luna aprilie și mai

Roman Claudiu-Gelu cu Jarda Maria
Kirdan Gavril-Viorel cu Ometiță Viorica-Floarea
Ureche Dorel cu Cărbune Ilișca
Irină Gherasim cu Ureche Ilișca
Folbă Vasile cu Moisil Palagia-Elena
Bolfă Ion cu Sidor Silvia
Hodoroga Sandu cu Hoza Marioara-Ancuța
Măgurean Dumitru cu Zăgrean Lucreția
Lorințiu Daniel-Ioan cu Cobzaș Ana-Maria

În luna iunie și iulie

Moisil Dumitru cu Leonte Maria
Pop Sorin cu Varvari Cița
Mihali Adrian cu Dumitru Victoria
Buculei Vasile cu Andronesi Titiana-Dorina
Hădărău Iacob cu Cioncan Aurelia
Truțiu Florin cu Mihăilă Florica
Barna Vasile cu Lorințiu Ana
Tămaș Gheorghe-Ioan cu Avram Dorina
Cimuca Viluț cu Hoza Maria-Violeta
Vârzari Viorel cu Sidor Victoria
Rauca Vasile Ciril cu Coruțiu Cristina
Luchi Florin cu Birta Zamfira-Dochia
Boldea Teodor-Călin cu Berende Ilișca
Urs Silviu cu Deac Paraschiva
Ursa Gavrilă cu Pui Lenuța-Maria
Ureche Ghiță cu Sidor Ana-Maria
Deac Iacob cu Hădărău Ilișca
Buia Alexandru-Dorel cu Pârlea Elisabeta
Pui Ionuț-Grigore cu Candale Veronica

În lunile august – decembrie

Brotnei Aurel cu Leah Ana-Teodora
Pop Ioan-Florin cu Moldovan Elena-Tecla
Cărbune Ioan cu Sădor Maria

Ometiță Alexandru-Viorel cu Berchiș Mariana-Alina
Jarda Flore cu Vasilca Clementina
Iordan Ovidiu Vladimir cu Cărbune Cristina
Mureșan Iacob cu Scridonesi Reghinuța
Isip Simion cu Ureche Silvia
Rus Teodor Vasile cu Pui Lenuța-Maria
Boca Lazăr cu Pui Anca-Onița
Chiso Ioan cu Flămând Ana
Timiș Dumitru cu Fontu Floarea
Scurtu Dumitru-Dorel cu Ureche Palagia
Vertic Lucian cu Bud Mariana-Delia
Iugan Dumitru cu Boșca Ioana
Ureche Ioan cu Bizău Maria
Băieș Grigore cu Bolfă Aurelia-Daniela
Balotă Florin-Avram cu Ometiță Victoria
Cimuca Alexandru cu Hădărău Claudia-Ramona
Nuțiu Călin-Ioan cu Varga Mihaiela-Liliana
Ureche Vasile cu Chisăliță Dorina
Ureche Avram cu Pui Aurelia
Terșanschi Cornel cu Ometiță Ioana-Rodica
Pui Lazăr cu Hădărău Maria-Claudia
Spiandorello Giuseppe cu Rațiu Oana-Maria
Andronesi Mihai cu Scridonesi Floarea
Mihăilă Valer cu Pirlea Ana-Floarea
Vaida Ioan cu Hehea Reghina
Nuțiu Marius cu Saulea Cătălina
Istrate Vasile cu Cărbune Oltița-Marinela
Cărbune Aurel cu Prădan Ana-Ioana
Hoha Petru cu Berende Maria
Negrușer Vasile cu Motofeala Maria
Lorințiu Toader cu Muraru Elena
Ureche Ioan cu Ursa Paraschiva
Cărbune Ionel cu Paneș Nicoleta-Delia
Flămând Alexandru cu Georgeș Ioana

Au decedat

În luna aprilie și mai

Hoza Grigore – 66 ani
Leonte Ionel – 68 ani
Istrate Reghina – 53 ani
Ureche Palahia – 80 ani
Rus Gavrilă – 65 ani
Boșca Alexandru – 64 ani
Ureche Ioșif – 68 ani

În luna iunie și iulie

Leonte Șofronea – 95 ani
Crețiu Ionel – 72 ani
Cioncan Ioan – 93 ani
Ometiță Lucreția – 87 ani
Sidor Viorel – 59 ani
Mureșan Lazăr – 90 ani
Bazga Aurel – 69 ani

În lunile

august-decembrie

Borș Ana – 33 ani
Naroș Iacob – 81 ani
Motofeala Grigore – 49 ani
Candale Gavrilă – 94 ani
Pui Ana – 82 ani
Pățitu Valer – 61 ani
Buia Nastasia – 71 ani
Vertic Lucreția – 76 ani
Andronesi Ioan – 87 ani
Croitor Docea – 77 ani
Domide Vasile – 67 ani
Cămoan Lucreția – 89 ani
Rebrișorean Ioan – 21 ani

**DUMNEZEU SĂ-I
ODIHNEASCĂ !**

CASĂ DE PIATRĂ !

Ofițer de stare civilă ELENA CĂRBUNE

Dragi cititori, colaboratori și susținători,

La început de an și de mileniu nou vă urmă numai de Bine...
Ne cerem scuze că, din motive obiective, am fost siliți să întrerupem apariția revistei noastre în ultimele luni ale anului 2000.
Reluăm apariția, rugându-vă să nu vă pierdeți încrederea în dârzenia redacției noastre. Nu ne vom da bătăuți cu una cu două... Bineînțeles, numai cu ajutorul și colaborarea Dumneavoastră, ca și până acum.

REDAȚIA

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita
str. N.Titulescu, nr. 18, tel.223.201 ISSN 1224 - 643

SĂ CREASCĂ MARI ȘI FRUMOȘI !

C.P.N.

Ierburi de Leac din farmacia scatiilor

Un vechi proverb chinezesc spune că de-a lungul unei vieți, omul descoperă virtuțile benefice ale ceaiurilor după vârsta de 40 de ani. În cazul meu picătura de înțelepciune asiatică este confirmată pe deplin... la care aș adăuga (din orgoliu... național!) și-un strop de ceget local: „Orice fir de iarbă și orice buruiană are rostul lui și-i de leac pentru vreo boală ori durere.”

Lista plantelor medicinale din bazinul superior al Someșului Mare și bazinul hidrografic al Anieșului cuprinde peste 70 de specii, unele din ele fiind „clasate” drept buruieni: brusturul, păpădia, pirul, urzica, rotunjoara, troscotul, urzica moartă, rostopasca, volbura. Puțini știu însă că aceste plante ce sunt îndelung stărpite și săpate cu hârlețul pot fi cea mai apropiată farmacie, ori pot servi drept adăpost și hrană neamurilor de insecte ce ne vizitează grădina. N-am inclus aici florile, legumele și alte plante de cultură cu potențial medical: menta de grădină, busuiocul, cimbrul, hreanul, filimica, coacăzul, ceapa și usturoiul, pătrunjelul, morcovul, fasolea și porumbul. La această listă se pot adăuga peste 20 de specii de arbori și arbuști cu „veleități” medicinale dintre care cei mai cunoscuți sunt teiul, salcia (din coaja căreia se prepară aspirina!), socul porumbarului, păducel și măceș, dar lângă care din spirit nedescriminatoriu aș adăuga: ienupărul, salcâmul, sorbul, frasinul, mesteacănul, vișinul, cireșul ș.a.

Nu trebuie să uităm că există plante ce ascund în sevă otrăvuri mortale: arnica, drăcila, lăcrămioara, mătrăguna, omagul, stirgoaia, zărna, vâscul. Iată de ce vă sfătuiesc să recoltați numai plantele pe care le puteți identifica cu certitudine!

Fie că se ascund prin umile colțuri de grădină, pe sub haturi și răzoare, fie că împlinesc cu arome și culori pajiștile și fânețele ori culmile montane, ierburile tămăduitoare rămân lecurile benefice împrăștiate de Mâna Domnului pe toată fața pământului.

ILIE HOZA

Formele de utilizare ale plantelor medicinale

Plantele medicinale pot fi folosite intern și extern. Aplicarea externă se poate face sub forma cataplasmelor (prișnițe), a băilor cu plante medicinale sau sub formă de unguente care înglobează principiile active provenite din plantele medicinale.

Mai frecvent plantele medicinale se folosesc intern sub formă de infuzie, decoct, macerat (toate acestea cunoscute sub numele generic de ceai), sau sub formă de tincturi sau extracte. Se mai cunoaște forma de utilizare solidă, sub formă de pulberi, comprimate sau capsule.

Cum se prepară infuzia?

Infuzia se pretează în cazul părților de plantă care au o structură mai fină, cum sunt florile și frunzele și cele care conțin uleiuri volatile.

Infuzia se obține procedând în felul următor: mai întâi părțile de plantă mărunțite se pun într-un vas și se opăresc cu apă fierbinte. Se acoperă vasul imediat așa circa 15-30 minute. După acest interval, lichidul se strecoară. Nu se păstrează mai mult de o zi.

Cum se prepară decoctul?

Decoctul se pretează pentru părțile de plantă mai tari, mai dure (cum ar fi scoarțele și rădăcinile). Se procedează în felul următor: părțile de plantă fragmentate se pun la fiert. Din momentul începerii fierberii se mențin în clocot la foc domol circa 20-30 de minute. După expirarea timpului de fierbere se lasă să se răcească după care se filtrează și se completează cu apă cantitatea care s-a evaporat în cursul fierberii. Ca și infuzia, nici decoctul nu se păstrează mai mult de o zi.

Cum se prepară maceratul?

Se recurge la macerare în cazul plantelor care conțin substanțe active care se inactivează la căldură și celor care tot datorită acțiunii căldurii s-ar coagula. Se înțelege deci că maceratele se obțin la rece (adică la temperatura camerei).

Pentru a obține un macerat, plantele fragmentate se pun în volumul de apă prescris, într-un vas acoperit. Se lasă în contact 8-12 ore. În final, se filtrează și se stoarce bine.

Cum se prepară tincturile?

Tincturile se pot obține prin macerarea la rece în alcool sau, printr-o altă metodă mai rapidă, dar și mai laborioasă numită percolare.

ILIE HOZA

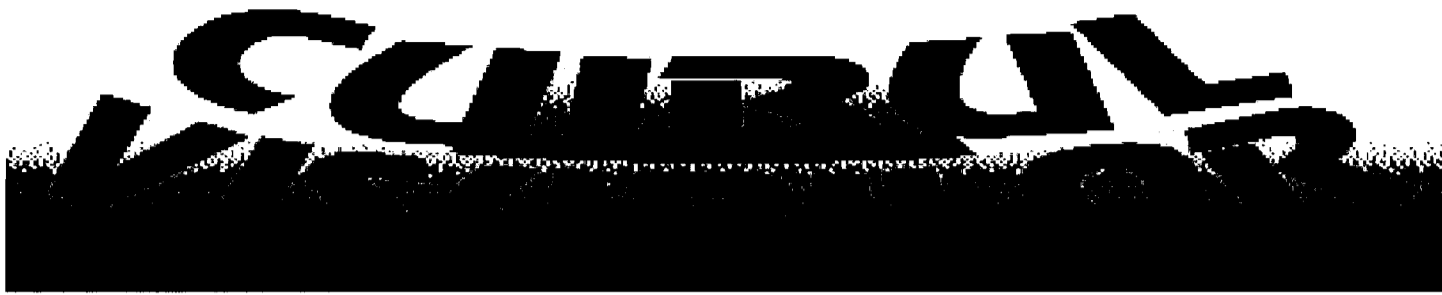
Câteva plante medicinale și utilizarea lor în diferite afecțiuni

Denumirea plantei și forma de preparare	Afecțiuni în care se recomandă	Acțiune farmaco-dinamică
Afinul (ceai din frunze și fructe)	Dizenterie, diaree, infecții urinare, diabet, gută, reumatism	astringentă, antidiareică, antiseptic intestinal, diuretică, tonic amar
Barba Caprei (ceai de flori și frunze)	Diaree, retenție de apă, febră, răceli, maladii respiratorii, dureri de gât, reumatism, artrită	astringentă, diuretică, febrifugă, sudorifică
Capu' călugărului (ceai de flori)	Contuzii, tăieturi și răni, arsuri, constipație	astringentă, laxativă
Cătușnică (ceai din plantă)	Răceli și degerături, insomnie, colici, gastrită	antispasmodică, carminativă, tonică, sudorifică
Chimen (secărică) (ceai de semințe)	Indigestie, flatulență, colici	antispasmodică, carminativă
Cimbrisor (ceai din plantă)	Tuse convulsivă, bronșite, răgușeli, dispepsie, enterocolite, anemii, viermi intestinali, astm	antiseptică, diuretică, expectorantă, antispasmodică
Ciuboțica cucului (ceai din flori și/sau frunze, decoct din rădăcină)	Bronșite, pneumonii, afecțiuni renale și vezicale, crampe și insomnii	expectorantă, antispastică, sedativă, sudorifică
Coadă racului (ceai din plată întreagă)	Diaree și crampe abdominale, calculoză renală, artrite, gingivite, dureri de gât, ulcere bucale	diuretică, clamantă, antiseptică, cicatrizantă, sedativă
Coadă șoricelului (ceai din plantă)	Enterocolite, gastrite, colici hepatice, stări alergice, tuse, viermi intestinali, hemoroizi, arsuri, plăgi, abcese dentare, bronșite	antiseptică, antiinflamatorie, tonică, calmantă, astringentă, antiastmatică
Crețșoară (ceai din plantă)	Diaree, hemoragii interne, cicatrizează plăgi și răni infectate, limitează fluxul menstrual	astringentă, tonică, anti-inflamatorie, antihemoragică
Frag (frăguță) (ceai din plantă)	Boli de rinichi, gură, diaree, dureri de stomac, disfuncțiuni ale ficatului, ulceratii și plăgi infectate	astringentă, diuretică, dezinfectantă
Iarbă mare (ceai, decoct din rădăcină)	Bronșite acute, tuse, reumatism, gută, erupții ale pielii, ascaridoză, dispepsie	diuretică, antiseptică, expectorantă, calmantă
Limba mielului (ceai din flori și frunze)	Boli renale, bronșite, febră, reumatism	diuretică, sudorifică, febrifugă
Lumânărică (ceai din flori)	Afecțiuni bronhice, tuse, răgușeală, astmă, amigdalită, crampe intestinale, inflamații cutanate, (ulei) pentru dureri de urechi	emolientă, expectorantă, astringentă
Măceș (ceai din fructe, sirop sau vin)	Afecțiuni ale ficatului și rinichilor, avitaminoză C, viermi intestinali, gripă, scorbut, crampe stomacale	astringentă, diuretică, carminativă
Mentă (ceai din frunze și/sau flori)	Diaree, dispepsii, greață, dischinezii biliare, spasme gastro-intestinale, vărsături, tuse, gripă, insomnie	analgezică, anestezică, antiseptică, carminativă
Mușețel (ceai din plantă)	Gastrite, colite, afecțiuni stomacale și intestinale, stări alergice, boli de ficat, ulceratii ale pielii, răni, hemoragii, abcese dentare, Angină pectorală, tulburări de menopauză, ateroscleroză, nevroze cardiace, hipertensiune arterială, probleme renale, dureri de gât	antispasmodică, anestezică, dezinfectantă, antiinflamatorie, sedativă, cicatrizantă
Păducel (Crataegus monogyna)(ceai din flori sau fructe)	Obezitate, boli de ficat, disfuncții ale bilei și rinichilor, dispepsie (digestie greoaie)	tonicardiacă, astringentă, diuretică, sedativă, hipotensivă
Păpădie (ceai din plantă și/sau rădăcini)	Laringite, traheite, enterite, diaree, nefrite cronice, hemoragii minore, ulcer stomacal	diuretică, tonică, hepatobiliară, depurativă
Pătlagina (ceai din frunze mărunțite, suc și sirop)	Diaree, disfuncții renale și de vezică, gută, dischinezii biliare, artrism	emolientă, hemostatică, astringentă, antibacteriană, cicatrizantă, antiinflamatorie
Porumbar (Prunus spinosa) (ceai din flori și/sau fructe)	Boli de ficat (asociată cu coada șoricelului și sunătoare) tuse spastică, spasme stomacale, dispepsie, probleme biliare	laxativă, diuretică, sedativă, tonifiantă
Rostopască (ceai din plantă) N.B. A se folosi cu prudență!	Gripe, bronșite, tuse și dureri de gât, tăieturi și răni (ca dezinfectant)	diuretică, astringentă, tonică, cicatrizantă
Rotunjoară (ceai din plantă)	Faringită, amigdalită, diabet zaharat, inflamații gastro-intestinale, transpirații nocturne, ulceratii bucale	antinevralgică, antisudorifică, antiinflamatorie, dezinfect.
Salvie (ceai din frunze)	Oboseală oculară, infecții oftalmice, conjunctivită, gripă	astringentă, dezinfectantă, tonică
Silur (ochelariță) (ceai din plantă)	Răceli, gripe, bronșite, reumatism, boli de rinichi și vezică, gută, obezitate, contuzii și entorse (creme)	diuretică, laxativă, emetică, purgativă
Soc (Sambucus nigra) (ceai din flori)	Crampe intestinale, stomacale și menstruale, migrene, răceli, stres, rău de mare, dureri de dinți (ulei), boli de piele (extern)	antispasmodică, sedativă, expectorantă, carminativă, antiseptică (ext.)
Șovârv (ceai, băi aromatice, comprese, ulei)	Incontinentă nocturnă, insomnie, maladii respiratorii, colite cronice, boli hepatice, arsuri, inflamații ale gingiilor și dinților – extern	antidepresivă, antiinflamatorie, cicatrizantă, antiulceroasă, diuretică
Sunătoarea (ceai, băi, alifie)	Hipertensiune arterială, astmă, nevralgii și anxietate, crampe de stomac, tulburări de menopauză, tulburări cardiace pe fond nervos	antispasmodică, sedativă, hipotensivă, vasodilatatoare
Talpa-gâștii (ceai, decoct, cataplasme)	Gripă, răceli, faringite, bronșite, amigdalită, nevroze, anxietate	emolientă, sedativă, sudorifică, antipiretică, antiinflamatorie
Tei (Tilia cordata) (ceai de inflorescență cu/fără frunzuțică)	Eczeme, urticarie, furunculoză, afecțiuni alergice, infecții respiratorii, tuse, bronșite	diuretică, depurativă, expectorantă, antialergică
Trei frați-pătați (ceai din plantă)	Reumatism, gută, diaree, anemii, tulburări gastro-intestinale și respiratorii, hemoragii, boli de rinichi, tulburări de menopauză, avitaminoză	astringentă, antihemoragică, antianemică, diuretică, hemostatică, antidiareică

ILIE HOZA

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"-

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VI Nr. 2 (47) *** APRILIE 2001 *** 8 PAGINI *** 3000 LEI

Eminescu văzut de Rebreanu

„Eminescu e mai viu azi ca oricând”

L. Rebreanu

Numele amândurora ține de înălțimea piscurilor.

Cum era firesc, Rebreanu a rostit și a scris despre Eminescu gânduri de adâncă pioșenie și recunoștință. În convorbiri, articole, în conferințe, în pagini jurnaliere și discursuri, autorul lui „Ion” îi înălța poetului tot atâtea statui în cuvinte...

Rebreanu înțelegea, mai adânc decât mulți contemporani, că poetul a făcut cea mai profundă sinteză a sufletului românesc, prin urmare, cuvintele alese de noi în moto-ul de mai sus se vor rosti, cu siguranță, peste multe veacuri, tot mai răspicat.

Nu știu dacă marele romancier ar fi fost de acord cu sintagma noastră: „anul Eminescu”, care nu-l cuprinde pe Luceafăr; mai aproape de adevăr ar fi „veșnicia Eminescu”, fără criterii și convenții calendaristice limitative.

Să fim, totodată, de acord cu părerea unor rebreanologi care susțin că ceea ce înseamnă Eminescu pentru vers, Rebreanu înseamnă pentru romanul românesc. Adevărul acesta este susținut de mult timp. Încă din 1923, când apăruseră primele două dintre capodoperele prozatorului, marele critic Eugen Lovinescu avea să scrie aceste profetice cuvinte: „Pe altarul lui Rebreanu jertfim întreaga proză de la Filimon la Sadoveanu”. Strălucirea altor opere rebreniene, următoare anului 1923, avea să confirme cuvintele ilustrului critic. La această apreciere se adaugă, în zilele noastre, cea a eminentului editor al operei lui Liviu Rebreanu, istoricul literar Nicolae Gheran: „ceea ce reprezintă Eminescu pentru poezie, Caragiale în dramaturgie, înseamnă Rebreanu pentru proza națională” (N. Gheran, în art. „Rebreanu 50”, în „Literatură” nr. 43/1994).

Este, prin urmare, explicabilă tentația romancierului, la un moment dat, să-și alcătuiască discursul de intrare în Academie pe tema: „Eminescu,

Creangă, Caragiale, care au lipsit din Academie”. S-a decis, însă, pentru o altă temă: țărănul român.

Revenind la titlul comunicării prezente, vom numi câteva din cele mai importante articole, interviuri și conferințe în care Rebreanu își expune infinita admirație pentru Poetul cel Mare.

În ordine cronologică:

1. „Despre Eminescu”, articol apărut întâia oară în rev. „Teatrul”, I, nr. 2 din 2 aug. 1914, pag. 24-25, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la intrarea poetului în eternitate, Reprodus în vol. 16, Liviu Rebreanu, Opere, ed. bibliofilă, de Nicolae Gheran, Ed. Minerva, București, 1995, pag. 99 (497).

2. „Vrem un Eminescu ca un zeu tânăr”, în rev. România II, nr. 378, 19 iunie 1919, pag.29, în cadrul unei anchete literare. Vezi și ed. amintită a lui N.Gheran, vol.19, pag. 367 (417).

3. **Eminescu – profetul providențial**, în „Manuscriptum”, III, nr. 1 (6), iar martie 1972, pag. 14-20, după textul apărut în 1925, reapărut în ed. critică a lui N.Gheran, Opere, voi.20, pag. 99 (335).

4. **Scriitorii de azi despre opera lui Eminescu**, o anchetă a revistei „Cronica”, I, nr. 2, 31 martie 1930, pag. 2. Vezi ed. lui N.Gheran, voi. 19, pag.124 (392).

5. **Eminescu monumental**, în rev. „Timpul”, nr. 886, 19 oct.1939, pag.1-3, la comemorarea semicentenarului poetului. Vezi și ed. N.Gheran, voi.16, pag. 383 (555).

6. **Laudă țărănului român**, discurs rostit la 29 mai 1940 în ședința publică solemnă, ed. de Imprimeria Națională, București, 1940, pag.12.

În numărul viitor al revistei noastre, cititorul va găsi trei mărturisiri care dau măsura înaltei prețuiri pe care marele romancier o acorda cu orice prilej poetului nostru nepereche.

Susținuți de copleșitoarea putere a operei lor, amândoi străbat drumul ireversibil al eternității.

(va urma)

SEVER URSA

Colăcari din Maieru

MASS-MEDIA ȘI ROMÂNII

Pe vremea lui Ceaușescu, majorității românilor le plăceau filmele indiene (poate că le-ar fi plăcut și altceva, dar nu prea avea la ce se uita). După 1989, majorității românilor le plac telenovelele. Cu siguranță, explicațiile sunt multe. O primă constatare ar fi aceea că suntem, în materie de gust, un popor de mediocri și submediocri; apoi că suntem un popor sărac. Comunismul crea (că d-aia e comunism) oameni comuni, educați să se mulțumească cu puțin. să nu aibă timp să se gândească (de aici învățământul politic, muncile patriotice, agricole, mitingurile, trăiască lupta pentru pace, jos războiul etc., etc.). cu alte cuvinte să fie cât mai mult timp controlați. Îndobitocirea a ajuns până acolo încât unii au crezut „cu toată ființa lor” în „idealurile” comuniste, dar continuă să creadă și în zilele noastre. Când acești „dinozauri” vor dispărea, probabil că societatea românească se va însănătoși și va putea să-și regăsească personalitatea căpătată înainte de 1945.

Telenovelele au fost mana cerească pentru puterile succedate după 1989. Cred că 90% din gospodinele noastre nu au pierdut sau nu pierd un episod din aceste filme de „două pițule”. Până și vacile din gospodăria țăranilor au resimțit efectul lor; mulsul a fost reglat în funcție de ora difuzării filmelor; de-a lungul celor zece ani și ceva de tranziție neocomunistă au mai apărut și emisiuni surogat, gen „Surprize, surprize”, „Iartă-mă”, „Din dragoste”, „Steaua ta norocoasă”, „Duminica în familie”, „Arca Marinei”, „Teo”, „Seara târziu cu Mircea Badea”, „De-ale lui Cătălin”, toate ieftine, de duzină, lipindu-se, vorba cântecului; „ca timbru de scrisoare” de sufletele îmboțite și piperice ale cucoanelor „romantice”. Suspinele româncelor zguduie Carpații la suferințele Dulcineelor din filmele sud-americane ale căror „sirop” se împrăștie controlat pe ecranele noastre. Au româncele teme atât pentru acasă, cât și la serviciu!

Parcă nu ne-au fost de-ajuns toate acestea, dar s-au ivit apoi traficanții senzaționalului, fie în presă, fie pe ecran. Crimele, violurile, incesturile, accidente au intrat în casele și sufletele noastre cu un sadism care întrece cu mult imaginația marchizului. În vremea lui Cristoiu, „Evenimentul zilei” se specializase în așa ceva. Canalele de televiziune se întrec în a ne arăta imagini cât mai șocante, mai terifiante.

Fie că sunt prezentatori ai impresionabilului sau contrafăcutului, cu toții au devenit complici ai puterii care s-a văzut salvată deseori prin îndepărtarea gândului oamenilor de la greutățile cotidiene, de incompetența celor angajați din patru în patru ani să salveze societatea românească.

Mass-media are nevoie de profesioniști, de lucruri bine făcute, de seriozitate, de bun simț, de demnitate pentru ca informația și comunicarea să-l ajute pe privitor, cititor sau ascultător să se cunoască mai bine pe sine, dar și pe ceilalți.

ICU CRĂCIUN

Lirica

Însemnări

Drumul iubirii

(după romanul „Ion”)

...Străin azi fără tine
Pripasul pitit în umbră de coline
Iar fagii tineri ai Pădurii Domnești
Sunt astăzi fagi bătrâni!
Cișmeaua-Mortului, unde picura veșnic
Apă de izvor răcoritoare
A secat de mult...

Cu brațele încrucișate ascult
Vântul, ca și atunci.
(O mai fi cel de-atunci?)
Șuieră-n pașii mei iarba uscată.
Ai mai fost tu vreedată
Aici?

Pe drumul iubirii, în zare alungite
Urme de care și de copite.

Cum caut pe dealuri și văi
În van urma pașilor tăi
Încă un an, încă un an
Pecetluind un sfârșit de roman,
Cu fruntea-n pământ, sub crengi de alun,
Ce să-i spun vântului?
Pădurii ce să-i spun?

AL. HUSAR

**Scrisoare către
Doamna 'Nvățătoare la
sfârșit de ciclu primar**

Lui VM supărat că, în curând, se va
despărți de Doamna 'Nvățătoare
5 iunie 1999

<lubită Doamnă 'Nvățătoare,
doar chipul MAMEI mi-e mai sfânt!
Când vă priveam sfios,
în **clasa-ntâia** eu fiind,
mi-era așa... o teamă, ca o boare
ce adia, spre **banca-ntâia**, blând.
Abia în **clasa doua**, înnoită nouă
m-am jucat cu rama,
și-n orele din **banc-a doua**,
îmi erați ca... mama!
N-a fost mai altfel într-a **treia**!
Doar banca s-a schimbat mereu,
mărindu-mi chipul sfânt, în timp ce eu
mă-ndepărtam cu **banc-aceea**.
Ajuns în **clasa a patra**, băiat mare,
din **banca mea cea migratoare**,
lubită Doamnă 'Nvățătoare,
vrăjit la capăt de cuvânt,
v-am tot cules întreaga-vă 'Nălțare
și-n gându-mi mi-am tot spus visând:
<"Mi-e dragă Doamna 'Nvățătoare,
doar chipul MAMEI mi-e mai
sfânt!">>

LERVA CĂLINESI

Ultimul drum - foto Emil Bozga

Dulce Bucovină!

Frumoasă și măreață ești dulce Bucovină!
Binecuvântate sunt meleagurile tale!
Au înfruntat cu tărie valurile vremii și ai răzbit, venind din trecut spre noi ca o corabie încărcată cu aur.

Mândri îți sunt munții, zvâcnind spre înălțimi!
Pădurile de brad, orgi fermecate, își mistuie podoaba în aerul îmbălsămat care nicăieri nu este mai curat.

Pâraiele-ți repezi curg în murmur șoptit, îngânate de glasul molcom al cântecului duios de fluier, scos de sub șerpar.

Vesel îți sunt răsăriturile de soare și răscolitoare apusurile cu amurguri târzii, învăluite de aripa ocrotitoare a nopții.

Zilele îți sunt senine, cu cer albastru care adună netulburat sub bolta lui ocrotitoare, toate frumusețile Voronețului.

Nopțile cu stele tremurânde veghează blând la somnul adânc al pământului, aducând și ducând vise spre depărtări numai de ele știute.

Zbuciumul tău, plâns cu lacrimi și scăldat de dangăte de clopot a întristat și a mângâiat, a chemat dar a și întărit speranțe, a adunat putere sub brațe ocrotitoare, a îngemănat gânduri sub scuturile atâtor domnitari.

Spunem Bucovina și ne gândim la Moldova!

Spunem Moldova și ne gândim la întregul rotund al pământului românesc, așa cum l-a visat Ștefan cel Mare, precum l-a înfăptuit Mihai Viteazul, cum l-a continuat Cuza și alți eroi, ideal pentru care ei trăiră și muriră.

Dulce Bucovină! de pe plaiurile-ți mândre s-a ridicat meșterul neîntrecut al muzicii, George Enescu, cel care și-a slujit țara cu vioara și cu bagheta. Muzica sa a făcut înconjurul lumii, ducând cu ea omenia, bunătatea dar mai ales dorul românesc atât de apropiat sufletelor noastre.

Tot în Bucovina a răsunat arcușul fermecat al lui Ciprian Porumbescu, cel care la serbările de la Putna, exclama emoționat cu ochii scăldați în lacrimi, în fața mulțimii, că a cântat Daciei întregi. Însăși viața lui Porumbescu este o grăitoare pildă patriotism. Tulburătoarea „Baladă” va vorbi peste ani despre frumusețea spirituală a poporului român, purtând pe undirile ei lumea spațiului mioritic.

Cu penelul muiat în frumusețile Bucovinei a creat și marele pictor Luchian, fiu al acestor locuri. El a adus pe pânzele sale, mici bijuterii, o lume de basm, realități nu totdeauna știute.

Dar câte suflete generoase, câți oameni însemnați au văzut lumina zilei, pe pământul tău, dulce Bucovină!

Se simțea nevoia de a nemuri pământul Mioriței și prin cuvânt.

Dar nu orice cuvânt și nu oricum – numai prin cuvinte ce ascund adevărul.

Trebuia să mai vină cineva.

Și El a venit în Botoșani: era mândrul prinț al versului românesc, pururi tânărul Mihai Eminescu.

Era nevoie de el pentru a cânta în poezie, dorul românului, pentru a slăvi în cuvinte meșteșugite, faptele mărețe ale înaintașilor, pentru a deschide comoara înțelepciunii populare în drumul ei spre veșnicie.

Era nevoie de el pentru a izbi în orânduiala nedreaptă a unor vremuri apuse.

Era nevoie de el pentru a șterge cronicile bătrâne și prin puterea geniului său, a da o nouă strălucire limbii române.

Era nevoie de el pentru a spune că „plopii sunt fără soț”, că „iubirea de moșie e un zid”, că „sara pe deal buciul sună cu jale”, că „vreme trece vreme vine”, că „împărat slăvit e codrul” sau că „fiind băiat păduri cutreieram”.

Era nevoie de el pentru a cânta pădurea și păsările, apele și înserările, nopțile și gândurile, dragostea și prundurile, visele și teiul, faptele și speranțele.

Era nevoie de el pentru a spune că limba română este un „fagure de miere”, că Alecsandri este „rege al poeziei”, că „Donici este cuib de înțelepciune”, că Mureșan este „preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet”.

Era nevoie de el pentru a întări conștiința de neam, mândria națională, prevestindu-i întregii țări „la trecutu-i mare, mare viitor!”

Era nevoie de el pentru ca limba română să devină stăpâna noastră, curată și melodioasă, îmbrăcat într-o haină nouă, cu adevărat o limbă națională.

Am avut nevoie de el pentru a ieși în lume, pentru a afla și alții că „românul este născut poet și că este frate cu codrul”.

Dar mai ales, am avut nevoie de el pentru a-și slăvi meleagurile natale atât de îndrăgite, „dulcea Bucovină”, de care s-a simțit legat până la sfârșitul vieții.

Entuziasmat, poetul numește spațiul său geografic intim, „Bucovina mea!”

Geniul ei romantic, purtând pe umeri faptele mărețe ale înaintașilor, munții în lumină, văile în flori, râuri resălțând, stâncile înalte, apele lucide, câmpiile în zori, nu vor fi uitate niciodată de poet.

Când se gândește la Bucovina, la vâlcioara sa natală, la satul copilăriei, ochiul poetului clipește, genele îi sunt pline de lacrimi, inima îi este grea, iar sufletul îi este copleșit de nouri de suspine.

Sunt gândurile și sentimentele pe care numai un suflet generos, un om total le-a putut avea și acest om ales s-a numit Mihai Eminescu.

Istoria și folclorul, limba română și limbile străine, filozofia și știința s-au întrupat în ființa lui, născută pentru a da cuvântului românesc frumuseți nemaiîntâlnite.

Lucafar pururea aprins în constelația literaturii române, Eminescu este un artist desăvârșit al cuvântului care strălucește cu aceeași putere în fiecare zi, luminând gândurile și încălzind sufletele atâtor generații.

Au trecut de la moartea marelui poet peste 100 de ani.

Omagierea lui Eminescu primește astăzi, valoarea unui simbol.

Un simbol a ceea ce înseamnă truda scrișului dar și biruința lui.

Multe și anevoioase i-au fost drumurile. Pline de greutate i-a fost viața. Dat i-a fost, însă, să răzbească în șlefuirea slovei românești căreia i-a adăugat scilpirlile unei nestemate.

Cutezător și mândru s-a ridicat din ținutul Bucovinei pentru a se dăruii întregului popor ca o uriașă revărsare de raze.

Omagiind în acest an pe Eminescu, cu sufletul plin de emoție și cu un adânc respect, omagiem cuvântul românesc, sărbătorim spiritualitatea românească de fiecare zi.

A iubit și a crezut în cuvântul sincer, în adevărul artei și în puterea muncii iar acum, la ceas de aducere aminte, se cuvine să ne reamintim că opera eminesciană rămâne un model al unei conștiințe și că numele lui Eminescu va străluci întotdeauna ca lucafarul de seară într-o noapte senină de ianuarie.

Apele vor curge, pădurile vor fremăta, stelele vor licări și se vor stinge pe bolta nemărginită, munții se vor cutremura la răsăritul și apusul soarelui iar numele lui Eminescu va dăinui peste veacuri întru binecuvântarea pământului românesc.

Iată de ce, astăzi „Dulce Bucovină”, smerit mă descopăr în fața ta și-ți sărut mâna.

Tot în aceste momente omagiale, când somnul lin al poetului este mângâiat de flori de tei și stropit de licărul stelelor, se cuvine să-i pomeni pe doi dintre prietenii lui dragi: humuleșteanul Ion Creangă și năsăudeanca Veronica Micle, stinși și ei din viață, acum un secol.

Un triunghi de aur pentru eternitate.

Prof. OVIDIU PETRI

Soliloc în zăceri înțelepte

DAR, A DĂRUI, DĂRNICIE...

Un bogat rămuriș de sensuri a născut acest substantiv scurt și atât de dens: DAR, (pe lângă valoarea de conjuncție adversativă cu același nume).

Cuvântul este definit în dicționare ca însemnând obiect primit de la cineva sau oferit fără plată, gratuit, în semn de prietenie sau ajutor, cadou, prinos, ofrandă. Din dar s-a născut dărnice, adică însușirea de a dăruii, generozitate, mărinimie, iar figurat: bogăție, abundență, belșug, rodnicie, fertilitate. A se dăruii – a se consacra unei idei, unui scop, unui țel. Darnic – căruia îi place să dea, să facă daruri, generos, mărinimos, nobil; figurat: mănos, roditor, fertil.

Pentru lumea creștină, DAR e un cuvânt-cheie, precum credință, iertare.

Înțelepții lumii vorbesc despre o adevărată artă a dării darurilor, a dărniceii în sine. Astfel, poetul latin Publius Syrius scria: „Bis dat qui cito dat” – cine dă la timp dă de două ori, zicere auzită la români în echivalentul: Lucrul la timp dăruit, prețuiește îndoit – ce limpede cugetare! Corneille, francezul, adaugă: „La façon de donner vaut mieux que ce qu'on donne” – modul dăruirii prețuiește mai mult decât darul.

Ben-Sirah în „Cartea înțelepciunii” spune: Totdeauna, când dai, fii cu fața veselă, iar Aristotel în „Etica micomahică” arată: Darnicul și cel cu sufletul nobil va da de dragul frumosului sau al binelui și într-un mod potrivit, el va da deci, cui trebuie și atâta cât și când trebuie. „Cine nu știe să dea n-are dreptul să ceară”, completează Publius Syrius, iar Vlahuță al nostru adaugă: „Din cât ai, să ști ce să dai”. Mai contează căldura gestului ceremonios care trebuie să însoțească dăruirea: „Nu darul l-a mulțumit, ci modul în care i s-a oferit”, conchide La Bruyere.

Englezul J. Loke: „Cel mai darnic este întotdeauna și cel mai câștigat și, în plus, se mai alege și cu laude și stimă”. Pe românește ar veni: „Cine dă lui își dă”, – un sintetic percept evanghelic...

Întotdeauna, un dar cât de mic poate aduce bucurie mare. Prin urmare, să ne facem daruri. Biblicul Solomon ne îndeamnă la prudență: „Mulți sunt cei ce linguesc pe un om darnic și toți sunt prieteni celui ce face daruri”. Nu-i mai puțin adevărat că un dar făcut din interes poate fi supărător. În consecință, să nu se confunde darul adevărat, cu ploconul, șpaga, peșcheșul, ciupeala și ciubucul, de care e plină lumea corupției nestăvilite.

Data viitoare vom relua discuția, comentând și alte aspecte ale dăruirii, mai ales dăruirea de sine.

(va urma)

ION DELAMARGINĂ

AUREL CLEJA

Profil

Redacția noastră transmite d-lui Aurel Cleja calde felicitări cu prilejul împlinirii frumoasei vârste de 85 de ani, sănătate și aceeași fecunditate literară.

Epigrame

Maieru

Trezorier de date străbune,
luminile îi stau „păun” în coroană...
Ca nicăieri, altundeva în lume
aici, pân' și colinda-i „Miorită”!

Autoepigrame

Minijupe și-astăzi vreau,
mi-s ambițiile-ntregi...
Rânduuri însă-mi dau,
numai „Babele”-n Bucegi.

Soldatul este îngropat
acolo unde a luptat...
Lăsați-mă-n eternitate
sub ceas la Universitate!

Am fost târziu primit în A.U.R. *)
de ce nu ați grăbit viteza?
Ați mai avut epigramist
Să muște numai cu proteza?

Mi-e buletinul-n veci invariabil,
moină multă, egrasie-n vise...
Timp singur, nicidecum probabil:
Secetă-n dolari, averse-n manuscrise!

*) A.U.R. – Asociația Umoriștilor din România.

Epigrame literare

Mihai Eminescu

În veci o să rămână
neliniștilor dom.
Călcăm numai în vârfuri
să nu-l trezim din somn.

George Coșbuc

Feciorul popii din „Hordou”,
vă amintiți, s-a lăudat:
„Dacă fetele-ar alege,
eu aș fi primar în sat”!

Lucian Blaga

A fost aevea o cariatidă,
din celea ce-am avut mai treze...
Atâtea silnicii și obidă,
n-au reușit să ni-l ingenuncheze!

Octavian Goga

Mă cheamă amintirea-n sat,
o fată ce-a rămas singură...
„Mi s-a ascuns la piept și-a plâns,
de ce-ai plecat la-nvățătură”?

George Topârceanu

Pe Berzei s-a umplut paharul,
mai mult în grădini a dormit...
„c-avea obiceiul-arhivaru
să sforăie noaptea cumplit”!

Al.I. Teodoreanu

Să fie-al meu întreg păcatul,
dacă susțin că „Păstorel”...
n-a sucombat că și-a „băut ficatul,
era știut că bea doar Otonel”!

În Maieru

În șezători, la clăci,
seara-am ascultat,
povești;
din gazete citeam vești
și-am ținut, ca și sătenii,
post, tradiții, datini,
chiar sărbătorile băbești!

Dumineca am stat la porți
cu înțelepții...
Judecând lumea și veacul;
Am botezat,
îngropat morți
și una-am fost cu satul!

Flăcăilor din sat le-am scris,
chiuituri poznașe;
celor plecați în cătăanii
cu fetele le-am ticluit
răvașe pătimașe.

Uneori chiar mă opream
într-un grup,
pe șanț, pe iarbă,
la umbra unui bătrân tei
și ne dădeam toți cu părerea
când dăm oile-n botei, dacă
holda-i coaptă;
lumea
încotro se-ndreaptă?

Am mers
la muncă cu sătenii,
pe lotul de la școală...
cu oierii vara-n munți
și-am alintat, fără ostentații,
cât m-am priceput,
durerile atâtor frunți!

Și astăzi îi aud pe toți
și-i văd pe la fânețe...
la munci,
arat, cosit, la muls;
și întocmai ca atunci le dau și
azi binețe!

Și simt că-acolo am rămas
în sat,
nu pe o noapte doar de mas.
pe totdeauna-nvățător,
în Maieru,
ca-n primul an
de-apostolat!

Și-aș vrea,
dacă voi mai putea,
dacă vârsta mă mai lasă,
cel puțin la anul,
să mai citesc o poezie,
la Cenaclul
„Liviu Rebreanu”!

AUREL CLEJA

PAN DE ANIEȘ

În alegerile din Noiembrie 1946
agitatorii comuniști,
răscoliră cătune, sate, văi,
până unde-și are „râul cel mare”
izvoarele...
ca să îndemne sătenii să voteze
soarele!
Undeva prin văgăunele munților Rodnei
descoperiseră, spuneau ei
o „rămășiță neolitică”,
un fenomen cras
de incultură politică;
aflară de fapt, într-o cocioabă,
prăpădită de vânturi și bălării,
de scăieți și urzici,
însuși explicația permanenței
nemuritoare, a noastră, aici!
Moșneagul se nutrea cu mămligă de mei,
avea amnar și iască drept chibrituri...
într-o scorbură afla apă sărată,
peste bulendre era încins cu-n curmei;
îl îndulceau cu miere stupii,
de colindat, îl colindau doar lupii!
Calendar? Avea pe cer... luna...
Era acest sfântos unchiuș
un zeu Pan, rătăcit pe Anieș!
Aici trăia, ca zeii, întotdeauna...
scăldat de aroma poenii;
nu-l interesa scurgerea vremii!
Mai avea pe lângă colibă
și o babă, e drept că nițel slută;
și mai săracă, ca el, la minte,
mai sperioasă de cum e o ciută!
Ridicându-și cioarecii pe șolduri
moșul s-a-ncumetat să-ntrebe și el,
nu de ce rând are statul...
ci: „Ce mai face împăratul”
- Regele, vrei să zici, scăpăm de el de-ndat!
Moșul le-a întors-o supărat:
- Eu vă-ntrebam de al Vienei împărat!
deși de regi nu auzise, știa alte minuni...
de umbrele ce joacă pe pereți...
și că-s la modă; li se spune „mozi”...
El trăia încă, în anii cătăniei,
tot pe vremea lui Frantz loji!
.....
Stau, mă mir și mă întreb, în mine,
cum de n-a-ntrebat „moșul ăsta”,
această rămășiță de dac liber,
și de Buerebista?

AUREL CLEJA

NĂNAȘA ȘCOLII

Deși am stat relativ puțin în cătunul Ivăneasa, totuși mă leagă multe și frumoase amintiri despre „urmașii dacilor liberi”, despre sufletul lor generos și deschis, ca o carte, de la care am învățat multe, ca de altfel prin toate satele mele de apostolat.

Prima gazdă a mea a fost morarul cătunului. Moara de măcinat mălai pentru mămligă ca și uruiala era exact mai jos de școală și ea clădită în pantă piezișă. Morarul și morărița erau niște oameni poate în jur de 65-70 de ani. Niște figuri de album, plini de scamele de moară, cu sufletele de aur. La ei și mâncam, împreună la aceeași masă cu ei, ne ospătam din laptele acru scos din budeșca ce era ținută la răcoare, ca să nu explodeze. În timp ce mâncam, moșneagul cu un aer sfântos, nevoie mare, povestea tot felul de întâmplări hazlii. Îmi amintesc de una legată de un inspector școlar de pe undeva de la șes, care ajunsese și la școala de Ivăneasa. Tot timpul cât a stat în școală, a privit mereu undeva în susul școlii, pe geamul ce dădea spre pantă. Era grăbit și când învățătorul l-a întrebat de ce e speriat, acesta îngrozit i-a spus temeiul spaimei domniei sale.

- Dascăle, nu vezi că deasupra școlii paște o vacă, dacă cade de pe școală?

De la acest regim invariabil de lapte acru, de care și-acum mi-e dor, m-a scos alt personaj important al Ivăneșei, Ambrozie Galeș, gospodar de frunte al cătunului. Aflase de la fetița lui, elevă în clasa a IV-a la mine, de existența mea și la spusele Lucreției, Ambrozie, un uriaș cu mustață mare, fost sergent în armata austro-ungară, m-a trecut în casa „dinainte” a locuinței sale și la mâncare de pension select, carne de galiță printre care nu de puține ori și de curcan. Ei bine, Ambrozie m-a scos de multe ori din încurcătură când jandarmii hortiști voiau să mă înhațe. Le-a promis că mă învață el ungurește de pot preda și la Pesta, nu numai la Ivăneasa. Lucreția cred că e gospodină vrednică la Ivăneasa sau poate că a devenit titrată pe undeva, că mintea o ducea spre carte.

Eu pe unde am trecut prin satele de apostolat am adunat, ca albina din floare, folclorul sătesc. Din Ilva Mare aveam o colecție a unei rubedenii de a colegului Cătuna Ilarie, care era recunoscută ca purtătoare a acestui har.

Când mai târziu am fost vicepreședinte al Comitetului de radio și Televiziune am folosit și aceste tezaure folclorice în emisie.

Figura însă cea mai pitorească din Ivăneasa a fost „nănașa școlii”, o femeie la cincizeci de ani, ce circula numai călare. Dimineața cobora călare în sat, cu regularitatea funcționarului ce are de semnat condica de prezentă; după masă pe la ora 16-17, când încă mai eram în clasă cu seria a II-a, copiii mai mari, eram strigat:

- Dascăle, ieși până afară. leșeam, femeia călare cu capul rezimat de oblâncul șeii, așa cum urca din sat, oprită în fața școlii ridica capul obosit și îmi spunea:

- Eu sunt „nănașa școlii”! În sat sunt cunoscută ca Brânzanca! Am vrut să văd dacă ești la datorie! Și lucrul acesta se petrecea zi de zi. Ea era un fel de ceas, după plecarea ei trebuia să dau și eu drumul copiilor acasă: reedita plimbarea iui Kant în burgul său, exact la ora 16. La un moment dat când am prins că are mai mult apetit la dialog, am îndrăznit s-o întreb:

- Mătușă, „nănașa școlii”, spune-mi și mie de ce ți s-a dat acest nume? De ce „nănașă”?

- Dascăle, pe locul meu s-a clădit școala și d-aia sunt „nănașă” și am obligația să veghez asupra bunului mers al ei! I-am mulțumit și promis să mă țin cu toată conștiinciozitatea de obligațiile didactice.

Într-o după masă la ora 16 „nănașa” nu m-a mai chemat la „raport” Era la câteva zile după instalarea administrației de ocupație. Am aflat de la niște săteni ce se nimeriseră prin sat că „nănașa” mea, care-și făcea veacul pe la cărciuma din sat avusese o confruntare cu niște ofițeri sau gradați hortiști. Și cum nu le cunoștea limba, cică le-a vorbit în felul ei. Le-a arătat anumite părți mai intime. Demnitățile jignite nu s-au mulțumit numai s-o cravașeze în postura respectivă, dar au reținut-o la cercetări. Am regretat că n-am mai întâlnit-o să aud relatarea întâmplării din propria ei variantă.

În multe momente grele ale războiului, ale prizonieratului, m-am întors cu gândul nu numai la Maieru, dar și la Ivăneasa, pe care la fel am îndrăgit-o și o păstrez ca o icoană de trecut la altarul amintirilor.

AUREL CLEJA

Fiii satului

MIRCEA ENEȘIU ILIEȘIU

Coborător din strălucita familie a Ilieșilor, „domnul Mircea”, cum îi spun cunoscuții din sat, este fratele mai mic al regretatului om de cultură și inventator al „Apilarnilului”, Nicolae V. Ilieșiu.

Domnia sa, deși fizic trăiește departe de țară, nu-și poate uita vatra

natală și, într-un anume fel, rămâne prezent în viața culturală a măierienilor prin nostalgia scrisorilor sale încărcate de sugestii dar mai ales pentru susținerea morală și materială a revistei noastre.

Folosindu-mă de cele câteva notițe autobiografice pe care cu bunăvoință mi l-a trimis din Germania, încerc aici să-i încropesc un medalion în cuvinte, cu toate că știu că, în modestia lui, nu-i place publicitatea.

Mircea E. Ilieșiu s-a născut la 28 martie 1920, în Maieru, fiind al treilea vâstar al familiei notarului Vicențiu Ilieșiu, căsătorit cu Maria-Luiza, născută Șchottl.

Își petrece copilăria în Maieru. Face școala primară în vechea clădire de lângă biserică, avându-l ca dascăl pe renumitul Ion Barna și fiind coleg și prieten „de nedespărțit” cu doi dintre fiii acestuia, Victor și Radu Barna. „Acest dascăl m-a învățat cum să țin tăblița și condeiul în mână, mi-a îndrumat primii pași”. Învățăcelul de altădată își elogiaza învățătorul cărui îi datorează, ca mulți alții, pregătirea necesară spre a reuși în toamna anului 1930 la examenul de admitere în prestigiosul liceu grăniceresc din Năsăud, pe care îl absolvă în 1938. Își ia bacalaureatul la liceul „Barițiu” din Cluj, reușind al optulea din cei 52 de candidați reușiți în sesiunea septembrie 1939.

Mai întâi se înscrie ca student la Școala de subingineri electromecanici din Cluj, pe care o abandonează simțind că nu are vocație pentru științele tehnice. În același an dă admiterea la Facultatea de Drept, Universitatea București, luându-și licența în 1943. Incorporat în armată, reușește la examenul de admitere la Școala de ofițeri de rezervă din capitală, pe care o părăsește din grave motive de sănătate.

În toamna anului 1943 se înscrie, promovând examenul „unic” pentru doctorat politico-economic al Facultății de drept. Din cauza evenimentelor din 1944 și a schimbărilor de vor urma, n-a mai fost posibil să-și susțină teza pentru titlul de doctor, subiectul ales fiind contrar cu principiile comunisto-sovietice. Se înscrie, în 1945, ca avocat stagiar în Baroul Avocaților din București și județul Ilfov, avându-l ca avocat definitiv, îndrumător, pe consăteanul și colegul de liceu cu câțiva ani mai

mare, cunoscutul luptător Emil Boșca-Mălin.

În anul 1947 a devenit avocat definitiv în același barou, unde a funcționat până la pensionare, în 1986, determinat de suferința unui infarct miocardic.

Regimul comunist i-a adus un întreg lanț de suferințe. În februarie 1952 este arestat și anchetat de securitate, etichetat ca dușman al regimului, deținut apoi în lagărul de la Ghencea, București, transferat de aici la muncă forțată în colonia Canalului Dunăre-Marea Neagră, târât apoi prin alte colonii de pe traseul canalului ca: Poarta Albă, Cernavodă, Coasta Galeș. După eliberare înfruntă multe peripeții spre a-și reprimi dreptul de profesare a avocatului. În 1954 obține cu greutate reprimirea, fiind repartizat în Biroul colectiv de asistență juridică. Din 1972, prin merite proprii, obține calitatea de director adjunct al acestui Barou. Se pensionează în 1986, după 41 de ani de activitate juridică exemplară.

După evenimentele din decembrie 1989, deși nu mai locuia în țară, a obținut dreptul de înscriere în ASOCIAȚIA FOȘTILOR DEȚINUȚI POLITICI DIN ROMÂNIA. Încă din 1944 se căsătorește cu d-soara Eugenia, licențiată, și ea, a facultății de Drept din București. Împreună au doi copii: Manuela, profesoară de germană și engleză și Cătălin, diplomat inginer-geolog, fiecare la rândul lui căsătorit și cu familie.

În vara anului 1987, împreună cu soția, dl. Mircea pleacă în calitate de turiști în fosta R.F.G., de unde nu s-au mai întors în țară. Cer autorităților vest-germane recunoașterea ca fiind de origine germană, întrucât soția este de această origine prin mamă, ca de altfel și mama distinsului jurist. Familia este stabilită în orașul Stuttgart.

De remarcat că în vremea comunismului, animat de un patriotism curat, nu s-a înscris în partidul unic și nu a făcut politică. Sufletește a rămas măierean. Iată crezul său statornic scris de el însuși: „Schimbarea cetățeniei și stabilirea noastră într-o altă țară europeană, destul de depărtată de țara noastră de baștină, nu a putut și nu poate să determine schimbarea sentimentelor noastre față de țara în care ne-am născut, am copilărit și de unde ne leagă amintiri care nu pot fi distruse printr-o simplă strămutare. În țarina Maierului se odihnesc pentru totdeauna părinții, moșii și strămoșii noștri, ceea ce nu se poate uita niciodată!”

Cu sufletul mereu îndreptat către vatra copilăriei, pe care o duce cu sine pe toate drumurile vieții, ca pe o ofrandă sfântă, Mircea Ilieșiu se gândește des la acei ani îndepărtați când, în casa părintească și pe ulițele din „Cuibul visurilor”, îl întâlnea pe marele Liviu Rebreanu...

Redacția noastră îi urează mulți ani!

SEVER URSA

Scriitori uitați

Cursurile lui Dragoș Protopopescu

Între cele două războaie mondiale, „anglicizantul” (cum îl numea George Călinescu) Dragoș Protopopescu publicase 6 cărți de beletristică, două cărți de studii și interpretări ale literaturii engleze precum și 4 traduceri din Shakespeare („Hamlet”, „Henric V”, „Furtuna” și „Coriolan”).

Studentii săi, câți or mai fi trăit, cu siguranță, nu-l uită ca profesor universitar al catedrei de literatură engleză a Facultății de Litere din București. Cursurile sale despre Marele Will, dar, mai ales, despre „Romanul englez”, au fost mulți ani, după 1944, lucrări de referință pentru cunoașterea fenomenului englez, cum îi plăcea să spună.

Cursul de engleză „Romanul englez”, litografiat, în facsimile, între 1945-1946, 326 p., trebuie tipărit pentru a fi cunoscut și de generația actuală de cărturari.

Când ne vorbește despre romanul englez, autorul ne propune să-l studiem din patru perspective: gen, geneză, om și creație. În ceea ce privește **genul**, profesorul pornește de la faimoasa carte a lui Bacon „The Advancement of Learning”, din 1605, unde găsește prima definiție a romanului (fained history=istorie închipuită), iar istoria închipuită „va întrece istoria adevărată în măreție, moralitate și delectare” (p. 22; totuși, el nu uită să amintească faptul că John Lyly, în 1579, în „Euphues or the Anatomy of Wit” pune doi tineri să se îndrăgostească de aceeași fată, tema ideală pentru un roman. În 1692, William Congreve, în prefața unui alt roman incipient („Incognita, or Love and Duty Reconciled”) face apropierea între **Romance** și **Novel**, între ceea ce noi am numi **legenda eroică** și **roman**: „Romances give more of Wonder, Novels more Delight”. Odată cu Fielding, romanul englez, așa cum se realizează în fapt, se luminează în concepție; ideilor de **caracter** și acțiune li se adaugă burlescul, „acest măscărici al vieții, menit să o urmărească fără crutare în toate accesele ei de afectare, ipocrizie, nesinceritate și vanitate” (p. 29). Urmează alte definiții ale romanului date de: J. Addison, Steele și Smollet, cel din urmă introducând conceptul „a picture of life” (tablou al vieții) când se referea la roman. Cunoscând foarte bine evoluția romanului englez, D.P. arată că acesta se bazează pe: epic, caractere, moravuri și viață, însă plătind cel mai mare tribut socialului. Pentru **epic** aduce argumentele lui Forster din „Aspects of the Novel” (1927). Mai apoi, sunt comentați autorii de romane: Laurence Sterne cu al său „Tristram Shandy” (1760), considerat primul roman „dezagregat”, datorită digresiunilor autorului și, în același timp, strămoșul lui „Ulyse” al lui J. Joyce, continuând cu Emily Brontë – „Wuthering Heights” (romanul iubirii încremenite pe culmile veșniciei), Thomas Hardy cu „The Return of the Native” sau „Jude the Obscure” (1885) și victorienii: Bennet, Wells, Galsworthy, Conrad, Stevenson ori georgienii: F. Swinerton, D.H. Beresford, Walpole, Virginia Woolf, Rebecca West, D.H. Lawrence și Huxley. Este scos în evidență rolul timpului la fiecare autor, al contra-epicului cu diversuniile de intrigă și acțiune (vezi paralela basmului „Wuthering Heights” și narația simplă – „The Return of the Native”; în ambele autori urmăresc frustrarea lentă, până la cruzime, a speranțelor cititorilor, cu ajutorul fatalității. La toate acestea, D.P. adaugă muzicalitatea interioară, atmosfera, poezia depărtării, visul – toate ca auxiliare ale epicului – fără a abuza de ele; fiecare contribuind la scrierea unui roman ideal: muzica interioară îi dă adâncime și viață, atmosfera-emotivitatea, iar poezia depărtării îi acordă spiritualitate. Când vorbește despre caracter, D.P. ia ca exemplu „Moll Flanders” de D. Defoe, eroina a cărei personalitate ne-a bulversat prin sinceritate. Moravurile și viața unui roman învigoarează caracterul, de aceea autorul acestui curs critică puritanismul, dar și romanul pornografic, „fiindcă în artă nu e impudoaie mai mare ca pudoaia”.

Ultima parte a acestui curs este consacrate genezei romanului, D.P. clasificând primele romane în: cavaleresc, alegoric, pastoral și galant exemplificându-le, de data aceasta, cu creații franceze sau spaniole, de la „Amadis de Gaules” la „Le Roman de la Rose”. Concluzia lui Dragoș Protopopescu este că „până la J. Addison aveam narații fără caracter” pentru ca, după el, să avem „caractere fără narație”; de-abia John Bunyon (1628-87) va reuși să rezolve problema romanului modern englez prin „The Pilgrim’s Progress”, iar scrierile lui Daniel Defoe să-l ancoreze în real, devenind adevăratul părinte al romanului englez.

Dragoș Protopopescu a trăit doar 56 de ani. A murit în 1948, după două tentative de sinucidere, dar scrierile sale merită a fi cunoscute.

ICU CRĂCIUN

Notă: Mulțumesc familiei Macavei Al. Macavei și pentru această lucrare aflată în biblioteca domniilor lor.

Cartea

Lazăr Avram: RĂDĂCINI ALBE

Știam de la început că poetul Lazăr Avram, măiereanul, nu-și va opri zborul după prima poezie, nici măcar după primul volum de versuri.

Eminent ca școlar, la fel ca dascăl universitar, fiul gospodarilor Augustina și Grigore continuă sușul măiestriei poetice.

Reamintim cititorilor câteva date biografice. Născut la 16 mai 1955, premiantul școlii din „Cuibul visurilor” va absolvi, ca șef de promoție, în 1980, Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești. Autorul a 16 cărți de specialitate și a peste 100 de comunicări științifice susținute în țară și străinătate, Lazăr Avram este în prezent profesor dr. ing. la Universitatea „Petrol-Gaze” Ploiești, precum și un distins colaborator al Universității „Blaise Pascal” din Clermont-Ferrand, Franța.

După volumele de poezii „Poeme cărunte” (Ed. Help Ministries România, 1994) și „Ning spicele tăciune” (Ed. Universal Cartfil, Ploiești, 1997), iată-l cu al treilea volum „Rădăcini albe” (Ed. Premier, Ploiești, 2000).

Cartea se împarte în două părți: 1. Măiereane și 2. Semne-Signes. Ultima parte beneficiază și de o bună traducere în limba franceză.

În primul poem: „A treia oară...” înțelegem un fel de prefață lirică în care își sintetizează lucrarea poetică de până acum: „Am zis: mă voi întoarce, fățiș, a treia oară/ Cu visele ascunse în florile de mac:/ Iluzii pieptănate de somnul meu buimac/ Când vine puiul toamnei, timid, aici să moară.../ Gol tulbure pe ochiul întins pe foi de zare.../ Privirea lui străbate prin anii cei uciși:/ Ning spicele tăciune pe bunii mei învinși/ Și-n oase-mi poeme cărunte și amare”/.

Poetul se confesează mereu sub semnul luminii și al spontaneității, fără a cădea în retorism sec și, aparent, fără reguli prozodice, lăsându-și versul să zburde ca un murg neînvățat. Locurile natale, către care se întoarce mereu, dau condeiului o substanță lirică inepuizabilă și o sinceritate cuceritoare, frustă. Se descoperă mereu inserții autobiografice, cu trimiteri discrete la casa părintească, la geografia și istoria locurilor de baștină, la mirajul Balasânilor, vatra natală, cu iubirea sfântă de părinți, care i-a rămas în vârful condeiului merinde de drum fără istov. Un fel de terapeutică a dorului exultă din aceste reverberații situate între patriarhal și oniric: „Ce uriașă risipă ești, mamă!/ Pe marginea lumii între clipă și rugă.../ Țândări mi-e somnul pe noaptea scrumită/ Când rana plecării prin sânge mă cere:/ Mamă, cocoșii cu cântec dreptunghic/ Îmi macină colțuri de spaimă-n artere.” (Mamei). Mereu sensibil la minunile rustice, ironic și dezvoltat, poetul topește în creuzetul său liric irizări și vedenii din dimineața vârstei, luncile, munții și pădurile de acasă. Tumultul interior este bine strunit, printr-o indubitabilă stăpânire a mijloacelor poetice moderne, într-un registru bogat. De la suave chemări ale copilăriei, până la izbucniri de revoltă, estompate sub vălul câte unei metafore, de la licăriri de nădejdi până la tristețile disperării împinse uneori până în pragul neverosimilului, poemele acestea ne pun în fața unui poet deplin format, dar mereu căutător de cărări noi în livada limbii române. Oricum, încă un salt înspre amiaza măiestriei „și cu vibrația neistovitelor căutări în fântâna sinelui”

„Semnele” se constituie într-un grupaj de 39 de „bulgări” de vers de o maximă concentrare: „Șarpele/șoldului tău.../ Cum tinerețea mea/ executată/ în iarbă.../ (Semn 32).

Prin cele trei cărți de versuri, primite favorabil de critica literară, Lazăr Avram răzbate în coloanele poeziilor consacrate. Iată cum îl prezintă lapidar Hristu Căndroveanu:

„Lazăr Avram – poet adevărat și nu făcut, cantabil și expresiv, concentrându-ne sufletul în vers, fiecare vers trăind, palpând”.

SEVER URSA

ASTRA

Sub cupola ASTREI

În ziua de 11 februarie 2001, s-a desfășurat în localitatea Crăciunelul de Jos, județul Alba, Festivalul itinerant de folclor „Dor de pe Târnave”, organizat sub auspiciile ASTREI, Despărțământul „Timotei Cipariu” Blaj, din inițiativa inimoasei prof. Silvia Pop, președinte, această „furnică neobosită” – cum a numit-o în cuvântul său Dl. președinte al ASTREI centrale, Sibiu, prof. univ. dr. Dumitru Acu, prezent și dânsul la manifestarea astristă blăjeană.

D-na primar al comunei, Lenuța Bubur, cea care a sprijinit și înființarea Cercului ASTRA „Ioan Maiorescu” Crăciunel-Bucerdea, cerc condus de D-na preteasă, prof. Titiana Fer, ajutată de D-na prof. Anuța Sirbu, directoarea Școlii din localitate, au reușit să fie niște gazde deosebite.

Ambientul interiorului Căminul cultural din Crăciunelul de Jos a fost „încălzit” de o deosebită expoziție policromă de artă populară românească, un adevărat muzeu etnografic, compus din scoarțe, ștergere, fețe de pernă, costume populare, ceramică... frumos expuse de către „mama Domnica”, cu piese adunate din localitatea gazdă, cât și din localitățile: Bîia Sâncel și Pânade. Piese de artă populară de o deosebită valoare artistică și etnografică, cu vechime de peste 200 de ani.

Doamna directoare a Bibliotecii „Școala Ardeleană” din Blaj, prf. Ana Hinescu, a expus și prezentat o bogată expoziție de „Cărți și autori de pe Târnave” și a anunțat că localitatea Jidvei va găzdui la anul în prima jumătate a lunii februarie acest festival, ediția a II-a. A dat citire și Regulamentului Festivalului de datini și tradiții – DOR DE PE TÂRNAVE.

Doamna prof. Silvia Pop a arătat în cuvântul ei importanța și necesitatea organizării de asemenea festivaluri, pentru a scoate în evidență frumusețea portului, cântecului și dansului popular românesc și datorită de a trezi interesul și dragostea tinerei generații pentru arta populară și pentru arta interpretativă populară, precum și descoperirea de noi nestemate din inepuizabila „ladă de zestre” a satelor noastre. Să nu uităm că limba, portul, dansul, cântul și obiceiurile ne-au făcut să dăinuim ca popor latin în această mare de popoare slave.

Doamna Silvia Pop, prezintă apoi invitații:
- Directorul Centrului de creație Alba, dl. Petru Comșa;
- Directorul pentru cultură Alba, dl. Ioan

Mărginean;

- Dl. prof. dr. Ioan Buzăși, vicepreședintele Despărțământului Blaj al ASTREI;

- Mioara Bud, poetă, Sibiu;

- Dumitru Mălin, Iacob Buta și Elena Vinceler de la Inspectoratul școlar Alba.

- Ioan Popa, folclorist și animator cultural pe Valea vecină a Secaselor.

- Mai mulți scriitori și poeți din județul Alba;

- Delegația Despărțământului Năsăud al ASTREI compusă din dl. prof., muzeograf și nu în ultimul rând scriitorul Sever Ursa (cum a fost prezentat distinsul profesor de către d-na Silvia Pop) secretarul Cercului ASTRA din Maieru, dl. Ioan Mititean, ziarist la cotidianul local Răsunetul, membru în conducerea D.N.A. și subsemnatul, Ureche N.I. Virgil, animator cultural, colecționar și muzeograf amator, vicepreședintele Cercului ASTRA ILVEANĂ.

Domnul Dumitru Acu (de loc din Rebrîșoara), în cuvântul domniei sale face un scurt istoric al activității ASTREI, la cei 140 de ani de existență, necesitatea înființării ei, marii și harnicii conducători ai Asociațiunii, țelurile și frumoasele lor realizări, precum și noul rol al ASTREI în noile contexte istorice și politice.

În mesajele lor participanții și invitații au arătat contribuția limbii, portului și a obiceiurilor strămoșești la menținerea noastră ca popor, bine structurat, ceea ce face deosebit să ne identificăm distinct de celelalte popoare europene. Gazdele ne-au expus istoricul localității, bisericii și școlii din Crăciunelul de Jos.

Poeții locali au citit din creațiile lor.

Dl. Sever Ursa, rugat să ia cuvântul, a felicitat pe organizatori și le-a urat succes și viață lungă Festivalului de folclor. Le-a recomandat gazdelor ca acele frumoase exponate de artă populară autentică să constituie nucleul unui viitor muzeu etnografic local. A amintit că și în DNA (Despărțământul Năsăud al Astrei) avem un asemenea festival itinerant, inițiat de subsemnatul, la care participă cele șase localități de pe râul Ilva numit „Festivalul de colinde și obiceiuri de iarnă ilvene” care are loc anual la 27 decembrie (a doua zi de Crăciun) tot în altă localitate de pe Ilva, ajuns acum la a șaptea ediție.

Dl. Ioan Mititean transmite salutul DNA și subliniază necesitatea unei mai bune popularizări a producțiilor populare, prin presa locală și de specialitate, precum și prin editări

de carte, culegeri de folclor, emisiuni de radio și TV.

Aproape fiecare grup participant în festival a fost însoțit, pe lângă instructori și președinți de cercuri ASTRA, și de preoții din comunele respective și chiar primarii, îmbrăcați în frumoasele costume populare ale locului.

Spectacolul a fost prezentat de către d-ra Marinela Baba, de la Centrul județean al creației populare Alba.

Au evoluat în ordine formațiile din următoarele localități:

I. BIIA – Cercul „Ion Bianu”, președinte Teodor Bologa, cu:

1. Grup coral folcloric, instructor, Olimpia Fracea;

2. Formația de dansuri femeiești, instructor Vasile Burja, viceprimarul din Șora;

3. Joc mixt, bătută și învărtită, instructor Bogdan Gheorghe;

II. PÂNADÉ – Cercul ASTRA „Timotei Cipariu”, președinte Ioan Rațiu, cu:

1. Grup folcloric bărbătesc, instructor d-na preteasă, prof. Laura Maier

III. JIDVEI-CĂPĂLNA, cu

2. Formația de dansuri „Fetele de la Căpălna”, cu frumosul și grațiosul dans popular „Dansul fetelor de la Căpălna”, cu trei generații, de la bunică la nepoată, toate îmbrăcate una și una în costum popular alb-negru, clop și ghete tip „Căpălna”;

IV. ROSIA DE SECAȘ – Cercul ASTRA „Ioan Blăjan”, președinte Cristina Burnete cu:

1. Grup vesel folcloric, instructor Maria Barbu;

2. Soliste de muzică populară, Felicia Mărginean, Aurica Muntean și Sabina Fileaga, însoțite de primarul comunei, dl. Ilie Damian.

V. BURCEDEA GĂRNOASĂ – cercul ASTRA „Ioan Maiorescu” Crăciunel-Bucerdea, președintă, preteasa, prof. Titiana Fer, cu:

1. Formația de dansuri populare (o formație deosebită) condusă de instructorul Toader Rad;

V. SÂNCÉL – cercul ASTRA „Ioan Pop Reteganul”, președinte Mihai Buia, cu:

1. Grup vocal bărbătesc, instructor Nicolae Aldea, însoțiti de primarul Gheorghe Lațiu.

În final au evoluat invitații:

1. Ansamblul folcloric „Călușarul” din Orlat, Mărginimea Sibiului, dirijat de un adevărat profesionist, dl. Stelian Stoica;

2. Ne-a încântat cu vocea și bogatul ei repertoriu artista de muzică populară din zonă, d-na Reta Rus.

La finele acestui emoționant festival, d-na Silvia Pop a adus mulțumiri tuturor celor care s-au implicat în această bună reușită, președinți de cercuri, primari, preoți, cadre didactice, instructorilor în primul rând, care au demonstrat că această frumoasă colaborare a tuturor factorilor locali este benefică pentru localitatea respectivă. Președinta Astrei Blăjene a oferit participanților și invitaților cu merite deosebite în activitatea ASTREI, trofee și diplome de onoare ale Astrei.

Dl. prof. Sever Ursa a fost rugat în final să concluzioneze asupra modului cum s-a desfășurat acest prim festival de pe Târnave. D-na a felicitat instructorii pentru înalta ținută artistică de care au dat dovadă formațiile prezente. Cuvinte de admirație a avut și față de frumosul port popular din zonă, de o eleganță deosebită prin cea cromatică dominantă de alb-negru. Apreciază buna și frumoasa colaborare dintre biserică, primăria și școală și faptul că primarii și cadrele didactice s-au îmbrăcat în frumosul port local.

Aflând de la sătenii că se găsec în sat tot mai puține piese de port popular, întrucât ele nu au mai fost purtate de la bunicii lor, recomandă ca pe lângă școlii să în cadrul cercurilor ASTRA să se înființeze ateliere de artă populară, conduse de puținele sătence care mai dețin măiestria confecționării acestor tesături și cusături pentru ca această frumoasă îndeletnicire să nu dispară.

Concluzionează că acest reușit festival a făcut o adevărată „risipă de frumos”.

Delegația năsăudeană s-a bucurat că DNA este considerat și la Blaj ca fiind unul din cele mai active despărțăminte din țară; președinta Astrei Blăjene mărturisind că încă mai are mult de învățat din activitatea despărțământului nostru și a președintelui DNA, prof. Ioan Seni.

A consemnat VIRGIL URECHE
Poiana Ilvei

Problematizarea în școala modernă

„Nici un om nu se întărește citind un tratat de gimnastică, ci făcând exerciții; nici un om nu se învață a judeca citind judecățile scrise de alții, ci judecând singur și dându-și singur seama de natura lucrurilor”.

Mihai Eminescu

M-am gândit să scriu acest articol pentru a răspunde la o întrebare, împreună cu cei care îl vor citi: ce să facem pentru a ne forma o gândire matematică riguroasă? Unii vor spune că e nevoie de o muncă intensă și voluminoasă, alții că nu e nevoie de un volum prea mare de muncă, ci de o muncă de calitate. Problema care se pune este cum să facem să învățăm matematica fără un volum prea mare de exerciții și probleme. Fiecare profesor trebuie să-și pună problema calității predării, iar fiecare elev să-și pună problema învățării corecte și de calitate. Predarea noilor cunoștințe trebuie făcută împreună cu elevii, ei să fie cei care vor descoperi noutățile predate și aplicarea lor în exerciții și probleme.

Fără o participare activă a elevilor în timpul orelor de predare, lecția poate fi ușor compromisă, devenind ineficientă și banală. De aceea, rolul profesorului se poate asemăna cu al unui

dirijor de orchestră, de a face ca fiecare elev să-și aducă contribuția lui proprie la reușita lecției în momentul potrivit pregătirii lui. Sarcina profesorului este de a pregăti foarte bine fiecare lecție, cu toate materialele necesare pentru înțelegerea corectă a cunoștințelor care se vor preda.

Ideea în sine a școlii formative nu este nouă, ci numai termenii și notațiile în care ea este actualizată.

Să ne reamintim paginile din „Eseurile” lui Montaigne (1538-1592) despre Educație:

„Mai degrabă un cap bine construit decât plin...”

„Să nu i se ceară cuvintele lecției, ci sensul și substanța; să nu apreciem progresul prin mărturiile memoriei, ci prin alte judecăți...”

„Să facem să treacă totul prin filtrul convingerii lui, să nu-i băgăm nimic în cap pe baza autorității și a încrederii în spusele altuia”.

Și în pedagogia românească s-a vorbit cu insistență despre cultura formativă. Să cităm pe

- continuare în pag. 7 -

HODOROGA VALER
profesor al Școlii gen. Cormaia

In memoriam

Onisim Filipoi (1914-2000)

După o izolare de câțiva ani, încarcerată de uitare, s-a stins cărturarul și județeanul nostru îndată ce a împlinit 86 de ani.

O viață de om, trudită, trăită în visări, realizări și multe sperări culturale. Mai ales cărțile i-au fost deosebit de dragi și ar fi vrut să facă vreo câteva.

De tânăr se înregimentase celor ce coboară din satele de sub Munții Rodnei la școlile grănicerești ale Năsăudului, pe firul înaintașilor din neamurile Moșil, Domide, Grapini. Și asemenea lor s-a pregătit temeinic la liceele din Năsăud, Orhei (Basarabia), Bistrița. Apoi cele superioare la Universitatea „Carol I” din București. Iată-l în fața carierei profesionale, dar mai întâi îndură refugiu și războiul, după care străbate o altă lume decât cea pentru care se pregătește. Are șanse, totuși, să revină aproape de meleagurile natale și în tumultul documentelor și cărților. Este slujitor în Arhivele de Stat din Filialele Năsăud și apoi Cluj. În cel din urmă, al activității, este directorul Bibliotecii I.M.F. A fost dăruit lucrului pentru conservarea tezaurului istoric și spiritual pe care l-a gestionat. Chiar cu împătımire. El însuși un posesor al unor valori bibliotecare provenite prin moșteniri de la cărturarii Emil Precup, Iuliu Moșil ș.a. Între care și manuscrise valoroase. Una peste alta, avea cea mai bună bibliotecă particulară năsăudeană, evaluată la câteva mij de titluri (așa precum prietenul său Teodor Ghițan avusese cea mai vastă colecție documentară-muzeală: ce s-a ales și se va alege de ele?).

A fost și rămâne semnatarul multor studii, articole, comunicări științifice (177), dintre care în domeniul iterar peste 60. În acesta are și valoroasa lucrare-carte, xeroxată, cu titlul **George Coșbuc la Virtus Romana Rediviva** (1966, 93 p.). Au rămas peste 10 manuscrise, elaborări personale, mai toate în buna tradiție a cercetării culturii și literaturii locale. Amănunte și informații despre viața și travaliul său cărturăresc le-a lăsat în **Autobiografie selectivă** (13 p. în B.C.U.).

A făcut parte dintr-o generație încercată mult în viață, însă neclintită în demnitatea, modestia și credința muncii. În deceniul din urmă a văzut alt răsărit, dar treptat apusul său s-a înnourat până la întunecare.

TEODOR TANCO

Istorie

Districtul Grăniceresc Năsăudean, datorită importanței sale unice, a fost cercetat cu asiduitate de către mulți istorici pasionați de trecutul acestui ținut de legendă.

Unele cercetări publicate mai ales în ultimele trei decenii, rămân reperi de bază pentru monografiile locale și nu numai. Spațiul nu ne îngăduie decât o sumară trecere în revistă a lucrărilor pe care le socotim de importanță deosebită. O sinteză pertinentă a acestor lucrări o face Mircea Mureșianu în recentul său volum 1/. Doar câteva titluri: Regimentele grănicerești din Transilvania, autor Carol Gölner, Ed. Militară, București, 1973, articolele și studiile din sena celor 7 volume „Virtus Romana Rediviva” ale scriitorului Teodor Tanco, Bistrița, 1973-1993. De menționat numeroasele articole apărute în seria veche a vestitei reviste năsăudene „Arhiva Someșană” condusă de acad. Virgil Șotropa (1924-1940). O lucrare de strictă referință în domeniul este volumul „Districtul grăniceresc năsăudean” de Valeriu Șotropa, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975, apoi teza de doctorat a istoricului Ioan Pop de la Universitatea din Târgu-Mureș, cu titlul: „Istoria Regimentului II Românesc de Graniță de la Năsăud – 1762-1851”.

Mai amintim încă două lucrări remarcabile și indispensabile în domeniu pentru urmașii grănicerimii: teza de doctorat a profesorului și cercetătorului măierean dr. Lazăr Ureche: „Fondurile grănicerești năsăudene” (2000) și „Districtul Grăniceresc Năsăudean” (1762-1851) – studiu de geografie istorică, al prof. dr. Mircea Mureșianu, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.

În episodul 20 al acestui serial încercăm o prezentare sintetică a demersurilor austriece pentru militarizarea ținutului năsăudean, precum și reacția locuitorilor prin bejenăritul peste munți, în Moldova.

Maierul s-a numărat printre cele 21 de sate din Valea Rodnei din prima etapă a militarizării. Comuna figurează ca reședință de comandant a companiei a 5-a din cele 12. Sediul companiei se va muta la Rodna în 1816, odată cu mutarea la Sângeorz a școlii triviale, înființată în Maieru încă din 1770. Vom reveni la momentul potrivit asupra acestui școlii.

În a doua etapă a militarizării se desprind din arealul Maierului și al Rodnei noi sate: Ilva Mare, în 1773, Măgura Ilvei și Sânosif (Poiana Ilvei) în 1763 și, respectiv, 1773. Are loc în această perioadă vizita în ținut a împăratului Iosif al II-lea, asupra căreia vom reveni, de asemenea.

Regimul militar, cu toate sacrificiile legate de instaurarea lui, a determinat încă de la început

Maieru - file de monografie (22)

evidente mutații către modernizarea vieții locuitorilor, la început în procesul de sistematizare în

teritoriu a gospodăriilor, alinierea acestora în vatra satului, pe lângă „drumul țării”. Se observă și azi săgeata acestui drum în unele sate grănicerești. În cazul Maierului, drumul în linie dreaptă, necesar pentru defilarea companiei, la „pârade”, parada duminicală, pe o distanță de aproximativ 150 metri, se întinde între cele două poduri peste Someș. Bineînțeles, cu vremea, comuna s-a extins teritorial.

Populația comunei a crescut vertiginos. Astfel, de la 817 locuitori în 1721, se ajunge la 1368 în 1786, iar în 1850, la 1572 locuitori. De reținut că între anii 1735 și 1777, un număr de peste 90 de familii măiereane au plecat pe bejenie în Bucovina de peste munți, cum am mai aratat. Aproape 50 familii plecaseră în perioada pregrănicerească. Privind populația locală după structura etnică și confesională, situația era următoarea. la recensământul din anul 1850: total locuitori – 1572, dintre care: români – 1523, sași – 1; germani – 1, țigani – 47. Confesional: 1570 greco-catolici, 1 romano-catolici, 1 evanghelic. 2/

Proprietatea asupra munților și pădurilor a stârnit, mai ales între anii 1764-1797 nesfârșite conflicte de hotar între locuitorii satelor grănicerești, conflicte aplanate abia în 1770 când s-au introdus primele cărți funciare, dar mai ales prin împărțirea definitivă a munților, din anul 1807. Atunci Maierul a primit: Muntele Rabla, Muntele Diaca – Pietrele Roșii, Muntele Gajii, Muntele Preluci, Muntele Nedeia, Muntele Iapa Albă, Muntele Ineul, Muntele Tomnaticul, Muntele Ciungă Ineului, apoi lunci pe pâraiele Bistrița Aurie, pe Gajii, Someș, Bila, Putredu, Poiana Gurii Dieci. Poiana din Muntele Păltiniș, Poiana Aluniș și Borcut.

De precizat că în accepție locală, termenul de „munte” este echivalent cu cel de „pășune” 3/ În episoadele următoare, vom reveni asupra altor aspecte din această epocă încărcată de dramatism, dar și de prosperare, a regimului grăniceresc.

SEVER URSA

Note bibliografice:

1/ Mureșianu, Mircea: „Districtul Grăniceresc Năsăudean”, studiu de geografie istorică, ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, pag. 14-22.

2/ idem, pag. 133 și 143;

3/ idem, pag. 183. A se vedea și articolele și studiile din revista „Arhiva Someșană”, Năsăud, 1924-1940.

C.P.N.

Clubul ornitologic C.P.N. „SCATIII” și-a făcut cuib în toamna anului 1990 cu material... documentar primit din partea clubului „PIC NOIR” din Fourmies, Fr. (merçi Agnès) și a Federației Naționale a Cluburilor de Cunoaștere și Protecție a Naturii din Franța.

Din 14.09.98 clubul devine filială a S.O.R. și participă consecvent la programele de studiu, observare și monitorizare a păsărilor: „SINCRON”, „BIRTDWATCH”, „Recensământul păsărilor ecvatice” etc.

Toate activitățile clubului, în multiple domenii naturaliste stau sub deviza C.P.N., adică să Cunoști și să Protejezi NATURA!

A proteja înseamnă a iubi și-a iubi înseamnă a înțelege!

Activități C.P.N.

* Excursii de studiu și observare pentru identificarea speciilor în teren și inventarul florei și faunei din zona nordică a țării. În cei 10 ani de studiu au fost recenzate și catalogate:

- 100 specii de ciuperci;
- 250 specii de plante spontane din care 70 sunt medicinale;

- 16 specii de orhidee;
- 135 specii de insecte;
- 138 specii de lepidoptere (fluturi);
- 24 specii de odonate (libelule) (mai puțin... păianjenii)

- 16 specii din fauna herpetologică – salamandre, tritoni, broaște, șopârle, șerpi;
- 150 specii de păsări;
- 24 specii de mamifere.

* Întâlniri, microconferințe, expoziții, lecții de ornitologie și ecologie.

* Ateliere pentru construirea cuiburilor artificiale și cantinelor.

* Studii și articole pentru publicațiile de specialitate.

Întâlniri

- Camp. naturalist, 06 '95 cu G.N.F.C. Besancon
- Întâlnire C.P.N. la Spicheren: 08 '95
- Camp. națională pe Valea Anieșului și Deltă între Scatii și Pic Noir & C.J.N.A.: Marolles, Franța – 08 '97
- A VII-a întâlnire C.P.N. la Frouville, Franța – 08 '97
- 3 tabere naturaliste în M-ții Rodnei cu „Licuricii” din București: 07 – '98, '99, 2000

- Expediție româno-belgiană cu Jeunes & Nature – 09 '98
- Excursie montană cu 2 membri ai WWF France – 05 '99

- Tabără cu scatii în Parcul Forestier Vânători-Neamț – 08 2000

- Întâlnire în Deltă cu S.O.R. cu ocazia a 10 ani de la înființare – 05.2000

- Întâlnire, lecții, conferințe cu elevi, profesori și învățători.

Proiecte

- „Muncă” de teren pentru completarea unei „Bănci de date naturaliste”

- Editarea și multiplicarea gazetei în noua formulă „CARDVELIS”

- Publicare ghidului naturalist al regiunii sub titlul „CATALOG: NATURA-NORD”

- Colaborare și corespondență cu prieteni ornitologi de la S.O.R., Milvus, Torcol, Ciconiam Turturelele și Licuricii din România, cu prieteni naturaliști de la WWF Pic Noir (Symbiose) Fede C.P.N., C.J.N.A. (Franța) și C.J.N., Jeunes & Nature, C.P.N. de Mahimont (Belgia) dar și cu specialiști și asociații cu alte orientări naturaliste: Grupul „Rana” – Tulcea, grupul de eutomologie de la Botoșani, Societatea Ornitologică Franceză (S.F.O.)...

Adrese utile

- Societatea Ornitologică Română, str. Gheorghe Dima 49/2; 3400 Cluj

- Grupul „Milvus” – S.O.R., str. Belșugului nr. 35, 4300 Tg. Mureș

C.P.N.

- Clubul „Torcol” – 2575, Sebeș/Alba

- Grupul SC. „Ciconia”, 3900 Satu-Mare

- Clubul „C.P.N. – Turturelele”, 4875 Tg. Lăpuș – Maramureș

- Maison des C.P.N. „La Hulotte”, 08240 Boul-t-aux-Bois – Franța

- Pic Noir (Symbiose), 5 Sq. St. Exupery 59610 Fourmies, Franța

- C.J.N.A. – 41330 Marolles, Franța

- W.W.F. France, 188 rue de la Roquette 755011 Paris

- C.J.N. rue Bouhaye 118 4557 Fraiture, Belgia

- Jeunes & Nature B.P. 91 1300 Wavre, Belgia

C.D.I. sau biblioteca scatiilor cuprinde peste 125 volume cu tematică naturalistă în varii domenii:

- ornitologie (cele mai multe)

- mamologie

- herpetologie

- botanică

- entomologie

- ecologie

- protecția pădurii și apelor

- albume foto și filatelice

Colecții:

- prestigioasa „La Hulotte”

- L'oiseau magazine – W.W.F.

- Nierson-J&N – W.W.F. – Belgie

- La gazette des terriers-C.P.N.

- Panewippchen – publicație a clubului „Panda” din Luxemburg

- Alcedo – revista S.O.R.

- Gazeta TORCOL – C.P.N. Torcol

- Cuibul visurilor – ziar local

- ARVICOLA – publicație a Soc. Fr. pentru studiul și protecția mamiferelor (S.F.E.P.M.)

ȘTIRI ORNITO-NATURALISTE

Un calendar ornitologie...

de 14 pagini a fost publicat chiar la începutul anului pentru prietenii noștri naturaliști de pretutindeni: el a fost oferit și elevilor clasei a III-a conduși de d-na înv. Berende Elena.

„ALCEDO” – 14-15...

a apărut într-un număr de sărbătoare, însoțit de o „Istorie a S.O.R.” și de un foarte interesant „Buletin A.I.A. (nr. 10).

Doi remarcabili oaspeți de iarnă...

au fost observați în primele zile ale lui februar. Mătăsarii (Bonbycilla garrulus) sunt păsări nordice de dimensiunea gârului cu moț pe creștet ce cuibăresc în pădurile de conifere și de mesteceni din nordul Europei. În anii când „producția” de fructe de pădure (vâsc, păducel, măceș, porumbar...) este slabă, ei pornesc spre părțile sudice ale continentului. Specia a fost observată pe Dealul Poenii, apoi prin livezile din „Dosu Anieșului” în aceeași lună. Brumărița de stâncă (Prunella collaris) a coborât de pe platourile înalte, unde cuibărește în timpul verii în stâncăriile unei cariere. La penaj amintește de banala vrăbiuță, iar la dimensiuni de ciocărie, cu care seamănă și la cântec.

Un ceai plăcut, aromat și cald...

s-a băut, cu prilejul a două întâlniri naturaliste, cu profesorii și elevii Școlii Profesionale (anul II A, diriginte Ioan Vasilichi).

Gazeta din vizuini (La gazette des terriers – 96)...

publicația Federației Franceze a cluburilor C.P.N. a lansat o campanie de cunoaștere și protecție a rândunicii lăstunului și drepnelei – „Odiseea 2001”. O adevărată panoplie de instrumente de lucru a fost pusă la îndemâna cепенiștilor: afișe, pliante, dosare naturaliste, fișe de teren, „La Hulotte” nr.78 pentru a descoperi una din cele mai uimitoare păsări: drepneaua (Apus, apus), arcașul cerului. Nasu-n vânt, deci și ochii-n patru!!!

ILIE HOZA
DOREL BAZGA

RUBRICA ELEVILOR

Iarna

A venit iarna!
Stratul de zăpadă acoperă pământul
C-o haină sclipitoare
Iar noi ne ducem departe cu gândul
În lumi diferite și imagini virtuale

Fulgii de zăpadă se leagănă-n vânt
Croșetându-i haina vechiului pământ
Copii se-avântă încet pe derdeluș
Zdrobind cu săniile zăpada de pluș.

BARNA VASILE, clasa a VIII-a D

Mama

Tu ești floarea din grădină
Și ești plină de lumină.
Și te schimbi ca dintr-o dată
Într-o ploaie-nmiresmată.

Ești mireasma din natură
Ca o fulgure pură,
Stau și te privesc la geam
Ca și cum ai fi din basm.

Pe o mamă o iubești,
O respecti și o cinstești,
Și de-aceea știi mereu
Că ai un sprijin la greu.

HANGEA ELISABETA, clasa a IV-a C,
Gr.Șc. „Liviu Rebreanu” Maieru

Mama

Mama e sfântă,
Mama e blândă.
Mama e cuvântul iubit,
Pe care eu întâi l-am rostit.

Mama e soarele luminos
Mama e lucrul cel mai frumos.
Mama e luna din cer,
Mama e gingașul ghiocel.

Mama ne ceartă,
Mama ne iartă,
Mama ne crește,
Mama pe toți ne iubește.

POP DORU CRISTIAN, Gr.Șc.
„L.Rebreanu” Maieru

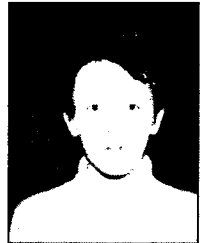
Ariciul vesel

În înalta sa lumină
Zarea e de farmec plină
Și sub umbra unui brad
A venit un arici drag.

Să bea apă din izvor
Să se hrănească cu dor.
Iar când sufletu-i e plin
Se mângâie foarte lin.

Și când va pleca la mare
Va sta pe plajă la soare
Că la umbră-a stat destul
Să se simtă bine-acum.

REBRIȘOREAN VALENTINA, Gr.Șc. „Liviu
Rebreanu” Maieru

A sosit toamna

Frunzele ruginii ale
copacilor cad la
pământ, formând un
covor foșnitor. Cade bruma, iar florile din
grădină au început să se veștejească.

Păsările călătoare și-au părăsit
cuiburile lor și pornesc lungă aventură a
călătoriei spre țările calde. Merii, perii,
prunii și alți pomi fructiferi își descarcă
darul. Alunele au început să îmbie veve-
rițele cu rotundul lor.

Toamnă... Doamnă... mulțumim de
daruri! Ce ești tu, Toamnă? Un cântec de
sfârșit de vară și stins de bruma frigului?

Da, apoi să venim acasă! Le' Matrona
culege „napcii”. Ba Șofron cosește otava,
coasa îngustată fășcăie a iarnă. Căruțele
încep să taie ogașe în coastele dealurilor,
coborând clăi de fân ce vreau să ierneze
în sat. Dulăii sunt „priponiți” lângă
„mălaiele” gata de cules.

Și multe-aș mai vrea să spun despre
tine, Toamnă...Doamnă...

BERENDE CIRPIAN

Orfanul

Copil orfan, copil pierdut
Tu viață bună n-ai avut
De când părinții te-au lăsat
Acolo-n stradă-abandonat.

Dar totuși tu nu ai murit
Și umbli-acum la cerșit
Pentru că ești necăjit
Și sărac și părăsit.

Dar orice-ar fi tu ești iubit
De Domnul Sfânt cel preamărit,
Și locul tău e-asigurat
Acolo sus lângă-mpărat.

Căci, El, mult lumea a iubit
Dar totuși ea l-a răstignit
Și soarta i-a fost ca a ta
Copil ce nu ai ce mânca.

De-aceea tu nu dispera
Că va veni și vremea ta
Când tare te vei bucura
Căci cerul va fi casa ta.

Și Domnul Sfânt te-a mângâia
Cum n-a făcut-o mama ta
Pentru că-i femeie rea
Și-a uitat de viața ta.

O viață nevinovată
Părăsită și uitată,
De toți cei de pe pământ
Dar nu și de Domnul Sfânt.

CĂRBUNE MARIUS-ALEXANDRU, clasa
a VIII-a D

ANUNȚ

**Absolvenții Școlii Generale
Maieru – promoția 1961 – vor sărb-
ători în zilele de 18-19 august
2001 XL de ani de la terminarea
școlii generale.**

**Sunt rugați, cu mici cu mari, să
se reîntâlnească la Școală,
aducând un sacru respect
Dascălilor, un pios omagiu
Timpului, că a existat și este
dragoste, credință și speranță în
viața lor.**

COMITETUL DE INIȚIATIVĂ

Învățământ

Problematizarea în școala modernă

- urmare din pag. 5 -

G.G. Antonescu: „Să nu provocăm numai acea activitate reproductivă, mecanică, atât de caracteristică școlii vechi, ci și o activitate produc-tivă...; el va putea realiza o activitate creatoare, va putea să descopere cu mintea iui...” „Spiru Haret a cerut ca proba finală a cursurilor secundare un examen, în care elevul să dovedească maturitate de spirit și putere de sinteză, nu cantitatea cunoștințelor pe care să le reproducă în mod mecanic”.

Interesant este faptul că problematizarea nu constituie numai o notă a pedagogiei noi, ci și un câmp mult mai larg a culturii însăși.

În 1931 filosoful român Nicolae Baltasar a subliniat acest caracter activ al culturii, axarea ei pe probleme: „La baza culturii moderne se afla voința de a pune problemele cele mai grele, de a nu se lăsa descurajată de nici un eșec... De aici și încercarea de a caracteriza cunoștința ca un proces, de a pune deci accentul nu atât pe rezultate, cât pe funcția de cunoaștere însăși și de a socoti obiectul cunoștinței ca problemă la care mintea omenească va avea să lucreze continuu”.

Problematizarea nu este un caracter propriu al pedagogiei; în acest mod Pedagogia intră în rezonanță cu întreaga cultură modernă, cu nevoile actuale ale societății.

Această introducere ne arată importanța problematizării în școala de azi când cantitatea de informații este tot mai mare. Eforturile trebuie îndreptate, nu spre dacă o adoptăm, ci spre cum, în ce fel o aplicăm.

Primul pas trebuie făcut prin a conștientiza rolul matematicii în cadrul obiectelor de învățământ și în cadrul culturii în general.

Matematica nu trebuie să fie ca o povară pentru elevi, ci ca un instrument util de înțelegere a celorlalte științe.

Conștientizarea la elevi a rolului matematicii în viața fiecăruia dintre noi constituie o sarcină principală pentru profesorul de matematică.

Plecând de la această datorie, trebuie să formăm o gândire logică, solidă, care să stea ia baza învățării matematicii.

Elevii trebuie să înțeleagă corect toate noțiunile, definițiile și teoremele predate, să știe să le aplice în exerciții și probleme. Fără a înțelege corect fenomenul matematic, nimeni nu poate să-și însușească în mod corect cunoștințele matematicii. Acest lucru trebuie început de la grădiniță și continuat până la terminarea studiilor fiecăruia. Pentru o bună înțelegere a matematicii, este necesar să avem, în cadrul fiecărei lecții, exemple și contraexemple și să folosim materialul didactic necesar, mai ales la orele de geometrie.

Foarte important este de a găsi toate soluțiile unei probleme și să folosim mai multe metode de rezolvare. Rezolvarea superficială, fără a o înțelege, este dăunătoare însușirii matematice și are ca rezultat o pregătire slabă a elevilor. Pentru buna rezolvare unei probleme este necesar ca problema să fie citită până la înțelegerea ei corectă, adică a cunoaște corect ipoteza și concluzia ei, ceea ce se dă în problemă și ceea ce se cere și apoi se trece la rezolvarea ei. Desigur că după ce problema a fost bine înțeleasă, trebuie încadrată într-un anumit tip de probleme și folosind metoda adecvată acestui tip de problemă. Neînțelegerea corectă a unei probleme duce la o rezolvare greșită și la o soluție incorectă.

Graba de a rezolva o problemă cât mai repede este, de multe ori, foarte dăunătoare și poate afecta grav pe cei ce se grăbesc.

Voi da un exemplu de problemă simplă dar care poate să-i încurce pe mulți elevi care se grăbesc să dea o soluție rapidă: Mama și fiica ei au împreună 40 de ani. Câți ani vor avea împreună peste 10 ani. Cei care se grăbesc vor da răspunsul 50 ani, fără a ține seama că în problemă este vorba de două persoane și că fiecare va avea o vârstă cu 10 ani mai mare. Deci este o problemă simplă, ea implică date de ordin biologic, adică nu este posibil în realitate să luăm orice număr dorim. În cazul problemelor practice, trebuie analizate toate soluțiile reale și cele care nu corespund realității.

O altă greșală este de a considera anumite noțiuni matematice neimportante sau inutile. Acest lucru face ca o problemă simplă să nu poată fi rezolvată sau să fie rezolvată greșit. Iată un exemplu: Aflați aria unui triunghi dreptunghic isoscel care are lungimea medianei corespunzătoare ipotenuzei egală cu 10 cm. La prima citire a problemei ea pare dificilă, dar în realitate este foarte simplă. În primul rând, triunghiul este isoscel, deci mediană corespunzătoare ipotenuzei este și înălțimea pentru aceeași latură. În al doilea rând, triunghiul este dreptunghic, deci lungimea medianei corespunzătoare ipotenuzei este jumătate din lungimea acesteia.

Aplicând formula ariei unui triunghi care este egală cu semiprodusul dintre lungimea unei laturi a triunghiului și lungimea înălțimii corespunzătoare ei, se obține rezultatul 100 cm pătrați.

Exemple se pot da foarte multe și ele se întâlnesc aproape la fiecare oră de matematică.

Cel care este bine pregătit și are o gândire logică, nu va cădea în aceste capcane, ci le va trece cu ușurință.

Acest lucru se întâmplă și în viață, atunci când nu ne gândim bine ia ceea ce avem de făcut sau nu avem o gândire logică bine formată din școală, încât putem cădea în anumite capcane, care ne pot pricinui multe neazuri. De aceea, matematica ne ajută la formarea unei gândiri corecte, care ne va folosi pe tot parcursul vieții noastre, ca un ajutor de mare valoare.

HODOROGA VALER
profesor al Școlii gen. Cormaia

ION BARNĂ - etnograf și folclorist (2)

Cu „turca” umblă, de regulă, 3-4 copii, toți deghizați, mascați: unul cântă în trișcă (fluier de lemn), iar turca începe a juca, apoi bate fălcile deolaltă în așa fel ca să fie în concordanță cu melodia cântată din trișcă. Cei doi, unul mascat fată (țigancă), altul țigan, joacă și ei. Strâng, de regulă, lei, pe care gospodarul îi aruncă în gura larg deschisă a turcii și care lunecă în pumnul băiatului care joacă turca. Copiii mici, pe unde e primită turca, se tem îngrozitor de turcă”. (Ms. 346, pag.12-14). 23)

Un capitol bogat în date etnografice, dar și folclorice este cel al „Obiceiurilor de Anul Nou”, în care sunt redată nu numai obiceiuri legate de acest eveniment, dar și multe credințe populare, vrăji ce se fac la această dată. 24)

Considerat ca un timp de trecere dintr-un an în altul, Ajunul Anului Nou este prielnic manifestării unor forțe malefice, care în această seară își fac apariția, fiind totodată, și foarte periculoase. Aceste duhuri rele apar nu numai în ajunul Anului Nou, dar și în ajunul Crăciunului sau al Bobotezei. Aceste duhuri rele sunt: tricolicii și moroi. Descriind modul de manifestare al acestor duhuri rele, respectiv transformarea unor oameni în tricolici și moroi, autorul are unele îndoieli în această privință.

El redă cu multă relevanță manifestarea acestor duhuri rele arătând că: „Tricolicii – așa se crede – sunt acei oameni nefericiți, care, când au fost mici, au fost înțărcați (despărțiți de la sânul mamei lor) câteva zile, apoi lăsați din nou să sugă. Toți aceia devin tricolici și, prelungindu-li-se șira spinării (ultima vertebră), se termină în o mică codiță acoperită cu păr. Acești oameni nefericiți din vina mamei lor, totdeauna și exclusiv numai în noaptea de Crăciun, de Anul Nou și de Bobotează sunt sortiți și se prefac fie într-un porc, ori scroafă, fie într-un cal, care după cum este sortit, dar totdeauna în același animal, fără știrea ori învoirea lor, pururi la miezul nopții. Astfel transformați în animale, tricolicii sunt periculoși: bat din fălci mereu, urlă, atacă om ori animal deopotrivă. Dacă vrei să-l lovești, fie cu parul, fie cu săcurea nu-i nimic, deci nu le poți face absolut nemica. Transformarea ține până la cântatul cocoșilor, când respectivul iarăși devine om ca toți oamenii; el însă nu știe absolut nemica. Se poate însă cunoaște, căci corpul lor prezintă zgârieturi, loviri, atât la față cât și la mâini, picioare, spate etc.

Interlocutorul meu mi-a numit o femeie de aici din sat, care are coadă pe care i-a văzut i la scâldat și mi-a spus că totdeauna în aceste trei zile are lovitură la față și zgârieturi în

fiecare an. Este, deci, convins că este tricolici. Eu cred că femeia pe care, de alt fel, o cunosc personal poate fi, eventual, epileptică.

Moroi. Copiii morți înainte de a fi botezați (fie de preot, fie de moașă, ori orișicine altul) și îngropați înafara cimitirului sfințit, fără să fi pus în mormânt cu ei baremi tămâie și aghiazmă sfințită de preot, sunt moroi, care din 7 în 7 ani se scoală din mormânt în trei ajunuri: Crăciun, Anul Nou și Bobotează și în formă de porc, ori cal periclitează oamenii și viața vitelor. Durata acestora este – se crede – iarăși scurtă: din miezul nopții până la cântatul cocoșilor, dar numai la 7 ani o dată. Moroi ei mai periculoși cunt cei „pierduți” de fete (avortați).

Pentru a se putea apăra de aceste spirite și alte duhuri rele, în aceste 3 ajunuri pomenite, toți creștinii ung cu ai (usturoi) toate vitele în frunte și la piteni, apoi cu o botă de ai (un câțel de usturoi) se fac semnul crucii pe ușa grajdurilor, a oblonului și a ferestrelor, tot așa și în casa de locuit. Se înconjoară de câte un copil nevinovat casa și grajdurile de trei ori cu tămâie aprinsă. Tămâia să fi fost înainte sfințită de preot”. (Ms. 346,pg.14-17).

Credințe cu vechi rădăcini ancestrale răsar din paginile consemnate. Ele fac parte din fondul spiritual precreștin al poporului nostru peste care s-a suprapus creștinismul). Învingerea acestor duhuri cu ajutorul crucii, nu este altceva decât dovada elocventă a suprapunerii credinței creștine peste stratul autohton de credințe. Chiar dacă astăzi ele sunt depășite, totuși acestea ne demonstrează bogăția zestrei spirituale a poporului român.

Vorbeam în studiul nostru anterior despre obiceiuri pe care le practică fetele în seara Anului Nou, printre care și legatul socului, cu scopul de a se mărita. Nu este locul aici de a vorbi despre concepția populară asupra căsătoriei, a mărităului și a însuratului, dar trebuie să arătăm un singur lucru: fetele nemăritate la vremea lor, adică „fetele bătrâne” se bucură de o apreciere negativă în societatea arhaică. De aceea fetele apelau la atâtea vrăji și farmece pentru a se putea mărita. „Măritatul așteptă luat” este o veche zicală românească, adică fata trebuie să aștepte să vină cineva „s-o ia în căsătorie”, numai astfel se explică de ce toate vrăjile, farmecele și datinile pentru realizarea căsătoriei sunt făcute numai de fete și nu de feciori.

Deoarece în studiul nostru anterior am redat, din lipsă de spațiu, numai începutul textului de vrăjit al obiceiului legatul secului, îl redăm aici pentru frumusețea și arhaismul său:

Bună seara
Soc, soroc!
Sănătoasă, mândră și
Frumoasă,
Șăzi la noi dac-ai venit!
N-am venit să șed,
Nici să mănânc,
Nici să beau
Că eu am ce bea
Și ce mânca
Și unde mă culca.
Da-am veni
C-am auzit
Că este un soc
Soc, soroc,
Sorocește soroacele
La toate fetele
La toți feciorii,
La toate văduvele,
La toți văduvoii!
Cată-mi-o și-a mea
De ti-i îndura!
În aiest sat
Pînă-n a noua sat,
A noa țară,
Al noua hotară,
Să vină la noi pe sară!
Că de n-a veni,
Să știi s-a plesni!
Și de n-a pleca,
Să știi c-a crăpa.
lute ca vântu,
Tăcând ca pământu
Cum mi-i mie gându.
Că de n-a porni,
Să știi c-a plesni!
Și de n-a pleca,
Să știi c-a crăpa!
Și de li-i aduce
Și de li-i căta
Cu țucăr te-oi îndulci,
Cu pită te-oi hrăni.
Da' de nu mi li căta
Cu secera te-oi secera,
Cu săcurea te-oi dărâma,
Și-n drumul țării te-oi căra,
Boii cu coarnele te-or înțepa,
Caii cu copitele te-or călca.
Nici așa nu te-oi lăsa
Și de-acolo te-oi lua
Și pe foc te-oi arunca.”
(Ms. 346, pag. 22-25)

Această vrăjă pentru măritatul fetelor este o acțiune individuală pe care o execută chiar fata care vrea să se mărite „trăgând cu mâna dreaptă mereu părul legat de creangă (fata leagă o creangă a socului cu un fir roșu de ață cu care-și împletise cu părul n.n.), spune descântecul de trei ori, apoi pleacă acasă în

taină” (subl. n.) (Ms. 346 pag. 25). Am numit această modalitate de forțare a destinului prin forta magică a cuvântului, autodescântec, spre deosebire de descântecul pe care-l spune baba vrăjitoare în asemenea cazuri.

În afară de această vrăjitorie pe care o face fata în seara de Sf. Vasile, sunt și alte descântece pe care le rostesc vrăjitoarele în ajunul Bobotezei pentru măritatul fetelor. Acestea se fac fetelor când se observă că fata nu se poate mărita. Atunci se crede că le-a luat cineva norocul și este nevoie a li se descânta „De întors”: „Când fetele nu se mărită atunci și se descântă (le vrăjesc) ca să li se întoarne norocul. Se pune apă curată, chiar de la izvor, într-o oală nouă de lut, iar vrăjitoarea, cu un cuțit lung de bucătărie în mână, mereu căscând, de i se mai rup fălcile, taie apa întruna, spunând următorul text. În decursul descântecului spune mereu fetei: vai sărăcuța de tine, că descântată și legată mai este, vai, vai, vai! Of, of, că rău te-au mai spurcat ticăloase... etc. Acest descântec se spune în ajunul de Bobotează, după ce a postit și ajutat toată ziua și dacă n-au succes alte probe în ajunul Crăciunului și a Sf. Vasile” (Ms. 346, pag. 25-26). Deoarece se crede că fata a fost „spurcată” de „ticăloase” ea înainte de a se începe descântecul trebuie să se scalde afară în apă curgătoare, ca să fie curată și să-i ajute descântecul. Dacă la prima vrăjă se face apel la soc considerat ca aducător de noroc fetei, în al doilea caz, deci această vrăjă nu a avut efectul scontat, se apelează la Sfânta Maria și apa Iordanului. Descânteculele culese sunt remarcabile pentru conținutul de idei pe care le cuprind, dar și pentru caracterul lor arhaic căci: „Specia este străveche, fiind atestată în primele documente culturale ale anticității îndepărtate... Cercetările comparative au pus în lumină unele tipare compoziționale perpetuate ca atare până în zilele noastre. Hrana lingvistică concordă pe deplin cu caracterul său ancestral, stilul descântecelor vădindu-se peste cel mai arhaic dintre toate speciile folclorului” 25 (va urma)

LIVIU PAIUȘ

Note:

23. În continuare redăm numărul paginii la sfârșitul citatului.

24. Unele datini și obiceiuri de Anul Nou au fost tratate în articolul nostru: „Datini și obiceiuri din Valea Rodnei”, apărut în revista „Zestrea”, nr. 3, pag. 9-14

25. Ovidiu Bârlea: „Folclorul românesc”, vol.II, Ed. Minerva, București, 1983, pag. 8

S-au născut în lunile ianuarie, februarie, martie

Varvari Ionela-Ancuța
Rîmbulea Silviu-Doruț
Kîrdan Gabriela-Vasilica
Bogdan Lucreția
Mihăilă Iacob-Dănuț
Bolfă Cristian-Vasile
Cioncan Cosmin-Alexandru
Cîrdan Nicoleta-Ioana
Candale Viorel-Dorin
Conea Cristina-Livia
Cîrceie Samuel-Claudiu
Mihăilă Pompei-Aurelian

Hădărău Cristina-Lucia
Pop Lavinia-Elena
Portiuș Vasile-Ionuț
Buia Avram-Dorel
Hoza Irina-Maria
Ureche Ionică

S-au căsătorit în lunile ianuarie, februarie, martie

Bontaș Alexandru cu Hădărău Maria
Pop-Buia Ioan cu Pop Ioana
Sidor Victor cu Hodoroga Ioana

Au decedat în lunile ianuarie, februarie, martie

Motofelea Maria - 92 ani
Resch Izabela - 84 ani
Olar Lucreția - 77 ani
Pui Maria - 73 ani
Mihai Lucreția - 65 ani
Flămând Vasile - 63 ani
Isip Ilie - 76 ani
Cărbune Ileana - 58 ani
Berende Victoria - 27 ani
Olar Lucreția - 79 ani
Leonte Ionel - 77 ani

Ofițer de stare civilă ELENA CĂRBUNE

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei
Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES sri Bistrita
str. N.Titulescu, nr. 18, tel.223.201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE SI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VI *** Nr. 3 (48) *** AUGUST 2001 *** 8 PAGINI *** 3000 LEI

Eminescu văzut de Rebreanu (II)

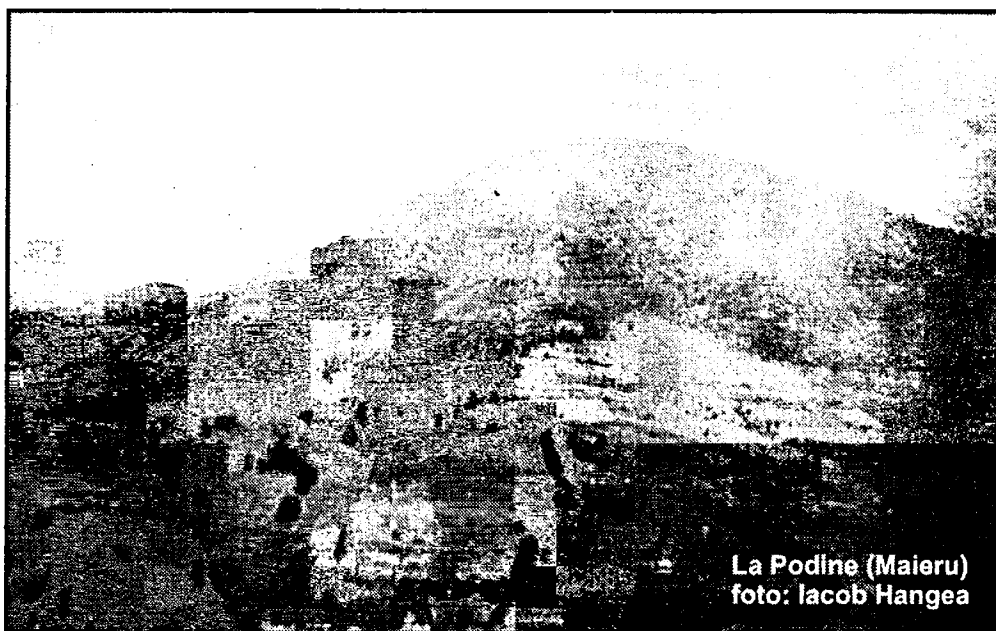
"Eminescu e pilda scriitorilor români"
Liviu Rebreanu

Admirația marelui romancier față de Luceafăr, ridicată cu orice prilej până la înălțimi de cult, cum era firesc, impresionează prin concizia și adâncimea argumentării până la concluzia spusă fără echivoc: "Eminescu e mai viu astăzi ca oricând".

Rebreanu excludea orice improvizație, atât privitoare la valoarea inegalabilă a liricii eminesciene, cât și în materie de creare a unui monument statuar care să-l veșnicească în bronz pe Poet, în întreaga splendoare a chipului său de tânăr unic. Pentru autorul lui "Ion", Eminescu era poetul cel mai reprezentativ al neamului în cel mai înalt înțeles al cuvântului, fiindcă el a trăit aievea trecutul și viitorul românilor și fiindcă el va rămâne oricând "profetul nostru providențial" și simbolul unirii românești.

Din articolele și interviurile pe care le-am menționat în numărul anterior al revistei noastre (vezi "C.V.", anul VI, nr. 2(47), aprilie 2001) reproducem deocamdată trei: **Scriitorii de azi despre Eminescu**, "Vrem un Eminescu ca un zeu tânăr" și un fragment semnificativ din "Laudă țaranului român".

Sever Ursa

La Podlne (Maieru)
foto: Iacob Hangea

Scriitorii de azi despre Eminescu:

- Ce influență poartă azi opera lui, dacă credeți că o mai poartă?
Rebreanu răspunde:

"- **Eminescu e mai viu astăzi ca oricând.** Și firește influența lui, nu numai asupra scriitorilor, ci în toate domeniile intelectuale românești, rămâne mai binefăcătoare ca totdeauna. De altfel, influența aceasta s-a menținut neconținută și, după toate prevederile, se va menține. **Fiecare generație găsește în opera lui alte și alte fațete asupra cărora își oprește atenția. E tocmai ceea ce caracterizează opera creatorului de geniu.**"

"Vrem un Eminescu ca un zeu tânăr..."

- Ce credeți despre ridicarea în București a monumentului de proporții grandioase închinat poetului Mihai Eminescu?

"- **Epoca noastră trăiește sub semnul lui Mihai Eminescu. El domină azi întreaga noastră viață culturală și națională.**

Ridicarea unui monument de proporții, în București, nu e numai un gest de recunoaștere și de pietate față de memoria lui, ci unul de justificare și reparație a propriilor noastre greșeli de până acum. **De aceea, acest monument trebuie realizat cu deosebite griji, ca să merităm tot ce mai avem dreptul să mai răvnim: iertarea, de dincolo, a poetului...**

- Cum ar trebui glorificat în bronz Eminescu: în plină tinerețe sau la maturitate?

- **Un Eminescu "bătrân"? Nu. Nici n-a existat, nici nu-l putem vedea așa. Ne interesează un Eminescu glorios peste timpuri, așa cum nu-l relevă opera lui, nu unele fotografii care seamănă, firește, dar care rămân numai ca o mărturie a suferințelor vieții poetului.**

Vrem un Eminescu tânăr și înfruntând pentru neamul nostru veacurile, un Eminescu ca un zeu tânăr.

- Dintre operele plastice, de până acum, care-l reprezintă pe Eminescu, ce eforturi mai de seamă ați reținut?

- E bună ideea Primăriei de a chema la concurs elita sculptorilor noștri. Nici unul dintre ei, căci dornici desigur sunt cu toții de a-și încerca puterile în această mare operă, nu se va putea socoti, astfel, părint sau nedreptățit.

Dar să se țină seama de cei care s-au ocupat mai de mult de problema aceasta și care i-au închinat ani de studiu și de muncă serioasă. Nu trebuie să se uite că un monument de proporții grandioase închinat lui Eminescu, nu se poate improviza. Din cele de până acum, am reținut monumentul de la Suceava, opera d-lui O. Han.

Noul Eminescu, destinat unei mari piețe publice din Capitală va fi pentru sculptorul care-l va lucra, opera vieții lui.

La acest lucru e cazul să se reflecteze cât mai adânc..."

Din "Laudă țaranului român":

"Până la Eminescu totuși limba literară românească a mai avut destuie șovăiri. Numai geniul eminescian a știut să integreze organic comoara limbii țaranului în limba uzuală a tuturor. Prin Eminescu, țaranul român a dăruit elementul cel mai necesar al literaturii noastre: limba curată, bogată, mlădioasă, mereu nouă, cu posibilitatea de eternă înnoire, cu un dinamism etern, dinamismul eternului duh neaoș românesc. Colaborarea dintre Românul cel mai modest și poetul cel mai mare a fixat linia generală a originalității literare românești."

Liviu Rebreanu

"Acolo este bine, aici este frumos"

În urmă cu vreo câteva zile am primit o scrisoare de acasă, prin care mi se propunea să scriu câteva rânduri pe marginea afirmației unuia dintre membri formației de rock "NIGHTLOSERS", de curând întoarsă în țară după efectuarea unui turneu în Germania: "acolo este bine, aici este frumos" (date puse la dispoziție de Dl. Icu Crăciun).

Prima mea reacție a fost una plăcută, surprins de poeticul pe care acesta zicere îl conține. Desigur ca există o mulțime de posibilități de interpretare, ca perspectivele din care o astfel de afirmație poate fi privită sunt de asemenea multiple. Un lucru însă îmi este destul de clar: dacă "scrim fără răutate" (Kogălniceanu), trebuie să recunoaștem că, dincolo de liricul pe care aceste cuvinte îl conțin, ele adăpostesc și lumina unui adevăr.

Nu știu cum și-au dezvoltat ideea cel care a afirmat-o; eu o să încerc să mă sprijin pe experiența mea de "aici" și de "acolo".

Să le luăm pe rând:

"bine" presupune echilibru, stabilitate, siguranță (factor foarte important), o anumită comoditate care ar decurge oarecum din ultima componentă menționată mai sus, și, poate, o oarecum linearitate, lipsa de surpriză etc.

"frumos" îmi pare însă mai complex decât "bine". Dacă binele împrumută mult de la "practic" și "util", frumosul își găsește sorginea în estetic, se află undeva în sfera artei, depășind tărâmul imediatului, situându-se *deasupra*. Nu vreau ca să discut aici alte aspecte ale esteticului - după cum bine se cunoaște, există și o estetică a urâtului -, ele ne-ar încurca, ne-ar mina pe un teren de specialitate.

Revenind la afirmația care da titlul articolului, declarându-mă totodată de acord cu ea, o să încerc să aplic termenii pe suporturi practice. De ce **acolo** (în Germania, adică) este **bine**? Poate pentru că viața datorită nivelului de trai ridicat, își va face mai puține griji - ziua de mâine, este asigurată -, pentru ca, cei buni reușesc (cu mici excepții) să se impună, pentru că piața de muncă liberă creează concurența, ale cărei efecte sunt pozitive atât pentru individ, cât și pentru unitatea economică unde își va câștiga "pâinea", (etc., etc.), dar înainte de toate, cred eu, pentru că Occidentul, în care au trecut țările din Est. Omul a rămas **liber**, el fiind cel care a gândit și acționat alături de ceilalți membri ai societății. Asta ar însemna, însă, ca aici nu au fost și nu sunt contradicții sociale, crize de specific felurit etc.. Trăgând linie, așa zice că "binele", de care acesta dispune, are de multumit libertății de gândire și acțiune, bineînțeles, într-un cadru legislativ și administrativ foarte bine pus la punct.

Aici este **frumos**... Pai, ce este mai frumos decât să realizezi că dealul din fața ochilor tăi îți aparține și ție, ca limba pe care o auzi în forfota oamenilor de pe stradă este cea în care gândești și visezi, ca pâinea cea de toate zilele (scumpă, cum o fi) poartă în ea însemnele pământului tău?... Pe când eram copil, îmi povestea odată un văr și prieten bun, *aș fi fost în stare să-l bat-măr pe cel care ar fi îndrăznit să-mi spună că Domnul Isus Hristos nu ar fi fost roman*. Dincolo de aceste interpretări tendențioase (naționalitate, de ex.), de care un copil oricum nu poate fi acuzat, această amintire ni-l aduce pe Christ și-l așează - suveran al frumosului - în curtea noastră, curte în accepția de familie și societate. Accepția de frumos lasă, din păcate, o prea mare libertate subiectului. Cel care acum, acasă, fără a avea posibilitatea de a trăi decent (categorie din care, trebuie să recunoaștem, fac parte mulți atât de mulți), va avea rezerve serioase vis-a-vis de categoria frumosului despre care am vorbit mai sus. Și asta pe bună dreptate. Acest frumos poate fi conceput mai bine în momentul reîntoarcerii, chiar dacă vremelnică, între ai tăi, oameni și ceea ce ține de ei, și mai ales în spațiu unic al lui *acasă*. Un american ar râde, probabil, la citirea acestor rânduri: și asta este simplul motiv că ei sunt oameni "tot timpul cu casa în spinare". Nu chiar departe de aceștia se află și cei din Vestul Europei. Dacă cei care se bucură de "bine" au fost și au rămas liberi, nu același lucru se poate spune de cei din clasa lui "aici" sau, dacă vreți a lui "frumos". Printre multe alte efecte negative, pe scara care ar putea cunoaște gradul de la "nebine" la fatal, la care nelibertatea noastră ne-a obligat și de care poate prea puțini își dau seama, este pesimismul, plăcerea de a face pe altcineva responsabil de situația actuală de "aici", lipsa de inițiativă etc.. Nu vreau să intru în aspecte de ordin politic, așa că mai bine mă voi opri aici; nu înainte însă de a aduga: pentru acest "frumos" să se facă frate cu acel "bine" trebuie să treacă ceva vreme. Câtă?, depinde de fiecare în parte și de toți la un loc...

Damaschin Pop-Buia
Ostfildern, 15 mai 2001

Carte

Aurel Podaru - "Chef cu teroriști"

Noua carte a scriitorului beclenar Aurel Podaru, "Chef cu teroriști scene din Revoluția însângerată" (ed. Charmides, Bistrița, 2000), se dorește a fi martorului ocular la tragicele evenimente din decembrie, 1989, fie la Timișoara, fie la București. În fapt, ea este o grimasă uriașă, menită a se eterniza, pentru că, iată, la 11 ani de la așa-zisa revoluție, românii nu au aflat cine este vinovat de moartea celor aproape 1500 de oameni uciși atunci.

Bazându-se pe documente din presa vremii, autorul reconstituie cu talent scene arhetipale, rămase în mintea noastră până în prezent.

Umilirea intelectualului român, reprezentat în carte printr-un profesor ieșit din pușcăriile comuniste, continuă până în zilele revoluției, când primește palme de la șeful securiștilor care este în stare să radă cu unghiile de pe un zid celebra inscripție JOS DICTATORUL! Mai rău este că în aceste guvernări democratice de după '89 s-a continuat înjosirea bugetarilor cu aceeași crasă nepăsare; salariile simbolice i-au adus pe aceștia la starea de adevărați supraviețuitori eroi.

Aurel Podaru ne reamintește de milițienii îndopați de grătare și mujdei, care, nu numai că purtau aceeași uniformă, dar aveau aceeași gândire și aceeași talie de măcelari, doar că fiecare încerca să-și facă treaba împotriva oamenilor pașnici cu cât mai mult zel, la început cu bastoanele de cauciuc, iar mai apoi cu armele.

"Chef cu teroriști" sintetizează evenimente și gânduri comune prin personaje simbolice, toate cu scopul de a rămâne vii în conștiința noastră.

CHEF CU TERORIȘTI

Icu Crăciun

Soliloc

Soliloc în ziceri înțelepte

DAR, A DĂRUI, DĂRNICIE...

Un bogat rămuriș de sensuri a născut acest substantiv scurt și atât de dens: DAR, (pe lângă valoarea de conjuncție adversativă cu același nume).

Cuvântul este definit în dicționare ca însemnând obiect primit de la cineva sau oferit fără plată, gratuit, în semn de prietenie sau ajutor, cadou, prinos, ofrandă. Din dar s-a născut dărnicie, adică însușirea de a dărui, generozitate, mărinimie, iar figurat: bogăție, abundență, belșug, rodnicie, fertilitate. A se dărui a se consacra unei idei, unui scop, unui țel. Darnic căruia îi place să dea, să facă daruri, generos, mărinimos, nobil; figurat: mănos, roditor, fertil.

Pentru lumea creștină, DAR e un cuvânt-cheie, precum credință, iertare.

Înțelepții lumii vorbesc despre o adevărată artă a dării darurilor, a dărnicii în sine. Astfel, poetul latin Publius Syrius scria: „Bis dat qui cito dat” cine dă la timp dă de două ori, zicere auzită la români în echivalentul: „Lucrul la timp dăruit, prețuiește îndoit ce lîmpede cugetare! Cornelle, francezul, adaugă: „La facon de donner vant mieux que se qu'on donne” modul dăruirii prețuiește mai mult decât darul.

Ben-Sirah în „Cartea înțelepciunii” spune: Totdeauna, când dai, fii cu fața veselă”, iar Aristotel în „Etica micomahică” arată: Darnicul și cel cu sufletul nobil va da de dragul frumosului sau al binelui și într-un mod potrivit, el va da deci, cui trebuie și atâta cât și când trebuie. „Cine nu știe să dea n-are dreptul să ceară”, completează Publius Syrius, iar Vlahuță al nostru adaugă: „Din cât ai, să ști ce să dai”. Mai contează căldura gestului ceremonial care trebuie să însoțească dăruirea: „Nu dăruia l-a mulțumit, ci modul în care i s-a oferit”, conchide La Bruyere.

Englezul J. Loke: „Cel mai darnic este întotdeauna și cel mai câștigat și, în plus, se mai alege și cu laude și stimă”. Pe românește ar veni: „Cine dă lui își dă”, un sintetic percept evanghelic...

Întotdeauna, un dar cât de mic poate aduce bucurie mare. Prin urmare, să ne facem daruri. Biblicul Solomon ne îndeamnă la prudență: „Mulți sunt cei ce linguesc pe un om darnic și toți sunt prieteni celui ce face daruri”. Nu-i mai puțin adevărat că un dar făcut din interes poate fi supărător. În consecință, să nu se confunde darul adevărat, cu ploconul, șpaga, peșcheșul, ciupeala și ciubucul, de care e plină lumea corupției nestăvilite.

Data viitoare vom relua discuția, comentând și alte aspecte ale dăruirii, mai ales dăruirea de sine.

(va urma)

Ion Delamargină

Amintiri

Orchestra-fanfara a liceului George Coșbuc din Năsăud

Puține licee din țară au avut un ansamblu muzical asemănător celui de la Liceul George Coșbuc din Năsăud. La început s-a format o orchestră de coarde și câteva instrumente de suflat clarinet, flaut. Ulterior s-au adus instrumente de alamă și ansamblul a devenit orchestră-fanfara.

Orchestra a fost înființată prin anii 1934-1935 de către profesorul Emil Ștefănuț. Când eu am intrat în clasa I-a la Liceul George Coșbuc, în 1936 orchestra era la începutul existenței sale. Nucleul orchestrei era format din câțiva elevi din cursul superior care cunoșteau principalele instrumente din familie. La vioară a cântat elevul Victor Andreescu, care ulterior a făcut o carieră muzicală. Elevul Tibi Olah și mai târziu Emil Catarig au cântat la acordeon și pian. Grupul elevilor care cântau la instrumentele de suflat a fost constituit de elevul S. Apostol care cunoștea foarte bine trompeta, Orchestra și apoi fanfara s-a completat cu alți elevi care s-au instruit de-a lungul anilor sub îngrijirea celor amintiți mai sus. Printre aceștia a fost elevul Gavril Scridon și Rus Tiberiu, la clarinet, Augustin Năsăudean la trompetă și alții al căror nume nu-l mai rețin.

Eu am cântat, la început, la vioară, instrument ce-l cunoșteam, în parte de la învățământul xxx din Maieru. De la el am luat ore începând din clasa II-a primară. Ulterior am trecut la eufoniu.

Prof. Emil Ștefănuț avea mare răbdare cu noi. Se ocupa de fiecare în parte și mai ales de asamblarea orchestrei. Cu ocazia unor serbări organizate de conducerea liceului ansamblul nostru era solicitat. Prima melodie pe care am învățat-o a fost "Trăiască Regele". Totdeauna, cu aceste ocazii cântam "Oda Liceului". Prof. Emil Ștefănuțiu a reușit să îmbine, să aprofundeze melodia instrumentală cu corul mixt al elevilor pe patru voci, experimente ce se pot auzi numai la marile concerte profesioniste sau la operă. Pe lângă aceste bucăți muzicale, îmi amintesc că am executat fragmente din Freishutz de Weber, un potpuriu de muzică populară asamblat de prof. Emil Ștefănuțiu. A rămas pentru generațiile viitoare fotografia alăturată cu ansamblul nostru în fruntea căruia era prof. Emil Ștefănuțiu. Majoritatea elevilor din ansamblu eram copii și nu ne dădeam seama de valoarea acestui om. Uneori îl supăram prin neatenție, absențe etc. Niciodată n-a ridicat tonul la noi. Cu blândețe și răzând ne făcea doar observație. În zilele premergătoare marilor serbări ale liceului ne scutea, cu aprobarea direcțiunii, de unele ore, pentru repetiții.

Nu de mult s-a prezentat la consultațiile mele de ambulator un mare dirijor din București, Ludovic Bacs. Printre altele i-am spus că în copilăria mea am cântat și la vioară în ansamblul liceului din Năsăud. Imediat m-a întrebat dacă am cunoscut pe profesorul E. Ștefănuțiu. I-am povestit despre ansamblul nostru și conducătorul lui. Mi-a vorbit cu deosebită admirație despre maestrul nostru spunându-mi că a fost un mare muzician.

După anul 1940, mulți elevi din orchestră au plecat de la liceu, iar noii profesori n-au fost interesați să refacă ansamblul.

Eu consider că intervalul dintre anii 1935-1940 a fost pentru Liceul "George Coșbuc" o perioadă ce nu poate fi uitată de nici un elev care a frecventat în acei ani școlile Năsăudului.

Fotografia alăturată ne amintește de profesorii noștri din acel timp. Directorul Liceului, prof. Aurel Șorobetia a sprijinit nu numai moral, ci și material dezvoltarea ansamblului, care era o mândrie a școlii și care atreăgea laudele și admirația celor din jur.

Dr. George Uza
Cluj-Napoca

Orchestra fanfara a Liceului "G. Coșbuc" Năsăud

Vasile Vranău

"Imensitatea firului de praf"

Preotul Vasile Vranău (născut în 21.11. 1906 în Maieru) a debutat în anul 1991 revista "Târgoviștea" cu poezia "Lumina și cerul".

Mi se pare firesc ca o față bisericească să fie logodit cu poezia, fără sensibilitatea specifică n-ar fi putut ajunge mai la sufletul oamenilor. De aceea, debutul sau cu cartea "Imensitatea firului de praf" (Ed. Clusium, Cluj, 2000) nu trebuie considerat o surpriză. Optimismul său molipsitor se strecoară pe nesimțite în inima cititorului, încât "lumina în delir" înobilează grăuntele apolinic existent în orișicine.

Poezii ca: "Păcătoasa" (agappe-le prelatului devenit bard), "Moartea", "Vorbirea deplină", "Inocența", "Pământul speranței" demonstrează că în lumea asta "invadată de lipsuri" ultimul refugiu pentru ființa umană este credința și arta.

Poetul Vasile Vranău se alătură pleiadei de poeți măierieni care și-au tipărit volume: Vasile Fabian Bob, deși născut în Rusu Bărgăului (1795) a fost înfiat de bunicul său, Bob, preot în Maieru, petrecându-și astfel copilăria și o parte din tinerețe la Maieru, pentru ca, apoi, ajuns în Moldova, să desfășoare o activitate culturală remarcabilă (volumul său de poezii "Moldova la anul 1821" avea să-l inspire și pe Eminescu în unele creații); Iustin Ilieșiu, Emanoil Cozalău, Livia Reboreanu, Lazăr Avram, Cleopatra Lorințiu, Damaschin Pop Buia, Alexandru Ometita, Victoria Boica-Ometita, Florin Partene (volum în colectiv) și Ioan Borș (volum în colectiv).

Icu Crăciun

Dor de antici

Nu există pentru muritori alte cure de purificare spirituală decât cunoașterea modului de a gândi și a viețui al antichității. Citiți cu atenție, îi dai seama că omenirea nu a evoluat în gândire cu aproape nimic. Dacă tinerii de astăzi s-ar apropia de o bună-credință de ei, cu siguranță, omenirea ar deveni mai bună. Să afli că taina lucrului bine făcut nu este altceva decât ordinea, că așa cum ne sunt legile, suntem și noi ca popor, că democrația încetează să mai existe de îndată ce răii pun mâna pe cârmă sau piciorul în senat, că cetățenii fără proprietate nu au patrie, că cea mai frumoasă însușire a unui conducător este de a spune întotdeauna adevărul, că legile trebuie să păzească libertatea, că, ele, legile, sunt mai presus de conducători și de popor și trebuie să fie mai tari decât puterea, că înainte să dai poporului libertate trebuie să-i dai legi, că democrația pură este o himeră, deoarece egalitatea perfectă este numai la morți, nu mai este o revelație; aceste lucruri le știau foarte bine anticii, pentru că tot ei spuneau că legile bune au fost găsite, ei n-au trebuit decât să îndrepte neajunsurile pricinuite de trecerea timpului. Ori, noi, contemporanii acestor vremuri, mi se pare că n-am învățat prea multe de la antici, deoarece tot ei ziceau că adevărata moarte este ignoranța. Câți morți printre cei vii! Pitagora, spre exemplu, printre altele, spunea că lucrul cel mai rușinos al unei stăpâniri este pândirea și iscodirea oamenilor, iar înțeleptul Bias afirma că nu recunoaște altă republică decât legea atunci când ea înseamnă dreapta judecată. La rândul său Chilon susținea că acolo unde legea vorbește, oratorii să tacă.

Oricum, legile morale și politice ale antichității, de la presocratici și până la Platon și Aristotel, dacă ar fi predate măcar elevilor de liceu, ar constitui un început benefic pentru educarea și instruirea lor. Întotdeauna, lecțiile antichității ne vor deschide ochii minții mai repede și mai limpede decât sofisticatele elucubrații scrise de unii dintre contemporanii noștri.

Icu Crăciun

Carte

Încă un autor năsăudean...

Ilveanul Ioan N. Ureche trăiește în Cluj de decenii, unde a încheiat studiile și pregătirea universitară (Facultatea de Drept), apoi și-a desfășurat activitatea profesională (economist) iar de un timp scrie cărți. A început cu "Monografia com. Ilva Mare și familia Ureche", tipărită în două ediții (1986, 1997), dar continuă și astăzi să adune informații pentru lărgirea ei. Acest gen de lucrare și demers auctorial de obicei încheie travaliul cărturăresc.

De ce la Ioan N. Ureche este începutul?

La un interval de câțiva ani, recent a tipărit o carte surprinzător de opusă precedentei. Deși oarecum previzibilă tematica, fiindcă a ieșit în presă cu părți sau fragmente ale pasiunii intelectuale extraprofesionale. Astfel, în 2001, a părut volumul **CURIOZITĂȚI DIN LUMEA LARGĂ**, la Editura Napoca Star din localitatea.

Titlul dezvăluie parțial cuprinsul lucrării care inserează informații din cele mai diverse de pe mapamond. Dar și din istoria și realitățile vieții sociale. Neconținut descoperă altele și altele, studiază cele cunoscute până la detalii, relevând particularitățile care definesc și individualizează fenomenul sau obiectul. Pentru imaginea de ansamblu a cărții, se menționează sfera generală a domeniilor din care căutătorul de comori științifice se inspiră și extrage esența subiectelor: geografie, istorie, cultură, tehnică, sport, diverse. Formula redacțională e cea a articolului, care a fost bine scris, limpede și concis, de la zeci de rânduri, ca în acest exemplu: "**Roata olarului**. Descoperirea roții olarului se atribuie lui Dedai, constructorul legendarului labirint din Creta antică"

ȘTIRI - O nouă revistă

De ce **CARDUELIS**?

După câteva luni de absență, vechea "Gazetă a scatiilor" apare într-o nouă formă. În acest răstimp n-au lipsit ieșirile pe teren și studiile la masa de lucru pentru elaborarea acestui material.

De ce **CARDUELIS**? Pentru că dorim ca revistă noastră să aibă un mai pronunțat caracter ornitologic dar și științific. Pentru că dorim să inițiem un program de cercetare și protecție a păsărilor din familia *Fringillide*, îndeosebi a celor cuprinse în acest nume: scatiul (*carduelis spinus*), florintel (*c. chloris*), sticletele (*c. carduelis*), cânepa-ul (*c. cannabina*), înărița (*c. flammea*)...

Pentru că dorim ca, în vremurile acestea când nu trece săptămâna fără "infracțiuni" ecologice, revista noastră să aibă un pronunțat spirit critic!

"Carduus" este numele latinesc al unor specii de spini și ciulini - *Carduus nutans*, *carduus tenuiflorus*, *carduus personata*, *carduus acanthoides*...

Nu trece o zi fără ca vecinii noștri, ori consătenii, ori pădărarii, și/sau braconierii, ori marile combinate sau exploatari miniere, ori marii sau micii întreprinzători să nu murdărească, să nu otrăvească, să nu arunce gunoaie și ambalaje peste tot: pe pajiști, pe malurile apelor, la marginea lacurilor, în poieni și-n pădure, din lunci pînă-n piscurile munților cu o energie, o indiferență și o încăpăținare demne de niște scopuri mai bune. Nu pentru mine și pentru tine, ci pentru copiii noștri care vor vedea acvila numai în cărți sau la TV. Această agresivitate împotriva naturii n-are nici un înșeles... Iată de ce oferim zilnic un buchet de scapieți celor care orbi, surzi și nesimțitori continuă să urâtească natura, să murdărească PĂMÂNTUL!

Ilie Hoza

Însemări

Sărbătoare la Maieru

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, noi, credincioșii greco-catolici din comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, am avut deosebita onoare de a primi în mijlocul nostru pentru câteva ore un mare prelat al Bisericii noastre, pe însuși excelența sa nuntial apostolic Jean Claude Perisset, reprezentantul Sfântului Scaun în România, al Sanctității sale Papa Ioan Paul al II-lea și, în același timp, ambasadorul statului Vatican în această țară. A venit din Cluj-Napoca însoțit de ierarhul locului: episcopul adpersonam George Gutiu, episcopul auxiliar Florentin Crihalmeanu și de un frumos număr de preoți și studenți teologi ai Institutului "Sf. Ioan Evanghelistul".

Am trăit un profund sentiment de aleasă bucurie văzând cât de frumos se poate primi în acest "cuib al visurilor" un om al Bisericii.

Toată lumea a putut admira măreția portului tradițional, purtat de un mare număr de credincioși, de la copii până la vârsta senectunii. Nuntial Apostolic, de asemenea, a fost plăcut impresionat de toate acestea și, văzând frumusețea care înconjură comuna, s-a simțit pentru câteva momente ca și când ar fi fost în țara natală, Elveția.

După cuvintele de salut adresate de către pr. Augustin Partene și de către primarul comunei, dl. Ioan Cărbune, am participat cu toții la rândul Sfinței Vecernii, oficiată de pr. Augustin Partene, pr. Florin Miclea și pr. rector Călin Bot, timp în care, prin minunatele glasuri dăruite de Dumnezeu și educate prin exercițiu, teologii clujeni ne-au făcut să ne simțim mai aproape de Dumnezeu, pentru că "cine-l cântă Domnului se roagă de două ori", după cum spune un dicton.

La sfârșitul acestui oficiu, excelența sa Jean Claude Perisset a salutat oficialitățile prezente, exprimându-și bucuria de a fi în acel loc pitoresc și de a ne ruga împreună, după care ne-a dat câteva cuvinte de învățătură divină.

La rândul său, pr. Augustin Partene a prezentat oaspeților o bine documentată "trece în revistă" a cursului istoric destul de tensionat al acestei Biserici luptătoare, din care amintesc câteva puncte:

- în sec. XV este atestat faptul că în Maieru existau biserici și preoți supuși jurisdicției episcopilor lațini;

- în anul 1799 întreaga comună Unirea cu Biserica Romei, după care trece sub jurisdicția Episcopiei, Blajului până la înființarea celei din Gherla, acum Cluj Gherla

- după puțin timp, în 1750, comuna are opt preoți declarați uniți;

- în 1850, această biserică a înființat o Școală Confesională, unde au primit lumina credinței bărbați demni, care au adus prestigiu comunei, țării în domeniul culturii și științei ca: Virgil Șotropa, Liviu Rebreanu, Iustin Ilieșu, Gregoriu Hangea, Emil Boșca-Mălin, Olimpiu Barna etc.;

- comuna a deținut, înainte de 1948, un mare număr de lăcașuri de cult care au adus un bogat rod cetățenilor: biserica de pe Drogomana cu cimitir, care a fost distrusă, capela de lemn, distrusă în 1450, biserica de pe locul "Robenilor", de asemenea distrusă, biserica actuală din "deal", cu hramul Sfinței Paraschiva, construită în 1836, Biserica Mare, cu hramul Sf. Iosif, din 1871, construită cu banii dați de episcopul romano-catolic Zichi Dominic

După marea plagă din 1948, Biserica Domnului nostru și-a început pătămirea sub diverse persecuții, iar lui Cristos Euharisticul nu i s-a mai putut oferi un loc de coborâre între noi a altarului din biserică, cum se cuvine unui Rege, ci

El a coborât cu umilința specifică, precum Betleem-ul Iudeii odinioară în grota cu paie și fân, pe diversele culmi ale acestor munți sau în camere închise, mângâind pe cei care, sub nici un chip nu L-au trădat și nu s-au lepădat de El. În această perioadă grea, comuna a beneficiat, prin grația divină, de adevărați mentori spirituali ca: pr. Iuliu Pop, călugărul basilian Iustin Ioan Sabău, fratele său de ordin, ieromonahul Gavril Dâncuș; ulterior, rodul bun s-a înmulțit astfel că în 1979 au fost hirotonisiți trei preoți de ep. Ioan Dragomir: pr. Emil Bazga, pr. Ioan Vranău și cel de pe urma caruia ne bucurăm acum de acest sfânt locaș din Maieru, părintele Augustin Partene.

În urma activității intense a acestui părinte, Biserica greco-catolică are multe mlădițe măierene fie teologi, fie preoți, surori consacrate Domnului în țară și strinătate.

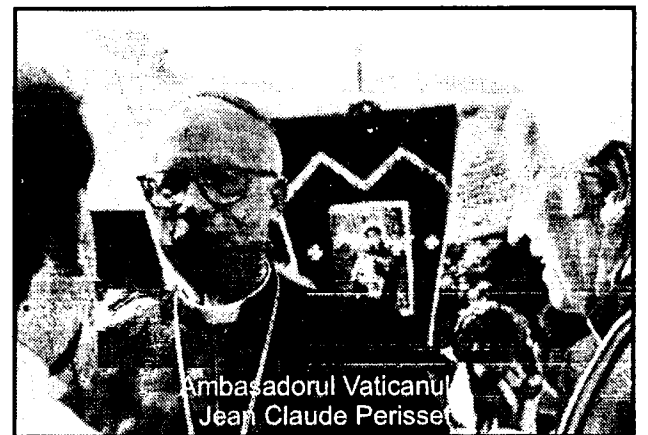
În încheiere, preotul Augustin l-a mulțumit Domnului că le-a putut duce, oferi toate Lui și, mai ales, că a putut să trăiască acest eveniment.

A urmat un scurt program oferit oaspeților de către cei despre care Isus a spus să-l lăsăm să meargă la El (cf. Marcu 10; 14), ale minunaților copilași din această comună, care ne-au impresionat prin inocența lor.

Toată sărbătoarea s-a încheiat cu un frumos cântec, cu ale cărui versuri aș dori să închei această relatare:

"Este un singur Domn,
Este un singur Fiu,
Este un singur Spirit,
De aceea le cântăm:
Leagă-ne, Doamne, pe toți împreună
Cu lanțurile nu pot fi rupte,
Leagă-ne, Doamne, pe toți împreună,
O, leagă-ne în DRAGOSTE."

SIMON MICLEA

Ambasadorul Vaticanului
Jean Claude Perisset

Anunț

Din motive obiective, întâlnirea absolvenților Școlii Generale Maieru - promoția 1961 - se amână cu o săptămână de la data anunțată anterior. Prin urmare, întâlnirea după 40 de ani de la absolvire va avea loc în zilele de 25 și 26 august 2001.

Vă așteptăm cu drag în *Cuibul visurilor* spre a ne vedea, depănându-ne amintirile, omagindu-i pe Dascăli și spre a aduce un Omagiu Timpului care ne-a dat speranță, dragoste și credință...

COMITETUL DE INIȚIATIVĂ

Absolvenții Școlii Generale Maieru,
promoția 1961
(prof. dirig Sever Ursă)

Rebreniana

Teodor Tanco, despre Liviu Rebreanu

Prof. Univ. Dr. Ironim

Marțian

Universitatea Tehnică din

Cluj

Cu această carte, a 25-a de la debutul scriitoricesc din anul 1968 al lui Teodor Tanco, intitulată simplu dar semnificativ **Despre Liviu Rebreanu**, apărută la Edit. Limes, Cluj-Napoca 2001, se cuvine ca autorul să fie așezat definitiv în rândurile exegeților rebreni, ale istoricilor literari.

Și-a dorit-o atât de mult în anul 2000, căci acesta este anul în care a fost zămisliată, an în care se împlinesc 115 ani de la nașterea romancierului, 80 de ani de la apariția lui "Ion" și autorul ajunsese la "km 75" al vieții sale. A venit însă primul an al noului secol și mileniu, aducându-ni-o "în verde" pe masă.

Proaspăt ieșită de sub clapele calculatorului, n-a găsit răgazul nici să fie lansată decât aici și acum, în mbiianța "zilelor Năsăudului", Ed. I (20-24 mai 2001), și nici să fie citită pe îndelete, pentru că o astfel de carte merită studiată, pătrunsă, de asemenea impunându-se coroborarea datelor documentare la care din plin apelează, cu acribia-i recunoscută, Teodor Tanco.

După a sa mărturisire din preambulul "În loc de prefață", aceste cercetări și contribuții, exprimate în precizări cât mai concrete, extinse pe cele 168 de pagini ale lucrării, reprezintă "studii editate și inedite" incluse, unele în diverse publicații sau lucrări (ca "Tribuna" 1984 și 1985; "Steaua" 1985; Buletin Intern nr. 10/1985 al Cercului cultural-istoric "Plaiuri năsăudene și bistrițene" Clj-Napoca; "Virtus Romana Rediviva", vol. VI, Bistrița 1987 și voi. VII, Cluj-Napoca 1993), iar altele "au făcut obiectul unor comunicări în sesiuni științifice și simpozioane" (precum Zilele culturale "Liviu Rebreanu" Aiud, desfășurate anual în 27 noiembrie și ajunse la a X-a ediție în anul 2000; Simpozionul "Liviu Rebreanu-115 ani de la naștere", Cluj-Napoca, 17 noiembrie 2000 și vor fi fost încă și alte manifestări). Într-adevăr, cele 9 titluri înmănușate în carte se constituie în tot atâtea contribuții la elucidarea unor aspecte controversate privind viața și creația artistică ale celui care a deschis drumul romanului realist românesc modern.

Orice lucrare de acest gen riscă să fie expusă unor repetări, dar în cazul lui Liviu Rebrenu ele vin să întărească în plus realitatea coborâtă din înscrisurile documentelor, căci, cum afirmă Teodor Tanco, oricine este "mai greu de convins asupra adevărului după ce a fost înstăpânită eroarea" (pag. 8), mai bine zis erorile. Și acestea au fost d tot felul. S-ar putea grupa în trei categorii: în primul rând, cele strecurate de însuși Liviu Rebrenu în "autobiografia" și "memoriile" sale; trecând peste detractorii ocazionali, din dușmănie sau invidie pe ascensiunea sa literară și nu numai, o altă categorie de eroiri le circumscrie pe acelea grație "rebrenologilor", din necunoaștere, exagerări și intuiții; în fine, a treia considerăm că este a erorilor comise cu bună știință de cele două autoare ale unei "biografii" a lui Liviu Rebrenu, cât mai favorabilă lor, soție și fiică "legitimată" Fanny L. Rebrenu și respectiv, Puia Florica Rebrenu.

Câteva din fiecare categorie merită a fi măcar amintite, pentru că au fost preluate, repetate și apărate până la exasperare în studii și cărți chiar ale timpului nostru, când Teodor Tanco le demontează rând pe rând în prezenta carte,

aducându-și astfel un aport substanțial la "mult așteptata biografie" veridică a lui Liviu Rebrenu.

Cele "săvârșite" de marele prozator sunt legate de momentele "întâului calvar" al său, declanșat de "afacerea bănească" a locotenentului (și nu a sublocotenentului) de la Gyula, care a durat de la demisia din armată, 12 sau 15 februarie 1908, și până la obținerea cetățeniei române, în 12 mai 1915. Să ne reamintim afirmațiile despre studiile la "liceul german" din Bistrița și invocata calitate de "licențiat în litere la Facultatea din Viena", privind apoi relațiile cu "Revista Bistriței" (1903; 1906-1910), pretinzând că fusese colaborator sau "pe care o conduceam singur", dar și cu late reviste ("Lupta" din Budapesta ori "Sămănătorul" din București) și, nu în ultimul rând, acceptarea acelui "adaus fals de recunoaștere a paternității", "foarte avocățește ticluit", înscris în actul de căsătorie din 19 ianuarie 1912 cu Fanny Rpdulescu, "o inducere în eroare... că Puia Florica Rădulescu ar fi fiica naturală a lui Liviu Rebrenu" (pag. 29), prin urmare "concepută" și născută tocmai în anul 1908 (29. decembrie), când "demisionatul" și vinovatul "de drept civil" era în arest la domiciliul din Prislop (18 februarie 25 august)!

O întrebare mai mult sau mai puțin retorică ne vine în minte: de ce-i plăcea oare lui Liviu Rebrenu să susțină că a trecut prin "școli germane", pentru că erau "mai de calitate" decât celelalte? Și o constatare: atașamentul său, adesea lipsit de reciprocitate, față de Fanny și Puia, chiar în detrimentul relațiilor cu familia ardeleană!

Simptomice sunt erorile din a doua categorie: Liviu Rebrenu n-a urmat două clase (1895-1897) ale unui "liceu unguresc" din Năsăud, ci la Gimnaziul superior fundațional românesc (până la 1886 Gimnaziul superior românesc greco-catolic), iar când "intra în prima clasă de gimnaziu", Octavian C. Tăslăuan, "nașul său literar" de la "Luceafărul", nu termina aici ultima clasă gimnazială, ci și depunea numai "examenul verbal de maturitate" la 18-19 decembrie 1895, căci fusese exmatriculat de la Blaj după "examenul scripturistic", la Năsăud urmând doar cls. a IV-a (1889/90); tatăl lui Liviu Rebrenu nu a fost suspendat doi ani din învățământ (1900-1902) pentru "practicarea ilegală a avocaturii", ci pentru redactarea de petiții și memorii în numele românilor, înaintate autorităților austro-ungare, iar când și-a cerut pensionarea (1908) era conștient că ar fi fost considerat "recidivist", datorită acum "absenței de la școală cât a stat la Gyula în iarnă, pentru ticluirea demisiei lui Liviu, scoțându-l din gheara justiției militare" (pag. 25); tribulațiile sentimentale n-au fost trăite de Liviu Rebrenu și Virginia Grivase, căci între cei doi era numai o afecțiune spirituală reciprocă, Liviu Rebrenu fiind în fapt îndrăgostit de sora ei, Maria Sabina; ordinea localităților de pe Valea Someșului Mare în care Liviu Rebrenu a fost mai degrabă "conștopist" (și nu ajutor de notar) în anii 1908 și 1909 s-a stabilit arbitrar și nu în mod real (Nimigea Ungurească, Nepos și Măgura Ilvei), cum o prebează mărturiile scrise ale familiei, trebuind însă să fie precizate și perioadele temporale, pentru că "la arhivele celor trei sate n-au ajuns cercetătorii" și nici la cea a notariatului din Jidovița (Tredam) în eventualitatea că ar fi trecut și pe acolo (corespunde aproximativ luna octombrie din 1908, atât din însemnările sorei Florica

Ecaterina c. Schuster, cât și din datarea manuscrisului schiței "ofilire": Nimigea, 15 octombrie 1908, a doua publicată în "Luceafărul" de la Sibiu, An VII, nr. 24/15 decembrie 1908).

Cât privește "denigratorii" lui Liviu Rebrenu, dintre care mulți au profitat de umbra remarcabilului său talent cultivat, aceștia sunt într-adevăr, cum spune Teodor Tanco, și "vechi" și "noi", nescăpându-le din vedere nici opera și nici creatorul ei, omul; de la Tudor Arghezi la Ion Caraion, de la Camil Baltazar la Ion Simuț... Cu virulența discursului pamfletar, referindu-se la limba și stilul romanului "Ioñ", poetul "Cuvintelor potrivite" (1927) și al "Florilor de mucigai" (1931) în "execută pe Liviu Rebrenu "fără drept de apel" în următorii termeni: "Autorul lui Ion a căzut într-o puțină cu clei în care se zbate și când vrea să iasă cade înapoi și reîncepe. Ion merita un titlu mai adecvat: Musca și sosul..." (**Cum se scrie românește...**, în "Cugetul românesc", An I, nr. 1/ianuarie 1921, București, pag. 99-104, oficios liberal al cărui redactor șef era, 1921-1923). Despre Ion Caraion Teodor Tanco afirmă, exemplificând, că fusese "un denigrator de carieră" (pag.145), altfel nu-și poate explica veninuri ca acestea, chiar dacă romancierul "nu (a putut) percepe și reda bogăția vieții sufletești și a proceselor de conștiință ale omului de la oraș": "Nu a murit Liviu Rebrenu, căci el murise de mult, de la apariția romanului **Gorila**. A murit un strigoi, un spectru. A murit un vânzător, așa cum a fost în România mulți (...). Iar în timp ce clopotele bisericilor vor suna peste liniștita Valea Someșului, un popă tânăr și cu mâna pe cruce îi va blestema mormântul și amintirea: omagiul de pe urmă al fostului, agent la Gestapo, Liviu Rebrenu" (Ion Caraion, **Gorila**), în "Fapta", An II, nr. 56/13, 15 septembrie 1944, București, pag. 2, citat de autor la pag. 144). De generozitatea "primului scriitor al țării", cum îl considera pe Liviu Rebrenu, Camil Baltazar (cu numele său adevărat Leopold Goldstein) a beneficiat din plin, și material și spiritual, cea ce nu l-a împiedicat să-i "reproșeze" mai târziu, să-i păteze memoria de fapt: "Ca unul ce se adăpase din anii adolescenței la izvoarele literaturii germane, prețuiașu german pentru scriitorii pe care-i produse, dar ajunsese cu timpul să confunde printr-o eroare capitală și o atitudine politică (!) confuză cultura germană autentică și poporul german, cu nazismul. De fiecare dată îmi argumenta că o țară care i-a dat pe Goethe, Schiller și Heine nu putea să înece lumea în sânge. Ce amarnic se-nșela!" (Camil Baltazar, **Cum l-am cunoscut pe Liviu Rebrenu**, în "Contemporan cu ei", Edit. Pentru Literatură, București 1962, pag. 136). Pe aceeași linie îngroșată de acești doi din urmă "denigratori vechi" se înscrie unul "nou", ultimul al celui alt secol și mileniu, anume criticul literar orădean Ion Simuț, care, în articolul "de un pogon" **Liviu Rebrenu: o conștiință politică vulnerabilă**, publicat în "România literară", An XXXIII, nr. 6/16-22 februarie 2000, București, pag. 12-13, printr-o singură frază îi semnează "cumva definitiv și fără drept la recurs" rechizitoriul vieții, căci, spune Teodor Tanco, "opera nu se poate clinti": "Carlism pentru aproape un deceniu, legionar de o zi, antonescian până la capăt, filogerman de-o viață, Liviu Rebrenu a trecut cu naivitate de la o speranță la alta, vizionând spectacolul politicii contemporane cu neliniștea profitului pentru sine și cu sentimentul unei drame naționale" (pag. 146). Escaladarea, apoi, în acest articol a ideii că Liviu Rebrenu ar fi fost "antisemit", pe care Camil Baltazar ar putea-o spulbera, ca și însuși Titu Herdelea, care "de când a început să iubească pe Rozica, la cuprins o dragoste deosebită pentru toți ungurii și ovreii, fiindcă ea era ungueroaică măritată cu un ovrei" (Ion, Edit. Minerva, București 1977, pag. 190), a "supozițiilor vinovăției politice pentru susținerea tezei sinuciderii (...) la vestea că trupele sovietice intrate în țară se apropie de Valea Mare",

(Continuare în pag. 5)

Rebreniana

... când în realitate nu s-a sinucis Liviu Rebreanu, ci poporul român în întregul său, este documentat respinsă, înfierată de Teodor Tanco în cartea de față.

După autor, vinovații sunt și cei care i-au înlesnit duplicatarului critic literar accesul la manuscrisul **Jurnal III** (1940-1944) înainte de tipărirea lui în 1998 de către Nicolae Gheran (**Opere**, voi. 17 și 18, Edit. Minerva, București 1998), după cum și din celelalte două s-au răsuflat "însemnări" ale scriitorului cu mult timp înainte de împlinirea a 30 de ani de la moarte, încalcându-i-se dorința, în cărțile celor două: Fanny Liviu Rebreanu, **Cu soțul meu**, Edit. Pentru Literatură, București 1963, și Puia Florica Rebreanu, **Zilele care au plecat**, Edit. Pentru Literatură, București 1969, ca și în alte publicații. Iar primele două volume ale **Jurnalului** (Edit. Minerva, București 1984) au văzut lumina tiparului incomplete și măsluite prin intervenția brutală în text a acestora, mamă și fiică, deturnând crezul lui Liviu Rebreanu despre "unicul confident în singurătatea lui de familie": "o spovedanie pentru mine însumi, care altfel n-ar fi posibilă" (pag. 149).

Ca să ne convingem de modul cum "imixtiunea binevoitoare" în istoria literară poate induce în eroare, șemnalăm o situație mai puțin obișnuită, de-a dreptul uluitoare. La 2 iunie 1957 avusese loc inaugurarea Casei memoriale "Liviu Rebreanu" din Prislop, pe locul fostei locuințe a lui Vasile și Ludovicăi Rebreanu, părinții marelui scriitor. Iată ce susține Puia Florica Rebreanu în cartea **Pământul bătătorit de părintele meu**, Edit. Sport-Turism, București. În tren l-am întâlnit pe Camil Baltazar care mergea și el tot la Prislop ca delegat din partea Uniunii Scriitorilor" și, mai departe, referindu-se la festivitatea: "Camil Baltazar a vorbit de Liviu Rebreanu așa cum l-a cunoscut ca om, din 1920 (în realitate 1922, la Cenaclul și revista "Sburătorul" ale lui Eugen Lovinescu; vezi **Jurnal I**, pag. 480, n.n.) și până în 1944, când a murit. A amintit cât de frumos te saluta scriitorul, cum îți cuprindea mâna în mâinile lui amândouă, calde și bune. A vorbit de Fanny Liviu Rebreanu, soția scriitorului cea mult iubită, căreia romancierul i-a închinat capodoperele sale. Să nu uităm a spus vorbitorul că Fanny Rebreanu a fost muza inspiratoare și stâlp neclintit în tot momentul și la rău și la bine". Să vedem și ce scrie cercetătorul Onisim Filipoiu "1957, iunie 2. textul cuvântării poetului Camil Baltazar, destinat a fi rostit la festivitatea inaugurării Casei memoriale <<Liviu Rebreanu>>. Neputând însă participa, din motive de sănătate, textul alocuțiunii mi-a fost încredințat pentru păstrare". Rămăs înedit, îl reproducem în continuare, cu precizarea că originalul olograf se găsește în arhiva familiei sale din Cluj-Napoca: "Ca unul care l-am cunoscut îndeaproape, încă din 1920 (sic!), și i-am fost bun prieten, vreau să grăiesc două vorbe despre omul Liviu Rebreanu, această componentă de minune a marelui creator.

Lucrând ca prim-redactor la revista <<România literară>> și apoi colaborând și fiind mereu în legătură cu dânsul, pot afirma că nu am cunoscut om de mai fierbinte omenie, de mai activă omenie, n-am aflat până acum prieten mai săritor la o durere a aproapelui. Romancierul, care și-a plecat urechea și inima la suferința țaranului nostru, era din plămada acelora care socot pe toți oamenii ca făcând parte din familia sa, și îi ajută ca atare.

Ceea ce face frumusețea și trăinicia operei lui Liviu Rebreanu, ceea ce ne emoționează, ne zguduie e, în afară de accentul ei social, această luminoasă omenie.

Când veneai la el, Liviu Rebreanu te primea cu zâmbetul pe buze, îți lua mâinile în mână sa mare și caldă de țaran și îți grăia: Bine ai venit în casa mea, să te ajute Dumnezeu!

La plecare îți spunea: Noroc și să auzim numai de bine! Și îți făcea impresia unui

Dumnezeu pogorât printre oameni.

Putem afirma că măreția pe care o aducea Liviu Rebreanu în oprea sa prin substanța ei fără de moarte, ea fiind aceea a unui creator de geniu, omul o aducea prin inima care ținea să se adune și să se jertfească pentru aproapele său.

Evocând pe grandiosul făuritor, care stă cu cinste și glorie alături de Eminescu, caragiale și Creangă, să ne închinăm în fața omului fără seamăn de curat și plin de omenie care întregia pe scriitor".

Surprinde, prin urmare, nu atât absența lui Camil Baltazar de la Prislop atunci, în anul 1957, sau inconstanța atitudinii sale față de "omul fără seamăn de curat" manifestată după 5 ani, cât mai ales ceea ce a reușit să "meșteșugărească" autoarea că ar fi rostit poetul despre "muza inspiratoare", Fanny, a lui Liviu Rebreanu. Nu ne mai miră acum nimic!

Dar revenind, chiar cu o anumită doză de sentimentalism, nu se poate să nu subliniem prețioasa informație desprinsă din cartea lui Teodor Tanco, anume că și Simion Drăgan din Mintiu, fost învățător "adjunct" la "norma" din Năsăud (1872-1876), în anul școlar 1875/76 îi avusese ca elevi în cls. a IV-a pe George Coșbuc și Vasile Rebreanu, tatăl scriitorului (pag. 123).

Tocmai pentru că această carte este incitantă și incisivă trebuie citită, trebuie studiată. Iar din perspectiva literară, aduce multe raze de lumină asupra vieții și activității marelui romancier, până la detaliu, numai în spiritul adevărului. Îl felicităm pe autorul ei, scriitorul Teodor Tanco.

Ironim Marțian

Lirica

Relativitate

Totul e cu rost,
dar de văzut nu vezi
ceea ce e
ci ceea ce a fost!
Imaginile doar ne
vin,
vrut-au divinii?
cu drămuța,
cu viteza luminii!

De la o stea,
ai vedea
pe Terra,
imagini întârziate,
unele și uitate;
Contemporan
Cleopatrei
ai trăi cu amănții ei
aventura;
sau numai
conjunctura
și moartea lui Cesar.
În eterodină
pot să-ți vină
decapitări
sub bardă de țar
sau ghilotină!

De pe pământeașca
glie
n-ai vedea prezentul,
în altă galaxie;
o premieră,
a OZN-urilor eră,
ci trecutul
când o mână abilă
modelează la roată
oale din argilă!

Aceste imagini le-ai
avea,
ca atare
numai cu viteza
luminii
trecută în
abecedare!

Savanții, ce strică
totul
unii cu mintea
ia "Separandă"
sau încă
la incubator...
aduc provocarea,
pe calculator!

După ale lor
noi teorii
avem alte proiecții,
de îndată ce,
cu noua viteză,
de sute de ori mai
mare
ce-ar fi...
lumina ajunge
-nainte de-a porni!

Trăim alte coduri,
dar ața lungă,
face și azi,
aceleași noduri!

Aurel Cleja

MAIERU - File de monografie (23)

Într-un fragment anterior al acestui serial promiteam să revenim asupra unui episod interesant, de la începuturile militarizării în ținutul Năsăudului. Este vorba de vizita împăratului Iosif al II-lea. De fapt, pe atunci era coregentul mamei sale, împărăteasa Maria Terezia. Mai precis, popasul imperial în satul Poiana Ilvei, aparținător Maierului, în primăvara anului 1773. În amintitul an, Poiana era nedespărțită de vatra-mamă. Majoritatea familiilor mai vechi de peste Dealul Poieni erau din Maieru: Ureche, Coruț, Ursa, Cândale, Șotropa, Bumbu, Bugnari, Ilieș, Scindonesi, Bontaș, Corbu, Leonte, Hădărău etc.

Încă înainte cu 3 ani de decidera viitorului împărat prin aceste locuri, satul se numea în documente Sânosif. Să-l lăsăm pe vestitul preot cronicar Ștefan Buzilă să povestească evenimentul.

"Comuna noastră a avut fericirea de a vedea în persoană pe împăratul Iosif al II-lea în 1773, când venind din Moldova pe plaiul Moldovei de pe munți, a petrecut și la noi o zi și o noapte. Spun bătrânii că împăratul la intrarea sa în comună a zis să-l ducă în curțir în un așa loc, unde să nu-i poruncească nime (adecă să nu fie copii în casă). Astfel a fost dus la Titiana, în coastă (azi, erezii lui Trofim Titieni). La depărtare, împăratul a întrebat pe Titiana că ce pofteste să-i deie pentru că l-a găzduit? Să-și aleagă pământ cât va voi și unde-i va plăcea! Dânsa a răspuns că pământ are destul, nu-i trebuie altul, fără să se îndure a-i concede (aproba n.n.) să nu-și coboare casa din locul ei vechi, ceea ce împăratul i-a și conces și vatra lor a rămas până azi tot în coastă. Casa în care a dormit împăratul a sustat până în 1890, când s-a tras jos. Împăratul a fost la noi însoțit de generalii Nostitz, Siskovits și Pelegrini".

Bătrânii povesteau cu înfloriri întâmplarea, care intra astfel sub vâlul obligatoriu al legendei. Când a ajuns în sat, împăratul cu suita lui s-ar fi oprit la primărie. Primarul, om fără prea multă știință de carte, obișnuia să-și "încresteze" pe o pătrare (botă ciobănească), dar era foarte ager la minte. Când împăratul a cerut să fie găzduit în casa în care să nu fie nimeni mai mare decât el, unul dintre generali a intervenit cam lingușitor: "Cum, înălțimea voastră, să se afle într-un sătuc ca ăsta cineva mai mare decât împăratul? Atunci primarul isteț cum era, a zis: "Da, măria sa vrea o casă unde să nu fie copii mici care să-i smintească somnul cu plânsul lor". "Întocmai așa", întări tânărul monarh. Generalul, umilit lăsă capul în pământ. Suita a fost condusă la casa Titieni. Primarul intră înainte. Aceasta, după ușă, tocmai jumulea de pene o găină. Nepreventivă, femeia zise "Amu, dac-ai venit la noi, d-le primar, o las și mai flocoasă, că doar n-are mânca împăratul!". Ba chiar împăratul, că-i în ocol și vrea să măie noaptea asta în casa dumatilă".

Se mai spune că unul dintre generali ar fi însemnat evenimentul pe dosul unei icoane pe care Titiana o arăta tuturor...

Poate și această întâmplare avea să-i inspire lui Iosif al II-lea celebra exclamație pentru românii acestor plaiuri: "Salve, Parve Romuli Nepos!" (Te salut, mic nepot al lui Romulus!)

Cu siguranță, autoritatea imperială a hotărât atunci, pe loc, cel puțin două măsuri-cadru: regularizarea viitoarelor sate grănicerești și despărțirea teritorială de Maieru a satelor ilvene, înfăptuiri asupra cărora vom reveni.

(Va urma)

Sever Ursa

Notă bibliografică:

1. Buzilă, Ștefan, **Monografia comunei Sânosif sau Poiana**, Tipografia Matheiu, Bistrița, pag. 6-7

Însemnări

Remember

Vidul de informație legat de adevărul anilor de început ai Partidului Comunist Român și până în decembrie 1989 trebuie obligatoriu umplut în manualele de istorie. Cert este că, de la înființarea sa, din 1921, și până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, acest partid s-a aflat la periferia vieții politice românești. Cum să nu scoți în afara legii un partid care cerea retrocedarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord către Uniunea Sovietică, iar Transilvania și Dobrogea să fie declarată state independente?! Interzicerea sa, de la 11 aprilie 1924 și până în 23 august 1944, a fost perfect îndreptățită. Păcat că nu s-a putut realiza o interdicție eternă! În perioada respectivă chiar și membrii Partidului Social Democrat se asemănau în gândire cu bolșevicii, de la Alexandru Dobrogeanu-Gherea, Boris Ștefanov și Alecu Constantinescu, până la Marcel Pauker și viitoarea sa soție, Ana Robinson, ajunsă ministru de externe al României. Dar, iată care au fost primii activiști comuniști-oamenii sculă ai Moscovei: Gheorghe Cristescu, Elek Kőblos (mai târziu s-a semnat Bădulescu), Sandor Korosi-Krizsan (mai târziu s-a semnat Georgescu), Vitali Holostenco, Laszlo Luka (mai târziu s-a semnat Vasile Luca, ajuns ministru de finanțe al României), Alexandru Ștefanski (mai târziu s-a semnat Alexandru Gorun), Ștefan Foriș, Liuba Roitman (mai târziu s-a semnat Iosif Chișinevski), Lev Oigenstein (mai târziu s-a semnat Leonte Răutu) Ernst Neulander (mai târziu s-a semnat Valter Roman, este tatăl fostului președinte al Senatului, Petre Roman), Dimităr Koiev (mai târziu s-a semnat Dumitru Coliu), Emil Bodnăraș (agent N.K.V.D. al U.R.S.S., ajuns ministru al forțelor armate al României), Petre Gheorghe (agent N.K.V.D. al U.R.S.S.), Boris Grunberg (mai târziu s-a semnat Alexandru Nikolski, agent N.K.V.D. al U.R.S.S., ajuns anchetator șef al Securității române), Pintilie Bodnarenko (agent N.K.V.D. al U.R.S.S., s-a semnat mai târziu Gheorghe Pintilie, ajuns șef al Securității române), Burah Tescovici (agent N.K.V.D. al U.R.S.S., mai târziu s-a semnat Teohari Georgescu, ajuns ministru de interne al României). Lista ar putea continua. Nu mai punem la socoteală pe Petru Groza, ajuns secretar al P.C.R., șef al statului român, obedientul față de U.R.S.S., sau pe urmașul său, Gheorghe Gheorghiu-Dej, omul cu patru clase primare și trei clase industriale, electricianul ajuns și el șef al statului român. Ceaușescu și clica sa sunt aproape de zilele noastre și biografia lor ne este mai cunoscută.

Țin să precizez faptul că în 1937 P.C.R. cuprindea 1635 de membri. Români sau neromâni, aceștia au lins pumnul sovietic pentru a-și păstra privilegiile.

Interesant este și faptul că Lucrețiu Pătrășcanu și Ion Gheorghe Maurer (membri marcanți ai P.C.R.), avocați fiind, în 1936, i-au apărat la proces tocmai pe Ana Pauker, Alexandru Moghioroș, Alexandru Drăghici și Iosif Chișinevski.

De la înființarea P.C.R. și până în zilele noastre, activiștii comuniști au ascultă orbește de ordinele primite de la Moscova. Aceștia au aruncat în pușcării 110.000 de țărani care au refuzat colectivizarea. Aceștia au interzis predarea religiei în școli. Aceștia au organizat deportările la Canal. Aceștia au ordonat împușcarea a zeci de mii de oameni nesupuși regimului securisto-comunist. Aceștia au distrus valorile și personalitatea românilor rămași în viață până în zilele noastre. Aceștia au interzis controlul nașterii (peste 10.000 de femei au murit din cauza unor avorturi făcute empiric). Aceștia au fost de acord cu reducerea aprovizionării cu alimente (se uită de rațiile lunare personale: Un kg de zahăr, un kg. De făină, un pachet de margarină de 500 grame și cinci ouă?). Aceștia au avizat așa-zisa sistematizare a satelor).

Naționalismul abject al lui Ceaușescu și al

slugilor sale a fost demascat de bruma de intelectuali rămași de morbul comunismului; paradoxul constă în faptul că, în discursurile sale, incultul Ceaușescu condamna "naționalismul și șovinismul". Inițial, protejării săi erau activiști școliți la Moscova. Cu timpul, acesta a încercat să se debaraseze de ei (vezi cazul activistului Ion Iliescu, școlit la Moscova, care a făcut pe dizidentul, știut fiind faptul că un prim secretar județean, cum fusese dumnealui, nu suferise nu ști cât de pe urma dictatorului).

Este cunoscut faptul că P.C.R. și-a creat propria școală, numită popmos Academia "Ștefan Gheorghiu", ai cărei absolvenți, docili, de data aceasta "români verzi", fuseseră recrutați din rândul tâmplarilor, frizerilor, cizmarilor, lăcătușilor, au ajuns în prezent, să li se fi recunoscut "studiile", unii având chiar doctorate! Culmea este că în mai toate liceele din țară, aceștia au devenit, după 1989, profesori titulari și predau: cultura civică, educație cetățenească, filozofia și instruiesc "viitorul" țării și apără ortodoxismul cu agresivitatea torționarilor din pușcării. Ceea ce singularizează această țară este faptul că activiștii comuniști pensionați în 1989 primesc, la ora actuală, pensii mai mari decât salariul unui profesor universitar cu peste 20 de ani vechime.

Dorința de control până și a sufletelor românilor i-a dus pe activiștii comuniști la o campanie furibundă împotriva greco-catolicilor Unirea în jurul P.C.R. a unei națiuni unitare, nedivizate, a fost laitmotivul propagandistic al acestora. Unii mai bat aceeași monedă și acum!

Este știut faptul că după 1 decembrie 1948 diocesele și instituțiile Bisericii Unite cu Roma (nu cu Moscova!) au fost desființate, iar clădirile sale date Bisericii Ortodoxe. Desigur că preoților ortodocși acest lucru le-a convenit de minune. A devenit peste noapte "proprietari peste niște bunuri obținute gratis, nemuncite, le-a fost o pleacă binevenită. Ei vor ține cu dinții (și astăzi!) de ele, deși acestea au aparținut celor 1,5 milioane de enoriași greco-catolici și urmașilor acestora întru credință. În ipocrizia, viclenia și perversitatea lor, o parte din preoții ortodocși invocă dreptul enoriașilor "lor", ignorând total trecerea forțată a acestora la ortodoxismul fanariot și pravoslavnic. Românii ardeleni au fost nevoiți să meargă la rugăciune în aceleași biserici. Nu a fost întrebare nici unul dacă dorește să devină peste noapte ortodox. Ei cred în D-zeu și-i lasă pe preoți să gândească în locul lor, fiind doar ocupați de supraviețuirea de pe o zi pe alta. Unde ar fi fost România, acum, dacă nu ar fi de suportat cizma sovietică? Unii mitropoliți și preoți ortodocși din Transilvania au fost și sunt marionetele politicii rușilor, uitându-se faptul că în orice colț de lume pe unde au trecut, n-au lăsat decât sărăcie, ură și rapacitate. Apropierea de satele civilizate (Italia, Franța, Spania, Belgia etc), chiar și prin religie, ne-a scutit și ne va scuti de lichelismul și țâfna balcanică în care această țară se înglobează tot mai mult.

Propunerea I.P.S. Bartolomeu Anania (ortodox din tată-n fiu, despre care A.F.D.P.R. are multe de spus!) de a începe învățământ politic în biserică mi se pare lovitură de grație dată ortodoxismului curat promovată de I.P.S. Nicolae Corneanu, colegul său întru credință. Le reamintesc conaționalilor că în data de 8 decembrie 1985 Consiliul Arhiepiscopiei Ortodoxe din București a respins memoriul istoricului Dinu Giurescu privind încetarea demolării bisericilor. Dimpotrivă conducerea Bisericii Ortodoxe Române era prima care îi trimitea lui Ceaușescu telegrame de felicitare pentru "mărețele sale fapte".

Icu Crăciun

C.P.N.

Clubul ornitologic C.P.N. „SCATIII” și-a făcut cuib în toamna anului 1990 cu material... documentar primit din partea clubului „PIC NOIR” din Fourmies, Fr. (merçi Agnès) și a Federației Naționale a Cluburilor de Cunoaștere și Protecție a Naturii din Franța.

Din 14.09.98 clubul devine filială a S.O.R. și participă consecvent la programele de studiu, observare și monitorizare a păsărilor: „SINCRON”, „BIRTDWATCH”, „Recesământul păsărilor ecvatice” etc.

Toate activitățile clubului, în multiple domenii naturaliste stau sub deviza C.P.N., adică să Cunoști și să Protejezi NATURA! A proteja înseamnă a iubi și-a iubi înseamnă a înțelege!

Activități C.P.N.

* Excursii de studiu și observare pentru identificarea speciilor în teren și inventarul florei și faunei din zona nordică a țării. În cei 10 ani de studiu au fost recenzate și catalogate:

- 100 specii de ciuperci;
- 250 specii de plante spontane din care 70 sunt medicinale;

- 16 specii de orhidee;
- 135 specii de insecte;
- 138 specii de lepidoptere (fluturi);
- 24 specii de odonate (libelule) (mai puțin... păianjenii)
- 16 specii din fauna herpetologică salamandre, tritoni, broaște, șopârle, șerpi;
- 150 specii de păsări;
- 24 specii de mamifere.

* Întâlniri, microconferințe, expoziții, lecții de ornitologie și ecologie.

* Ateliere pentru construirea cuiburilor artificiale și cantinelor.

* Studii și articole pentru publicațiile de specialitate.

Întâlniri

- Camp. naturalist, 06 '95 cu G.N.F.C. Besancon
- Întâlnire C.P.N. la Spichenen: 08 '95
- Camp. națională pe Valea Anieșului și Deltă între Scatii și Pic Noir & C.J.N.A. Marolles, Franța 08 '97
- A VII-a Întâlnire C.P.N. la Frouville, Franța 08 '97
- 3 tabere naturaliste în M-ții Rodnei cu „Licuricii” din București: 07 '98, '99, 2000
- Expediție româno-belgiană cu Jeunes & Nature 09 '98
- Excursie montană cu 2 membri ai WWF France 05 '99
- Tabără cu scatii în Parcul Forestier Vânători-Neamț 08

- 2000
- Întâlnire în Deltă cu S.O.R. cu ocazia a 10 ani de la înființare 05.2000
- Întâlnire, lecții, conferințe cu elevi, profesori și învățători.

Proiecte

- „Muncă” de teren pentru completarea unei „Bănci de date naturaliste”
- Editarea și multiplicarea gazetei în noua formulă „CARDVELIS”
- Publicare ghidului naturalist al regiunii sub titlul „CATALOG: NATURA-NORD”
- Colaborare și corespondență cu prieteni ornitologi de la S.O.R., Milvus, Torcol, Ciconiam Turturelele și Licuricii din România, cu prieteni naturaliști de la WWF Pic Noir (Symbiose) Fede C.P.N., C.J.N.A. (Franța) și C.J.N., Jeunes & Nature, C.P.N. de Mahimont (Belgia) dar și cu specialiști și asociații cu alte orientări naturaliste: Grupul „Rana” Tulcea, grupul de eutomologie de la Botoșani, Societatea Ornitologică Franceză (S.F.O.)...

Adrese utile

- Societatea Ornitologică Română, str. Gheorghe Dima 49/2; 3400 Cluj
- Grupul „Milvus” S.O.R., str. Belșugului nr. 35, 4300 Tg. Mureș
- Clubul „Torcol” 2575, Sebeș/Alba
- Grupul SC „Ciconia”, 3900 Satu-Mare
- Clubul „C.P.N. Turturelele”, 4875 Tg. Lăpuș
- Maramureș
- Maison des C.P.N. „La Hulotte”, 08240 Boul-t-aux-Bois
- Franța
- Pic Noir (Symbiose), 5 Sq. St. Exupery 59610 Fourmies, Franța
- C.J.N.A. 41330 Marolles, Franța
- W.W.F. France, 188 rue de la Roquette 755011 Paris
- C.J.N. rue Bouhaye 1184557 Fraitre, Belgia
- Jeune&Nature B.P. 91 1300 Wavre, Belgia

C.D.I. sau biblioteca scatiilor cuprinde peste 125 volume cu tematică naturalistă în varii domenii:

- ornitologie (cele mai multe)
- mamologie
- herpetologie
- botanică
- entomologie
- ecologie
- protecția pădurii și apelor
- albume foto și filatelice
- Colecții:
- prestigioasa „La Hulotte”
- L'oiseau magazine W.W.F.
- Nierson-J&N W.W.F. Belgie
- La gazette des terriers-C.P.N.
- Panewippchen publicație a clubului „Panda” din

- Luxemburg
- Alcedo revista S.O.R.
- Gazeta TORCOL C.P.N. Torcol
- Cuibul visurilor ziar local
- ARVICOLA publicație a Soc. Fr. pentru studiul și protecția mamiferelor (S.F.E.P.M.)

ȘTIRI ORNITO-NATURALISTE

Un calendar ornitologie...

de 14 pagini a fost publicat chiar la începutul anului pentru prietenii noștri naturaliști de pretutindeni; el a fost oferit și elevilor clasei a III-a conduși de d-na Inv. Berende Elena.

(cont în pag. 7)

Eminesciană

FIIND BĂIET PĂDURI CUTREIERAM

"Conștiința românească a avut să dea celui mai mare poet al ei o obârșie fabuloasă.

Sângele său subțire cere însă o origine aleasă, străveche și îndepărtată, fiind îndoială că un căminar moldovean și o fată de stolnic ar fi putut da ființă întristatului contemplator al Luceafărului"

"Năpăstuit de legendă și de știință biografică, este pretins de două nații, spre a fii când turc, albanez, persan, suedez, rus, bulgar, ruten, polonez, armean"

"Eminescu însuși, fără să cunoască de aproape familia, nici din vedere, nicidin documente, nu se îndoia că se trage dintr-un sat din Bucovina, Județul Suceava, zis Călineștii lui Cuparescu, din răzeși moldoveni, rutenizați abia la vremea de urmă."

"Gheorghe Eminovici, tatăl poetului, învățând vreo trei ani carte la Suceava, fiind ager la minte, ajunge administrator de moșie la Dumbrăveni.

Boierit și cu oarecare stare, tânărul Eminovici se însoară cu Raluca, fata stolnicului din Jodești.

Gheorghe Eminovici, urcă pe treapta boierească, cumpărând cu bani titlul de căminar de la Vodă Mihail Grigore Sturza.

După căsătorie, mai stă aproape un deceniu la curtea familiei de boieri Balș, una din cele mai de vază și mai vechi din Moldova.

Învățase binișor din conviețuirea cu Balș: franțuzește, nemțește, ruteneste, leșește, rusește, și evreiește. Prinsese gust de citit și cumpăra cărți."

"Cu banii agonisiți își făcuse o casă în Botoșani, o vinde și prin 1849-1850, cumpără jumătate din moșia răzeșască de la Ipotești, la 8 km depărtare de orașul Botoșani".

"Gheorghe Eminovici, își pune în aplicare puținele principii pedagogice: fetele nici o instrucție spirituală, rostul lor casnic, dar zestre bună, băieților nici o avere, ei putându-și agonisi singuri, dar cultură temeinică."

"Atunci când un copil fuge de la școală face un scandal stașnic, ia biciul în mână, pune oamenii călări pe fugar și cu multă autoritate îl duce înapoi la școală."

"Raluca, mama poetului, a fost o femeie blajină și delicată, blajină și credincioasă, blândă și miloasă.

Copiii o iubeau mai mult ca pe tată, pentru că apăra și îi ascundea de vrajnică mânie pedagogică a acestuia.

Este înmormântată împreună cu Gheorghe Eminovici lângă bisericuța din Ipotești. A avut 11 copii."

"Despre frații și surorile lui Eminescu avem știri puține și nesigure. Această familie ciudată, asupra căreia a apăsătoriat o soartă tragică, începe să fie mistuită de legendă. Opinia unei familii originale și nevropate, în care copiii se împușcă din senin după ce au dovezi de scripitoare inteligentă."

"Toți frații lui Eminescu au urmat liceul la Cernăuți.

Șerban - cei mai mare dintre frați face liceul la Cernăuți, medicina la Viena și Erlangen.

Se îmbolnăvește de tuberculoză, dă semne de alianțiuine și moare.

Nicolae - al doilea frate - urmează liceul la Cernăuți și Dreptul la Sibiu, se îmbolnăvește de o boală venerică și după ce moare, tatăl său se sinucide la Ipotești, unde a fost înmormântat.

Iorgu (sau George) - al treilea frate - după ce a terminat Liceul la Cernăuți, a mers la Berlin. În câteva luni a speriat Academia Militară cu talentul lui. A fost repartizat la Bistrița, fiind însărcinat să ducă o corespondență a regelui către Bismarck.

S-a întors acasă și s-a împușcat.

Ruxandra - al patrulea copil, moare de mică.

Ilie - al cincilea copil, după ce a terminat Liceul la Cernăuți, urmează Medicina la Școala lui Davila din București, se îmbolnăvește de tifos de la soldații bolnavi din Spitalul Militar și moare.

Maria - al șaselea copil - a murit la șapte ani și jumătate.

Mihai - era al șaptelea copil.

Aglaie - al optulea copil, foarte frumoasă, a fost măritată de tânără. A avut doi copii. A murit de morbul lui Basedow.

Henrieta - al nouălea copil.

"Mai am o soră - zice Eminescu - un geniu în felul ei, cu o memorie ca a lui Napoleon I și c-o înțelepciune naturală cum rar se află. Dar, ea-i pe jumătate moartă căci e lovită de apoplexie.

Infirmitatea Henrietei s-a datorat faptului că dormise, copil de 5 ani, în casele ude pe care le zidise Gh. Eminovici la Ipotești.

Fără nici o cultură - studiase doar Abecedarul - izbutise să poată exprima ideea destul de complicată într-un stil cult. Compunea chiar versuri și avea un anume umor crud".

"Devota mentul arătat de această nefericită soră este vrednic de laudă. Ea a vegheat cu trudă, un om pierdut la minte, obstinat în tăcere, deși picioarele i se mișcau greu cu ajutorul unor mașini cu greutate de 5 oca de fier. Chemată peste noapte de bolnav, se târa pe brânci până la patul lui să-l ajute".

Matei - al zecelea copil - fost elev al Institutului Politehnic din Praga și căpitan în armata română. În 1925 a fost repartizat la Bistrița. A avut 4 copii, singurii urmași cu acest nume. A murit în 1929, fiind înmormântat în cimitirul din Bistrița.

Vasile - al unsprezecelea copil - a murit la o vârstă fragedă.

"Ca și în privința strămoșilor, biografii au arătat în jurul nașterii lui Eminescu o înclinare către fabulos și controvers.

Dacă lăsam la o parte versurile nașterii la Dumbrăveni, Soleni, în mai, noiembrie sau 5 și 14 decembrie, ca fiind cu totul absurde, rămân două ipoteze dârze în vrajbă și acum: 15 ianuarie 1850, conform actului oficial, și 20 decembrie 1849, după însemnările de familie".

Mihai Eminescu s-a născut la 15 ianuarie 1850 în Botoșani.

L-au botezat pe băiat la Biserica Uspenia din Botoșani, la 21 ianuarie, naș fiindu-i Vasile Jurașcu, bunicul dinspre mamă. Cimetria a avut loc la Ipotești.

"Copilăria lui Eminescu este copilăria firească a unui băiat crescut la țară. Locuința părintescă nu era palat boieresc ci o casă modestă de țară, dar încăpătoare și gospodărească, iar lângă ea se afla bisericuța de lemn."

"În afară de odaia de musafiri, copiii alergau oriunde. Și cum întâiul joc al copiilor este cotrobăitul și ascunsul, copiii se ascundeau peste tot. Vedem din faptele lui Iorgu, eroul unei proiectate nuvele: *adesea se ascundea în câte-un sertar de scrieri, ca să nu știe nimeni unde e, ori în vo ladă cu lumânări de seu, din care ieșea uns ca dracul.*"

Din casă, jocul trecea în ogradă, unde se transforma în conflict cu păsările domestice: *dușmănia lui cu gândacii și găștele cu pui - zice Eminescu despre același Iorgu - amicitia intimă cu Șoltuz, câinele de la stână, pe care umbra și călare, puii mici de găscă pe care-i închidea în cușcă, ca să vadă de-or cânta precum canarii, în fine, stima ce-o avea pentru moș Miron Prisăcarul, care-i spunea povești și-l ținea pe genunchi.*

"- Unde mi-ai fost, iar, măi băiete?"

- Iaca la Prisăcă.

- Toată ziua lăsați treierei vremea pe la alții, de parcă ai fi un pui de cuc, vorba lui taică-tău.

- Dar, măicuță, acolo în pădure, la Moș Miron, cântă păsările așa de grumos și zumzăie albinele printre flori ca niciunde.

- Bine, dar trăind mereu printre vietățile pădurii ai să te sălbățești de tot, cu timpul.

- Ei, lasă și dumneata vorbele tatii. Că doar nu le spui din inimă. Dacă-ai ști ce povești am auzit azi de la moșul cu prisaca nu m-ai lua la rost.

- Nu cumva o fi vorba despre una cu regina albinelor sau cu năstrușnicul împărat al iepurilor?

- N-ai ghicit. Moșul mi-a spus povestea lui Făt-Frumos din Lăcrimă.

- Măi, măi, dar atsta cum o fi?

- Ei, cum să fie, frumoasă cum alta n-am auzit. Acuș încălec pe calul năzdrăvan, cel cu șapte inimi al lui Făt-Frumos și până la scăldătoarea de la iaz nu mă mai opresc nici de s-ar lua după mine Ghenarul cel sălbatic.

- Ai grijă să nu întârzi prea mult, iar se supără tătăne-tu. Și mai ia-ți ceva de-ale gurii, până una alta.

- Nu mi-e foame. Am mâncat niște ciuperci împărătești gătite de moș Miron, și apoi zmeură de pădure.

- Și unde spuneai că fugi ca la venirea tătarilor?"

- !?

- Ia te uită, l-a înghițit pământul."

(Luceafărul - Pavița Sivestru)

Ocolind pe frații săi mai mari care se plimbau călări pe moșie, și chiar de cei de țaran, el cutreiera bucuros satele lipsind uneori, spre supărarea părinților, câte o săptămână se acasă".

"Se împretenea cu vrun moș bătrân sau cu vro babă care-i spunea povești fantastice despre zâne îmbrăcate în aur și lumini, snove, ghicitori, născociri populare, care au urmărit toată viața pe poet și de care-și aducea aminte cu păreri de rău".

"La Cernăuți și-a petrecut Eminescu șapte ani din copilărie, stând în gazdă la profesorul Aron PUmnu, originar din Transilvania.

Cea mai mare desfătare, încă de copil, era să încerce valoarea vorbelor. Înfișat de sunetul de aur și argint al cuvintelor le așeza ia cioc de cinst:

a) cuvinte ce se citește aidoma de la coadă la cap: *atâta, luxul, mărîrâm, coc, soios, cazac, rotitor, supuș, aevae, minim, lupul, cojoc, rpever, reper...*

b) înțelesuri noi: *visam - masiv, tânăr - rânit, drog - grad, zero - orez, luna - anul, luni - inul, eram - mare, roșu - ușor, azil - liza, Roza - Azor, apus - supă, aluna - anula, amară - aramă, ieșim - mișei, tropar - raport, arcu - lucra, vals - slav, lume - emul, amusa - asuma, mitic - citim, rama - amar, după - apud...*

c) inversul cuvintelor se transformă în propoziții: *tapița-a țipat, mareșal-laș, eram, adunăm-mă, nu da, certăm-mă trec, mucenic-cine? cum? reciti-ți cer, totun-a, nu tot, anapoda - ad o pana...*

d) citire inversă: *eram rânit - tânăr mare, reciti, totuna-a, nu tot țipi cer, ușor salta - atlas roșu, visam drag-gard masiv.*

e) metamorfozarea cuvintelor în altele: *urca: acru, racu, caru, arcu, erau;*

Aglae: Agale, Galea, Leaga...

Harieta: Hetaira, Hierata...

Matei: Tămaie, amețit, tăiem, Mitea, Etiam...

f) dicționar de rime: *veghează/rază, totul/de-a notul, nespus/mai sus, acu/făcu, Cătălin/vin, ghârle/azvârle, întinsă/dânsa...*

În nopțile cu lună privirile din ochii mari și căprui, zăboveau visătoare pe bolta albastră a cerului înstelat pe drumul Luceafărului.

Stăpinit de farmecul naturii el asculta cum izvoarele suspină, cum florile încep să adoarmă, cum printre rămurele păsărilor se adună pe la cuiburi.

Prin copiii - îngerii lui Dumnezău - care recită versurile genialului poet, omagiul lui Eminescu se transmite viitorului amplificat, ca o manifestare a inimii și cugetului românesc.

Ieronim Someșan

Mama

Mama,

o țarancă cuminte și curată,

a devenit autodidactă,

datorită lenei

și corigențelor mele;

Pentru că să mă vadă

"o țără de domn"

n-avea somn;

și ca să-mi arunce nada

a învățat cu mine,

nu numai tabla-nmulțirii,

dar și "Țiganiada"...

Nu prea-i venea la îndemână

când am obligat-o să se apuce

și de-o limbă străină.

M-a părăsit la doctorat

și cât regret,

pentru că-mi dau seama

că mi-ar fi tălmăcit

cum se cade

și pe Bлага și și pe Eliade!

Azi, atât mai pot, soartă haină,

doar să-i sărut mâna-țarancă!

Aurel Cleja

C.P.N.

"ALCEDO" 14-15...

a apărut într-un număr de sărbătoare, însoțit de o „Istorie a S.O.R.” și de un foarte interesant „Buletin A.I.A (nr. 10).

Doi remarcabili oaspeți de iarnă...

au fost observați în primele zile ale lui făurar. Mătăsarii (Bonbycilla garrulus) sunt păsări nordice de dimensiunea graurului cu moț pe creștet ce cuibăresc în pădurile de conifere și de mesteceni din nordul Europei. În anul când „producția” de fructe de pădure (vâsc, păducel, măceș, porumbur...) este slabă, ei pornesc spre părțile sudice ale continentului. Specia a fost observată pe Dealul Poenii, apoi prin livezile din „Dosu Anieșului” în aceeași lună. Brumărița de stâncă (Prunella coliaris) a coborât de pe platourile înalte, unde cuibărește în timpul verii în stâncăriile unei cariere. La penaj amintește de banala vrăbiuță, iar la dimensiuni de ciocărie, cu care seamănă și la cântec.

Un ceai plăcut, aromat și călduț...

s-a băut, cu prilejul a două întâlniri naturaliste, cu profesorii și elevii Școlii Profesionale (anul II A, dirigită Ioan Vasilichi).

Gazeta din vizuini (La gazette des terriers 96)...

publicația Federației Franceze a cluburilor C.P.N. a lansat o campanie de cunoaștere și protecție a rândunicilor, lăstunului și drepnelei „Odiseea 2001”. O adevărată panoplie de instrumente de lucru a fost pusă la îndemâna cepeniștilor: afișe, plante, dosare naturaliste, fișe de teren, „La Hulotte” nr.78 pentru a descoperi uha din cele mai uimitoare păsări: drepneaua (Apus, apus), arcașul cerului. Nasu-n vânt, deci și ochii-n patru!!!

Ilie Hoza
Dorel Bazga

Ion Barna - etnograf și folclorist (3)

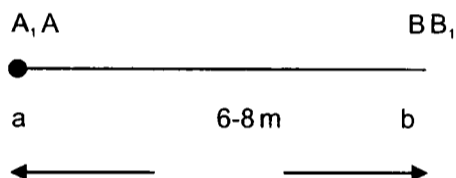
Căutând să descifrăm și mai scoatem în evidență alte aspecte ale spiritualității românești dinaintea celui de-al doilea război mondial ne vom opri asupra altor aspecte pe care Ion Barna le menționează în cuprinsul manuscriselor pe care le-a trimis Arhivei de Folclor Cluj. remarcăm și aici faptul că unele aspecte sunt redade din relatările informatorilor care-și amintesc doar de ele, multe aspecte fiind dispărute din viața satului la data menționată.

Răspunzând Chestionarului IV "Obiceiuri de primăvară", el se oprește asupra jocurilor de copii practicate primăvara, cunoscându-se că primăvara este anotimpul celor mai multe jocuri căci "jocurile cu funcție de incantație ținând de magia agrară și calendaristică aveau loc în timpul schimbării anotimpurilor, mai ales în sezonul de primăvară și simbolizau lupta elementelor naturii, a căldurii asupra frigului, a vegetației împotriva stagnării hibernale". Dintre jocurile de primăvară, Ion Barna surprinde doar trei jocuri, deși va menționa: "Copiii mai joacă și alte jocuri". (Ms. 406, pag. 4)

Dintre aceste jocuri el redă amănunțit două jocuri, azi dispărute: "Cioacăua" și "Pe fugă". Primăvara se joacă copiii de-a mingea, care aici este numită "hapuc". Se joacă de-a hapucu un joc numit "cioacăua".

Material: o minge făcută din piele, ori din cârpe, ori din păr de bou, bătă de alun de 1,5 m lungă și cca. 5 cm grosime în diametru. Îl joacă 4 ori 8 copii, pe un teren deschis și plan.

Așezarea a face după următorul desen:

În A și B se sapă câte o gropiță, unde se așează partida internă, cu călcâiul. A, și B, reprezintă partida externă. Ca să nu fie ceartă între ei, care să ajungă în partida intrenă, iau o botă și se măsoară, fiind învoiți înainte; 2 câte 2, cuprind bota tocmai la partea de jos cu palma închisă, unul dedesupt și altul deasupra și care rămâne deasupra la capătul opus al botei, este partida externă, celălalt cea internă. Apoi se așează așa cum arată desenul.

Jocul A și B au câte o bătă în mâini, A₁ și B₂ sunt fără de câte lovesc mingea cu bătă. Atunci A și B sunt obligați să se apropie și să-și ciocnească vârful bătelor. În timpul acesta A₁ și B₁ se (cuvânt indescifrabil) să bage în una din gropițe (a ori b) mingea. Dacă succede întră A₁ și B₁, ca partidă internă, rămânând A și B externi. Și așa mai departe. În cazul când joacă 8 inși se așează și jocul urmează ca mai sus.

b) Jocul cu mingea numit "pe fugă" Material: 1 minge, 1 bătă. Îl pot juca de la 6 până la 20 de inși deodată. Se joacă pe un teren deschis și plan, fără edificii în apropiere pentru a nu se sparge geamurile.

Așezarea. Se designează marginile terenului, după cum arată desenul ce urmează:

apoi grupa întregă a jucătorilor se împarte în două: partida internă și externă. Care să fie interni se decide prin măsurarea ca sub a)

Partida internă se adună la punctul A, cea externă se grupează la I, II, III, IV, V, VI, VII etc. Unul din partida A (internă) ia bătă, Nr. I ia mingea și dă joaca. Dacă lovește mingea bine, cei din partida internă fug la punctul B; dacă în intervalul de la A la B vreun jucător este lovit cu mingea de unul din partida externă, partidele schimbă locul. Fiecare individ din partida internă are dreptul la 3 joace, fie că lovește mingea ori nu. Când s-au perindat toți și n-au lovit mingea și nu pot fugi de la punctul A la B, au pierdut, schimbă locul (intern cu extern).

Observ că aceste jocuri, în sărbători, se joacă și de adulți și chiar și de bărbați. Îl joacă și fetițele" (Ms. 406, pag. 1-4)

Referindu-se la practicanții celor două jocuri, Ion Barna afirmă că aceste jocuri nu sunt jucate numai de copii ci se mai joacă de: "de adulți și chiar de bărbați" fapt ce vine să confirme că unele jocuri ale copiilor au fost preluate de la maturi: "S-a subliniat de către cercetători împrejurarea că o seamă de producții folclorice ale maturilor, când cad în desuetudine sunt preluate de interpreții copii, capabili să le insuflă o nouă vigoare", deci aceste jocuri ale copiilor sunt "obiceiuri și credințe părăsite de adulți"

Abordând jocurile de copii, Ion Barna acordă o atenție deosebită numărătorilor, adică acelei părți introductive prin care se stabilesc rolurile pe care le vor avea participanții la aceste jocuri.

Aceste numărători sunt: "o acțiune ludică având multiple funcții cu care debutează majoritatea jocurilor tradiționale de copii. Ea se prezintă sub forma unui recitativ organizat ritmic. Numărătoarea este recitată de unul dintre jucători care alege sau indică cu mâna pe fiecare copii în parte când pronunță un cuvânt sau un grup silabic

Aceste numărători care nu numai că stabilesc rolurile participanților, dar prin folosirea unor cuvinte magice, uneori neînțelese, creează acea stare de incitare la joc, nu sunt în întregime unicate, dar ineditul lor reiese din faptul că ele sunt variante ale unor numărători consemnate în unele lucrări.

(va urma)

Liviu Păiuș

Ivan Evseev: Jocurile tradiționale de copii, Ed. Excelsior, Timișoara, 1994, pag. 26.

Ovidiu Bârlea: Folclorul românesc, vol. II, Ed. Minerva, Buc. 1983, pag. 399.

Emilia Comișel: "Folclorul copiilor" în "Istoria literaturii române" Ed. Academiei, Buc., 1964, pag. 181.

Ivan Evseev: op. cit, pag. 52.

S-au născut în lunile martie, aprilie, mai, iunie, iulie:

Conea Cristina-Livia
Bisca Benianin-Robert
Candale Maxim
Lorinț Vasiliica
Pop Ancuța-Paraschiva
Folță Vasile
Portiuș Nastacuța-Maria
Hodoroga Mihaela
Cimuca Cristian-Adrian
Roman Claudia-Adriana
Ureche Emanuela-Cristina
Ureche Marius-Ionuț
Ursa Ancuț. Vasiliica
Ureche Aurelia-Ancuța
Mare Auri-Constantin
Bolfă Marius
Varvari Leontin Lazăr
Rebrășorean Maria-Mirabela
Bărta Ionica
Plug Iulia-Loredana
Lorințiu Andrada-Patricia
Mihăilă Florin-Valer
Naroș Daniel-Claudiu
Ureche Bianca-Maria
Cotuț Daniel.

Să crească frumoși și înțelepți!

S-au căsătorit

în lunile martie, aprilie, mai, iunie, iulie 2001

Sidor Ocțavian și Birta Lucreția
Ureche Iovu și Caciior Paraschiva-Dorina
Bărta Emil și Nuțiu Carmen-Maria
Sângeorzan Ioan și Pățitu Ana
Avram Ioan-Constantin și Avram Maria
Bizău Dimu și Gălușcă Victoria
Avram Procopie și Dănilă Ionela-Onița
Deac Gherasim și Negrușeri Saveta
Ometiță Vasile și Hădărău Maria
Boșca Maxim și Dragoș Maria-Daniela
Cordoș Marian și Hădărău Paraschiva
Bob Vasile și Pui Ioana-Maria
Deac Alexandru și Fălmând Paraschiva
Culca Onisim-Valentin și Barna Ioana
Ban Grigore Alexandru și Pop Lucreția
Cărbune Vasile și Mogovan Anuța
Pățitu Ioan și Mureșan Oltița
Ștefan Vasile și Zavaschi Victoria
Andronesi Silviu și Boșca Virginia
Sângeorzan Ionim și Timiș Lucreția
Anca Gavrilă și Strâmbu Ilișca-Maria

Casă de piatră!

Au decedat în lunile martie, aprilie, mai, iunie și iulie 2001

Cărdan Leontina 74 ani
Vertic Paraschiva 71 ani
Popicica Vasile 78 ani
Cimuca Ionel 73 ani
Irină Iosif 71 ani
Motofelea Ioan 77 ani
Barba Ioana 86 ani
Pop Alexandru 63 ani
Avram Bonifapt 85 ani
Candale Lucreția 72 ani
Motofelea Vaier 75 ani
Avram Grigore 71 ani
Isip Zamfira 87 ani
Birta Victoria 67 ani
Isip Lucreția 92 ani

Dumnezeu să-i odihnească!

Ofițer stare civilă,
Elena Cărbune

Informații

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Cultură

Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul Visurilor Maieru, Jud. Bistrița-Năsăud

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: Revox International Bistrița
str. G-ral Grigore Bălan nr.25, tel: 063/231341 ISSN 1224 - 643

"În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE SI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VI *** Nr. 4 (49) *** SEPTEMBRIE 2001 *** 8 PAGINI *** 3000 LEI

NOSTALGIA SACRĂ A SATULUI

"Să fi rămas fecior la plug,
Să fi rămas la coasă" !
Octavian Goga

Satul l-au iubit nu numai aceia ce s-au născut și au crescut în el. A fost deopotrivă pentru toți o oază curată și primitoare în mijlocul arșițelor diurnului, pentru cei mai mulți.

Cei plecați, forțat sau nu, din sat s-au mai întors cel puțin în zilele de vacanță, în zilele de Crăciun să-și spele sufletul în apele atât de dătătoare de speranțe ale colinzilor. Cu tot sufletul am colindat în aceste împrejurări, cu copiii satului, ce nu ne-au uitat și și-au cântat repertoriul sacru sub ferestrele noastre.

Iubesc satul nu numai pentru peisajul inedit și identitatea lui unică. Cum nu se aseamănă frunză cu frunză, amprentă cu amprentă, tot așa nu se aseamănă sat cu sat.

Iubesc satul pentru că este izvor nesecat de optimism, de dor de viață curată, izvor de apă a vieții, dusă mai departe în șipot de folclor, în acea haină de sărbătoare a țăranului, a sufletului său deschis și primitiv. Totdeauna, a avea și numai în vers am văzut în țărani "munți care umbli"!

Iubesc satul pentru înțelepciunea bătrânilor care sunt a toate știutori și talmăcitori nu numai de zodii, de destine, dar și de etalon măsurii și bunului simț.

Iubesc satul pentru lăliatul pruncilor. Când eram dascăl în sat cel mai mult îmi plăcea larma recreațiilor elvilor mei. Vedeam în ea, porunca ce o strigau copii viitorului.

Și muza mi se pare la sat mai curată și mai cinstită, mai devotată. De aceea, deși mai modestă, mă făleș: cu ea, în versurile: "Unii aveau muză celestă/au scris de aceea elav.../A mea a fost mult mai modestă/ Era ca mine, - nvătătoare în sat!"

Iubesc satul chiar și pentru babele noastre, care ascunzându-și cu mâna gura știrbită, bîrfesc, vestejind astfel, în felul lor, tot ce se abate de tradiții și de la rânduielile lăsate de Dumnezeu.

Sunt unul și nu singurul pe care Dictatul de la Viena l-a scos din satul de apostolat, ca să mă predea frontului, războiului, îndepărtându-mă de sat. Dar oriunde am fost, chiar și în prizonieratul dinspre cercul polar, eu m-am întors în sat, nu numai când îngerii, ca și copiii, se joacă și îmbracă pomii în cămăși de noapte, florale, în aprilie și când salcâmi și florile de câmp, din viitoarele nutrețuri aromesc și îmbalsămează zarea, ci în permanență sunt prezent la șezători, la hore, notez perlele folclorului inepuizabil din fiecare sat. Miorița, cred c-am rostit-o mai des ca rugăciunile! Satul a fost mereu pentru mine, chiar să fi vrut să-l uit diamantul visat, amuletele purtat în sânul sufletului, pe care nu puteam să-l uit. El m-a format!

Mereu mă-ntorc la poala silhei,
în stare ca să fiu dascăl cu rost...
în Maieru, Monor și Ivăneasca Ilvei,
acolo unde în trecut am fost.
La moară-n gazdă aș mai sta,
Și-aș hoinării-n poieni cu jaleș
Și Doamne ce m-aș bucura
Să-l întâlnesc pe Ambrozie Galeș!

Îmbucând din bunătatea stăni,
tolănit la umbra unui tei...
Jin când în când să trimit câinii,
să-ntoarcă înspre țărâ la un botel.
Și m-aș întrece cu feciorii,
căbatul cel domnesc l-aș asvârli...
Aș vrea să mă găsească zorii
sub Ineu la coasă, spre Mării!

De aceea, după ce am scăpat de îndatoririle didactice în învățământul universitar din Capitală, nu m-am întors în satele de apostolat de pe Valea Sc. neșului și a Șielui, cum aș fi vrut, ci în Brănești Dâmboviței.

Am văzut-o cu gândul la cei dragi ai noștri, care au suferit cu orice plecare a noastră și mai ales cu înstrăinarea. Cred că poezia "Scrisoarea" prinde aceste stări complexe:

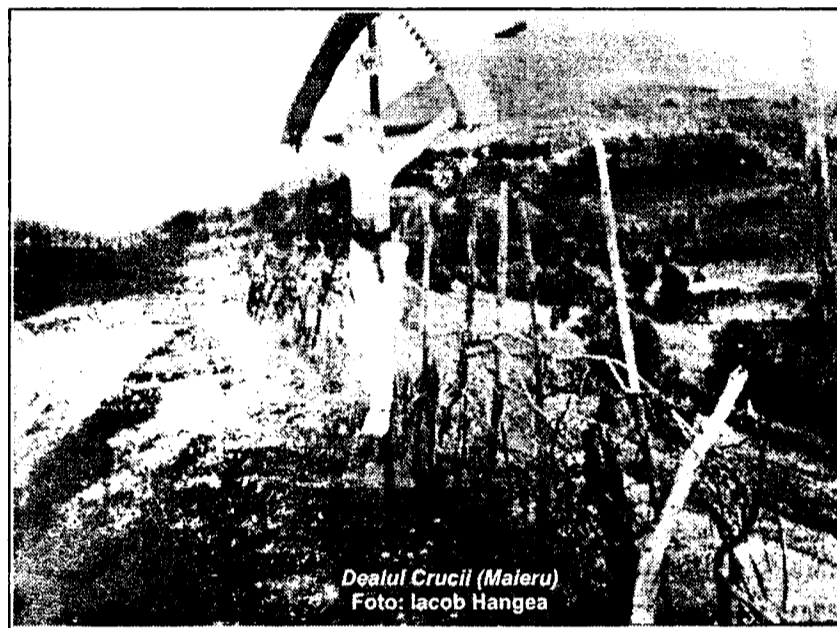
Dragul mamii-ți scrie o vecină,
Ana Cătălinii lui Zdrobău...
Eu de-acuma-aproape sunt țărană
și plaiușul mi se pare greu.
Pe la noi încolo toate-s bune,
holdele s-au înălțat un pic,
Vom avea se pare multe prune,
dar în schimb la ie nu-l nimic!
Ți-a făcut hârtii chiar don părinte,
pe șurlica de pământ și hleab...
de puțin ce e am grea căință,
tot avutul meu sărac și slab.
N-ai vrut să lucrezi pământul,
nu te vâd prin glodul din ogrăzi;
n-ai să vii nici în conced" mi-e gândul,

vara doar vă duceți pe la "scâlzi"!
Ce-ar putea lucra mâini ne-nvătate?
Dar mi-e greu, nespus de greu să vând!
Casa-șura- ar trebui-nălțate,
Toate, tot mai mult într-n pământ!
Și palanturile toate-s sparte,
putrezită-i vranita la drum...
N-am avut de mult, se vede, parte
de-un român cu dragoste de bun!
N-ajungea iosagu-n zăhăială,
taică-to dacă ar fi trăit...
Iartă-mi vorba de cărteală,
slova ce-o vecină-a ticluit!
Dragul mamii-ți scrie o vecină,
Ana Cătălinii lui Zdrobău...
Eu de acum aproape sunt țărană
și plaiavazu-mi pare greu!

AUREL CLEJA

Odihnă pe câmp
Foto: Iacob Hangea

Dealul Crucii (Maieru)
Foto: Iacob Hangea

CHEMAREA ÎNVĂȚĂTORULUI

Când Dumnezeu trimis învățătorul în lume i-a zis: "Tu să fii trimisul (apostolul) către copii, favoritul zeilor și al oamenilor. Să-i primești cu dragoste, să-i înveți cu pricepere și să-i povățuiești cu înțelepciune. Pe cei târziu la minte și leneși să-i conduci cu răbdare neobosită pentru a-i înviora și însufleți; pe cei iuți din fire și înfocați îi vei deprinde la moderare și liniște. Vei pune la bază tot ce-i frumos și ce-i bun. Îți sădese în piept conștiința drept judecător interior și acolo unde ochiul nu poate să vadă".

În vârtejul lumii, învățătorul tânăr la suflet și cu mintea sănătoasă, va trebui nu numai să strecoare ca să fie atins, ci să caute, cu dorința ce i-o dă puterea de muncă și energia voinței, ca să îndrepte răul, ca să facă dintr-un loc sterp un ogor minunat.

Precum un artist, ca să corespundă chemării, e dator să cunoască cu cea mai mare exactitate obiectul artei sale, de exemplu: un pictor - formele, culorile, amestecul lor, legile luminii și a umbrei; poetul lucrurile ce vrea să le descrie și cuvântul, unicul lui mijloc spre acest scop, așa e dator și învățătorul să cunoască legile naturii omenești, pentru că și educația e o artă.

Învățătorul să le vorbească elevilor dulce și blând, deoarece numai astfel va croi calea spre inimile lor, ca așa dânsii să vadă în el cel mai drag povățuitor și binefăcător. Ei, copiii, au calități splendide, inima lor e un mărgăritar dintre cele mai scumpe. Ei sunt viitorul și speranța unui neam întreg. Și în dragostea ce le-o arătam, să nu deosebim pe cei bogați de cei săraci, pe cei frumoși și de cei mai puțin frumoși, pe cei sănătoși de cei bolnavi, de copiii prietenilor de ai celorlalți, pentru că înaintea lui Dumnezeu toți suntem asemenea. În viață apoi, cu toții, mici și mari, tineri și bătrâni, bărbați și femei, avem aceleași trebuințe, întâmpinăm aceleași necazuri și suntem copleșiți de aceleași boli.

Să ne ferim de prostul obicei de a lovi copiii. Dacă am vedea că un muzicant se înfurie pe vioară și o trănțește, fiindcă sună fals, am spune că e nebun și i-am da sfatul să nu se necăjească în zadar, ci să-și acorde liniștit strunele. Ei bine, întocmai așa e sufletul copilului: are și el coardele lui, unele trebuie lăsate mai slab altele trebuie mai întinse. Apoi să căutăm să vedem și unde punem degetul.

Învățătorul pleacă pe corabia sa din port numai în vreme liniștită și o conduce încet și cu tact, povățuit de busola cunoștințelor, metodei și experienței sale. La vreme de furtună, el se strecoară cu multă dibăcie prin valurile infuriate, dacă a rătăcit cumva calea, mai bine se înapoiază la locul de unde a plecat, căutând și apucând pe calea cea adevărată. De i se ivesc stânci în cale, farul luminii sale spirituale i le arată înainte spre a le putea ocoli cu înțelepciune și istețime. În felul acesta, toți cei din corabia sa își pun încrederea în el.

Acesta este învățătorul, ce misiune sfântă! Ce mândrie trebuie să ne cuprindă când știm că noi suntem chemați să formăm tinerele vârstare, să le insuflăm acel spirit de viață românească, acele tendințe și aspirații puternice care susțin un popor. Învățătorul trebuie să țină mult la limba și obiceiurile neamului său. Poezia are foarte mare efect asupra spiritului românesc, de aceea pe ea trebuie să pună un mare accent. "Românul s-a născut poet". El în orice împrejurare se află, fie bune, fie rele, își exprimă sentimentele prin poezie. Dovadă avem multe noastre poezii populare. Deci, poezia va avea un efect deosebit asupra inimii. E destul să amintesc aici ce efect a avut versul "Deșteaptă-te române!" asupra poporului nostru. Apoi, putem ști, și despre noi înșine, că auzind o cântare frumoasă executată corect și cu pricepere, ce impresie adăcă face asupra noastră. Tot aceiași impresie va face o cântare și asupra micuților nevinovați, care la vârsta de 7-10 ani, primesc și își întipăresc în memorie, simt în inimă ce e nou, frumos și instant.

Portul nostru național, cusăturile acelea făcute cu pricepere, eleganță și cu gustul estetic propriu româncii, nu numai nouă dar și străinilor le este curată desfătare. Cât de bine și de folositor este când elevii noștri vor ști acesta, și-i vom face să simtă acea mândrie naturală știind că portul său nu numai în cercul lui de cunoștințe geografice, dar putem zice, că în toată lumea nu-și află un asemenea rival elegant și artistic.

Învățătorul e farul care poartă lumina credinței, lumina moralității și a întăririi în sine. Astăzi, când țara cere mai mult ca oricând inimi nobile și caractere tari, învățătorule, ești dator să le dai. Tu, învățătorule, spic bogat al lanului omenesc, ești pârghia pe care se spijină întreaga experiență a neamului, a fericirii și a măririi neamului tău.

ÎNVĂȚĂTORULE, tu ai un nume ce L-a avut Mântuitorul. Fă de toate, învățătorule! Fă așa ca să luminezi calea, să o înalți moralicește; străbate toate căile ca să ajungi la bun sfârșit!

Înv. VIRGINIA MELIAN   Înv. CONSTANTIN MELIAN
Școala generală nr.1 Ilva Mare, Bistrița-Năsăud

Cartea

LAZĂR URECHE - FONDURILE

GRĂNICERESTI NĂSĂUDENE

(1851 - 1918)

Doctorul în istorie, inspectorul școlar Lazăr Ureche, a publicat recent (Ed. Universitară Clujeană, 2001) una din cele mai complete lucrări despre fondurile grănicerești năsăudene (1851 - 1918). Cartea are 230 de pagini și este structurată în 5 capitole: I. Crearea fondurilor grănicerești năsăudene, II. Evoluția fondurilor grănicerești năsăudene, III. Administrarea fondurilor grănicerești între 1861-1888, Administrarea fondurilor grănicerești între 1889 -1918, IV. contribuția fondurilor școlare grănicerești năsăudene la dezvoltarea învățământului românesc, Rolul fondului școlar central la susținerea școlilor năsăudene, Fondurile școlare comunale și învățământul primar românesc, V. Bursierii fondurilor grănicerești năsăudene (1861-1918).

Lucrarea este precedată de o introducere referitoare la istoriografia acestui studiu, fiind completată, ca orice lucrare științifică acre se respectă, cu anexe, un rezumat în limba engleză, abrevieri bibliografice, bibliografie selectivă și evident, cu indicele de nume.

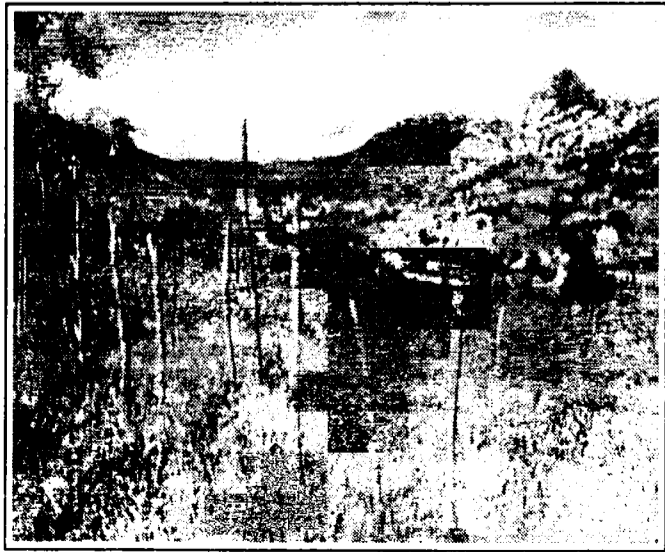
Om al studiului meticolos și profund, dl. Lazar Ureche impresionează prin limbajul de înaltă ținută științifică, claritate, fiecare afirmație fiind argumentată prin numărul mare de documente cercetate cu acribia omului împătimit de istoria națională.

Valoarea acestui studiu constă în faptul că umple un gol în istoria județului nostru, dar și în istoria națională. Cercetările profesorului Lazăr Ureche demonstrează organizarea aproape fără cusur a locuitorilor celor 44 de comune grănicerești de la înființarea Regimentului II de Graniță (1763) până în 1918, influența folosirii fondurilor grănicerești năsăudene în dezvoltarea culturală, socială și economică în această parte a țării. Lucrarea nu este tezistă, autorul recunoscând și rolul civilizator al administrației austriece (militare și civile) în mentalitatea și comportamentul românilor din aceste ținuturi.

Așa cum susține autorul, fondurile grănicerești năsăudene au avut o dezvoltare plină de semnificații, cu efecte în toate domeniile de activitate în rândul românilor. Înființarea școlilor românești a avut drept consecință formarea de intelectuali cu studii superioare, ofițeri, preoți, juriști, funcționari, comercianți etc. Liceul din Năsăud a avut personalități marcante care au avut prilejul de a fi finanțate, în formarea lor intelectuală, din aceste fonduri: George Coșbuc, Artemiu Publiu Alexi, Nicolae Drăganu, Virgii Șotropa, Iuliu Moisil, Constantin C. Moisil, Victor Onișor, Leon Danielio, Grigore C. Moisil, Tiberiu Morariu etc. Scrie dl. Lazar Ureche: " Generațiile de grăniceri de la 1763 încoace s-au jertfit pentru a se înălța prin cultură de sine și întreg neamul românesc".

Așteptăm cu interes publicarea de către dl. Lazăr Ureche și a celorlalte 4 cărți, aflate în manuscris, dedicate istoriei Ardealului și a personalităților sale.

ICU CRĂCIUN

Maieru văzut de Arinete
Foto: Iacob Hangea

Cărți rare

O "carte" care se găsește tot mai rar

În anul 1910, la tipografia lui George Matheiu (coleg de clasă cu George Coșbuc) din Bistrița apărea lucrarea " Monografia comunei Sânosif sau Poiana, de preotul Ștefan Buzilă 355 pag. Este una dintre cele mai complete monografii sătești până la acea dată. În Introducere autorul, asemeni cronicarilor "se plânge" de lipsa "cunoștințelor despre trecutul interesant al ținutului nostru" și datoria " să dăm posterității dacă mai mult nu putem cel puțin ceea ce ne este nouă cunoscut".

Autorul amintește de monografiile apărute în ținut: Monografia comunei Rodna - Nouă (Șanț) de P. Grapini și cea a lui Pavel Gălan, Istoria parohiei Ilva Mare.

Deși erau multe greutăți materiale pentru scrierea și tipărirea unei asemenea lucrări autorul ne mărturisește: "N-am scris această monografie pentru ca să dobândesc recunoștință de la cineva, ci să-mi îndeplinesc o dorință a oficiului meu față de comuna pe care o conduc".

Monografia se deschide cu date geografice și istorice; capitolele Poziția comunei și Originea, fondarea și numele comunei.

Este menționat faptul că localitatea s-a bucurat de vizita împăratului Iosif al II-lea în anul 1773.

Sunt inserate apoi familiile venite din "mama Maier" și așezate aici pentru a forma o nouă localitate înainte de înființarea regimentului grăniceresc năsăudean, în timpul acestuia, cât și după desființarea graniței.

Un spațiu bogat în monografie este referitor la biserică (p. 156 202).

Partea închinată învățătorului, școlii, este de asemenea cuprinzătoare. Amintim câteva capitole :

Istoricul înființării; Mijloace de susținere; Localul școlii; apoi alte multe date referitoare la salariul dascălilor, obiectele de învățământ, baza materială, lucruri interesante despre învățători și școlari. Autorul notează printre altele: " A fost fericit acest popor și pentru aceea, că a avut bărbați cari de la început să-l tragă către școală și să-și arate foloasele acesteia (p.203).

Cu privire la baza materială inserăm din monografie: "... în 1852... aflăm următorul inventar:

- Casa școlară în preț de 40 fl.;
- O masă;
- Un scaun;
- Două bănci pentru școlari lungi de 4 m. fiecare;
- Tablă de calculat una 40 cr.;
- O păreche foarfeci pentru hârtie;
- Un cuțit de tăiat pene - 28 cr. (autorul spune că până la 1870 se foloseau la scris pene de găscă care erau tăiate cu acest cuțit. p.222);
- Un cuțit de grădină-24 cr.;
- O păreche de foarfeci de grădină 1 fl.;
- Un firez de grădină 24 cr.;
- O spongie 08 cr.;
- O grădină școlară (s.n.)
- Zece catechisme;
- Douăzeci și cinci Abecedare.

Zestrea materială a școlii a sporit apoi cu trecerea lucru pe care-l găsim în paginile următoare.

Găsim apoi date interesante despre ce 25 de dascăli care au slujit școala din Poiana de la înființare până în anul 1908 . Aceștia au educat copiii poienarilor din rândul cărora au ieșit " persoane însemnate " (p. 233 236).

"Poenarii în răsbele" este capitolul care prezintă participarea înaintașilor noștri în diferite războaie și jertfa de luptă din "resbelul borusic" - 1779 "resbelul cu turcii" 1788-1791; "resbelul cu francii" 1793-18001; apoi războaiele din 1805,1808, 1812 (Napoleon) la expediția contra Rusiei etc.

Sunt prezentați apoi primarii comunei în număr de 32 până la tipărirea monografiei precum și celelalte autorități comunale.

Alte date geografice referitoare la hotarul comunei, locuințe, drumuri, ape, munți întregesc conținutul monografiei.

Pagini deosebite sunt închinată portului popular local ("PORTUL POPORULUI" pag. 330 338) pagini din care se observă și datoria urmașilor de a păstra această comoară.

În finalul cărții găsim informații interesante referitoare la: meserii, negoț, folosirea pădurilor, informații care rotunjesc conținutul.

"Când se va retipări CARTEA VICARULUI ? " se întreabă locuitorii satului POIANA ILVEI . (Astăzi dacă mai sunt în localitate 4-5 exemplare din monografie).

N.B. Nu demult, în octombrie 1999 a fost multiplicată "Istoria parohiei Ilva Mare" a lui Pavel Gălan de către profesorul Aurel Feștișă din Baia Mare. Merită felicitările noastre.

IERONIM URECHE, Ilva-Mare

Însemnări

Din istoria vie a țării Năsăudului: podurile de lemn acoperite

Originea acestor construcții se pierde în negura vremurilor, ele exercitând asupra călătorului un miraj deosebit, atât prin frumusețea cât și datorită utilității și siguranței oferite. Lipsesc informații clare dar se crede că ele reprezintă un aspect al civilizației autohtone străvechi și originale realizată de oameni harnici și dărzi.

Primele mențiuni despre podurile de lemn acoperite le furnizează poetul și istoricul regimentului năsăudean de graniță Antonio Cosimelli care în scrierea sa "Ad Samusium" (Oda către Someș) descrie construirea celui "ponte ilvenis" care subjugă apele involburate ale Someșului Mare. Acest pod a fost construit la Ilva Mică din porunca baronului Carol Enzenberg, comandantul regimentului II românesc de graniță de la Năsăud, între anii 1764-1768 de către militari, care, spune poetul, au reprezentat o mare victorie învingând nu numai problemele tehnice ci și "răul furios care nu suferă să se dureze peste dânsul pod". Podul a fost admirat de către împăratul Austriei Iosif al II-lea la prima lui vizită în ținutul Năsăudului, când străbătând în caleașca imperială drumul Rodna-Năsăud nota că "drumul precum și podul sunt foarte frumoase și cu îngrijire construite".

În perioada imediat următoare au fost construite și alte poduri asemănătoare, dar interesant, doar în zona Năsăudului, nu și în celelalte părți ale regimentului cum ar fi zona Bistriței, Mureșului, câmpiei etc. Să fie oare o construcție specific autohtonă, tipică obștilor românești din bazinul superior al Someșului Mare? Se pare că da, din moment ce toate comunitățile care aparțineau graniței erau angajate într-un proces permanent de înfrumusețare a așezărilor lor ridicându-și construcții apreciate de călătorii străini care veneau la tămăduire la Sângeorz-Băi, în târgurile Bistriței sau la scoalele Năsăudului, Rodnei și Ilvelor unde se întâlnesc "obișnuitele poduri de lemn prin care caii trec la pas făcând să răsunе adâncimile acoperișului țuguat în care zace întunericul". Consemnările lui Nicolae Iorga ne arată că între timp podurile de lemn acoperite din aval de Năsăud, unde albia era mai lată, deci și podurile erau mai mari, mai impunătoare.

Podurile din lemn acoperite erau construite într-o tehnică aparte, nefolosindu-se fierul, betonul sau piatra. Întreaga structură era din lemn, îmbinată în lemn "în ceteri", începând de la pilonii de susținere și până la sistemul de grinzi și contraforți care să susțină greutatea scheletului și acoperișului. Apoi scheletul era îmbrăcat în scândură frumos rânduită și uneori ornată cu incizii sau lețurele fine, iar acoperișul drănit (cu șindrilă).

Podurile acoperite, pe lângă durata mare de viață și rezistența deosebită, aveau mai multe utilități. În zilele de sărbătoare și în duminici membrii comunității se adunau în preajma podurilor să-și petreacă după-amiezele în povești, glume și celebrele hore țărănești. Când era pericol de ploaie podul era loc de refugiu unde hora în special continua nestingherită (mai târziu, din necesități obiective apar renunțările, astăzi "dugene" și căminele culturale). Atunci când natura era potrivnică, în vreme de furtună, trecătorii se adăposteau împreună cu vitele și carele încărcate pe aceste poduri, iar străinii (cărutele cu ciubere și berbințe ale moșilor, vârrarii Rodnei sau din zona Dejului, dohotarii moldoveni, călătorii departe de casele lor etc.) găseau oricând ocrotire și adăpost în aceste construcții.

Civilizația însă nu a fost blândă nici cu podurile de lemn acoperite. Aproape toate au fost distruse și înlocuite cu mastodonți de beton specifici epocii moderne. Au rămas doar 4 poduri în întreaga zonă a Năsăudului, (3 la Ilva Mare și 1 la Coșbuc). Și acestea sunt supuse degradării, vitregiilor naturii și mai ales indiferenței autorităților. Este mare păcat pentru că ele mai amintesc de faima grănicerilor năsăudeni fiind ultimele zăcniri a unei istorii zbuciumate și monumente ale inteligenței și puterii creatoare a locuitorilor acestei minunate Țări a Năsăudului.

Trebuie găsite soluții pentru salvarea acestora până nu este prea târziu. Pierderea ar fi prea mare și din specificul zonei, din sufletul neamului românesc ar dispărea ceva de neînlocuit.

Prof. PAVEL BERENGEA Inv. DĂNUȚ LOHĂNEL

Soliloc în ziceri înțelepte

Erata: Cerem scuze cititorilor că în nr. trecut al revistei s-a repetat, din neatenție, partea I a acestui "Soliloc".

Dar, a dăru, dăruire (II)

Darul, dar aduce. Fiindcă prin dar din dar se face raiul. De câte ori nu se adeverește această zicere sub ochii noștri! Se știe că, de pildă, muzeul din Maieru este un dar din darul prietenilor acestei idei. Măiereni au dăruit lui Rebreanu, odată cu Cetățenia de Onoare, pământul pe care, cu 30 de ani mai târziu, i se va ridica acest altar de recunoștință - darul tuturor. Soția și fiica scriitorului, când donau bustul acestuia și multe alte obiecte și documente pentru casele lui memoriale, scriau: "Să dea bunul Dumnezeu ca darul nostru să bucure inimile vizitatorilor și să o dăruiască și ei mai departe..." Poetul Iustin Ilieșiu, care a dăruit muzeului peste 500 de cărți, obiecte și documente, nota: "Cu dor și drag dăruiesc" satului meu din Munții Rodnei "aceste dovezi de prețuire nemărginită". Tot așa și frații Ilieșiu, fiii "Notărașului" și mulți alții despre care vom face pomenire într-un viitor apropiat. Profesorul Aurel Cleja, fost dascăl măierean, așează ca motto, pe volumul manuscris "Dăruiri" cuvintele: "Numai când dai mai mult decât ceri ai dreptul să te numești OM".

La durere stai singur, la bucurie cheamă-i și pe ceilalți și o împarte. "Quae sunt Ceasaris, Caesari" - Ce-i al Cezarului, dați Cezarului, spune versetul 21, cap. XXII, din Evanghelia după Matei. "Nu trebuie să aștepti a fi rugat, dă ce vrei să dai înainte de a

fi rugat; este dăruit numai pe jumătate ceea ce a fost cerut" - spunea F. Rückert. O zicere a lui Cicero a devenit principiu fundamental de drept: Suum cuique tribuere - să dai fiecăruia ce e al lui.

Micile daruri primenesc și întretin prietenia, iar marile daruri întrețin dragostea. N. Iorga ne-a lăsat câteva sfaturi: "Dăruiește zilnic semenilor tăi măcar zămbetul de toate zilele. Pâinea care te satură mai bine e cea pe care ai dăruit-o".

Omul poate fi dăruit cu talent, cu putere, cu darul vorbirii, cu avere. Nimic, însă, nu înalță mai mult decât dăruirea de sine. Există daruri pe care nu le poți ambala în pachete, cum e și acela de a te dăru pe tine însuși celorlalți, prin profesie, prin credință, prin muncă. De la o vreme rodește în sufletul tău numai ce ai lăsat în sufletul altora. Înțelepciunea e a ta numai când ți dai celorlalți, altfel ea e numai în tine. Te leagă de lume ce-i dai, nu ce-ți dă. Când te simți tulburat, nu te poți împăca decât făcând bine altuia. Înainte de a fi darnic, fi drept!

Să înveți pentru tine dar să și dai pentru toți, căci valoarea unui om se socoate după numărul celor ce se simt mai bine prin el. Așa zicea și Voltaire: "Nu ești bun de nimic, dacă nu ești bun decât pentru tine". Și nu e potrivit să-ți tot spui ca latinii: "Do ut des" - Îți dau, ca să-mi dai. E superficială și egoistă și cunostuta zicaia românească: "Frunză verde de dai, n-ai; nu mai dai, să vezi cum ai."

La sfârșitul fiecărei zile cumpănește drept, nu cât au făcut ceilalți pentru tine, ci cât ai făcut tu pentru ceilalți. Sunt cuvinte ce ne amintesc de celebrul epitafor de pe mormântul vestitului pedagog elvețian Johann Heinrich Pestalozzi: "Nimic pentru sine, totul pentru alții".

ION DELAMARGINĂ

Jurnal de călătorie

IDENTITATEA NAȚIONALĂ (file dintr-un jurnal de călătorie ... în Scandinavia)

"Vino să vezi cum e și noaptea polară..." Îmi scria într-un mesaj electronic fiul meu din Suedia prin octombrie, anul trecut ..... Nu aveam să stau mult pe gânduri, deși treabă, Slavă Domnului, aveam destulă, dar iată un mobil, care să mă îndemne să-i dau zor, să termin ceea ce am început, să fac planuri, să socotesc, dar mai ales să visez la o nouă călătorie, la noi descoperiri, nu geografice, ci de studiu a altor oameni, obiceiuri, tradiții, o incursiune într-o altă spiritualitate. Urma să plec la început de decembrie spre Cercul Polar ca să facem sărbătorile... "ca pe la noi"...

Înutil să spun că am început cu multă vreme înainte să adun tot ce aveam nevoie în închipuirea mea, deși eram cu fiecăruia încredințată că acolo găsesc de toate... în sinea mea îmi ziceam că nu la fel ca pe la noi... (să zicem că sunt o structură conservatoare...). Astfel, în prag de iarnă, încărcată cu palincă de Ardeal, vin de Buzău, mațe pentru cârnați și mașina de tocat carne, nuci, făină și mirodenii de tot felul (usturoi local, șișderea) inclusiv frunze de varză murate, telemea, și ciuperci și încă altele, porneam spre Suedia, într-o călătorie, ca să zicem acum (dar nu după inimă mea, ci mai curând mirarea celor ce-mi ascultau mărturisirile) mai curând o aventură. Și totuși, fără visare, aventură, risc... viața nu are farmec. Un proverb pe care-l iubesc spune: "anything less than extraordinary is a waste of time" (Orice ceva, ceea ce nu-i extraordinar e o pierdere de vreme).

Jacă aleg călătoria cu trenul, (evident în aceste timpuri tulburi din cauză că lumea e împânzită de oameni fără credință în Dumnezeu, puși pe rele din cauza miseriei, dar și a lenii, riscurile ce-ți asumi nu sunt așa mari) este pentru că observ comportându-se în țara lor, cu obiceiurile firești, să vizitez noi orașe și în goana trenului să împărtășesc jurnalului a gândurile mele.. Așa se face că parte din ele îndrăznesc să le adresez revistei, cu speranța că cineva citindu-le și amuzându-se poate va reflecta și astfel asupra rânduielilor adevărate și nu a celor, poleite cu străluciri înșeietoare.

Spre marea mea surprindere înaintându-mă spre nord, puteam constata doar că ziua devine tot mai redusă, că ajungând în Nordul Suediei, ziua polară ține de la 8.30 până la 13.30 când, după o înserare de o jumătate de oră era noapte adevărată, doar de aceea iarna pe care eram pregătită să o întâmpin nu era de găsit; prima zăpadă aveam să o văd după vreo 800 km mai nord de Stockholm, unde ploua și puteam să mă plimb liniștită fără pălărie. Nici acolo spre Cercul Polar nu era instalată iarna deplin ci doar făcea încercări de a veni cu adevărat. A doua zi de la sosire aveam să mergem la Universitatea la sărbătoarea lor "Santa Lucia", pe 13 Decembrie, un ritual tipic suedezilor luterani: un șir de fete îmbrăcate cu cămăși albe încinse cu cingători roșii, purtând fiecare în mână câte o lumânare, având în frunte pe cea mai frumoasă față blondă cu plete lungi, care poartă pe cap o coroană în care sunt lumânări aprinse. Uneori, grupului i se atașează și băieți cu lumânări în mână și toți formează un cor și interpretează cântece de Crăciun și colinzi. Festivitatea avea loc în sala de mese și serveau glögg, o băutură de vin roșu, dar puțin alcoolizat, încălzit și la care se adaugă migdale mărunțite cu stafide și se mănâncă biscuiți cu scorțișoară și cuișoare.

Este o festivitate tradițională, care se desfășoară în toate comunitățile; grupul de cântăreți deplasându-se în altă facultate sau școală sau unitate de cercetare din preajma universității. Festivitatea la care am participat noi începea la ora 7:30 dimineața, foarte punctual, căci ceea ce este specific suedezilor este o punctualitate aproape maniacală.

Care sunt originile acestei festivități în timpul nopții polare? Ciudat, dar nu are nimic în comun cu Sfânta Lucia a Italianilor, ci are mai curând legătură cu Sfântul Nicolaie, tradiția datând din Evul Mediu. Când

reforma bisericească a atins nordul Europei, adorarea sfinților a devenit prohibită, dar a unora din ei și mai ales Sfântul Nicolae, sfântul patron al copiilor, nu a putut fi ignorată. Astfel, nemții au înlocuit Sfântul cu barbă cu Copilul Christ și au transferat împărțirea darurilor de la sărbătoarea de Moș Nicolae din 6 decembrie, pentru Crăciun. În secolele 17 și 18 în Germania și în cercurile suedeze de influență germană, Copilul Christ reprezenta o față îmbrăcată cu o cămașă din in, albă, cu o coroană în cap și cu lumânare. În Suedia, Santa Lucia este o ceremonie legată de cerebrarea Crăciunului, când încă din Evul Mediu era obiceiul de a mânca și a bea din zorii de 13 Decembrie până la 7 dejunuri, pregătindu-se astfel de Sărbătoarea Crăciunului. În conacurile din vestul Suediei, în secolul al 18-lea Copilul Crist era transformat în gazda acestor festivități. Festivitatea și-a luat numele de sfânt al cadourilor (Lucia fiind legată de cuvântul "lux", lumină în limba latină). Apoi festivitatea s-a răspândit și Sthockholm-ul a cunoscut prima procesiune, Sfânta Lucia, în 1927. Trebuie spus că în Suedia în Ajunul Crăciunului, fiecare membru al familiei se retrage în camera sa și pregătește darurile pentru ceilalți membri, ambalând fiecare obiect cu grijă dar și cu întreaga dragoste și tandrețe care însoțește procurarea cadourilor. Fiecare membru își găsește darurile, pregătite de ceilalți membri și dimineața de Crăciun este cea a bucuriei desfacerii cadourilor.

Cât am stat în Lulea, aveam să primim vizite, să-i ospătam pe colegii suedezi cu bucatele noastre, să le facem diovada tradițiilor noastre, așa cum noi încă ne străduim să le păstrăm din moși strămoși și încă ferindu-le de invazia atât de răspânditelor, Mc Donald. Sarmalele noastre cu mămăliguță, țuica din sticla de Coca-Cola (doar ambalajul, fiind mai ușor la transportat), cozonacul cu nuci, dar mai ales cârnații pregătiți autentic aveau să primească sufragii unanime: "Clementina, am să-mi aduc mereu aminte de mâncărurile tale, când voi fi la mama", avea să-mi declare la plecare unul din colegii fiului meu, ca apoi să-i comunice că într-adevăr "La voi în România se mănâncă foarte bine...!!!"

Aveam să înțeleg că în toate aceste eforturi ale fiului meu de a le arăta suedezilor și o altă față a țării sale de origine, decât cea pe care în goana de știri de senzație o prezintă lumii jurnaliștii, era dorința de a-și arăta o identitate pe care nu o poate renega, în pofida mai multor ani de când trăiește printre ei. Nevoia de ai tăi, sentimentul de apartenență unui neam, asemeni unei familii, îl purtam în noi ca cel mai de preț însemn al demnității. Am înțeles mai bine când mi-a mărturisit că la întrebarea colegilor: "Ei, și când îți iei cetățenia suedeză, că e deja timpul... ai deja dreptul, le-a răspuns: Încă nu, căci nu vreau să-mi scrie în pașaport ca nu mai sunt Român. Era lucrul care m-a impresionat cel mai mult din lunga mea călătorie, căci aveam să înțeleg semnificația comentariului pe care mi l-a făcut părintele meu, când, la rândul-mi, cu peste 30 de ani în urmă păraseam casa părintească, ca să-mi urmez destinul: "Vei vedea, dragă Tinica, că-i mai bine cu răul de acasă, decât cu binele din străini..." Atunci, mi s-a părut ciudată remarcă, apoi de-a lungul anilor aveam să înțeleg, cât de adânc suntem legați de pământul pe care ne-am născut, de cei din mijlocul cărora am văzut lumina zilei, cât de important este să trăim cu sentimentul că aparținem unui neam și nu suntem frunze, purtate de vânt. Am înțeles că fiul meu din Suedia își păstra cu discreție, cu bun simț, măsura, dar trainic națională, respectând neamul care i-a dat găzduire, dar neuitându-l pe cel căruia-i aparține de drept. Era, cred, darul cel mai de preț, pe care aveam să-l primesc în ultimul Crăciun al zbciumatului mileniu, de care tocmai ne-am despărțit; un minunat dar de suflet.

CLEMENTINA TIMUȘ

Evocări

60 de ani de la absolvirea Liceului grăniceresc George Coșbuc din Năsăud

Întorcându-mă cu gândul pe tărâmurile copilăriei, după mulți ani, purtat de valurile vieții, mă așez pe pământul străbun și-mi îndrept sufletul și amintirile în raiul copilăriei, pe plaiurile năsăudene atât de cunoscute.

Absolvenții din anul 1940, câți au mai rămas în viață, ai Liceului George Coșbuc, ne întorcem la Alma Mater, cu nostalgia copilăriei de după 60 de ani de la absolvirea acestuia.

Copleșiți de emoții, revenim pe pământul Năsăudului nostru drag, care prin școlile sale a dat suflete mari în gândire, arte, știință și totodată a dat luptători pentru credință, dezrobire, pentru destinele neamului românesc.

Mărturisirea gândurilor și sentimentelor mele pe care le trăiesc acum, trecând pe lângă bustul lui George Coșbuc din fața Liceului, pe lângă Biserica greco-catolică din centrul Năsăudului, unde auzeam atunci, dulcele glas și cântecul închinat lui Dumnezeu, ca și înflăcărătele cuvinte închinat acestui neam de către binecuvântatul vicar Titus Mălai.

Cu 60 de ani în urmă, pe băncile Liceului George Coșbuc, cei 25 de tineri am plecat pe cărările vieții, la începutul celui de-al doilea război mondial.

Dascălii noștri de atunci au fost adevărate făclii care au ars și s-au mistuit din dragoste pentru neam și tinerele generații. Din flacăra, acestor torțe vii, revin acum în memorie, imaginile dascălilor noștri de atunci, ale directorului Vasile Bichigean, precum și a profesorilor Aurel Șorobetea, următorul director, Emil Marcus, Ioan Tomuța, Gheorghe Pteancu, Mihail Lipan, Ioan Gherman, Emil Ștefănuț, Gheorghe Alexievici, Vasile Doniga, Dr. Teofil Tanco, Leonida Pop, Aurel Poparescu, Erich Racz și Ilarion Georgescu.

Pe tabloul de absolvire era scris ca motto: "Dacă dușmanul va cere legămintele rușinoase de la voi, mai bine muriți de sabia lui, decât să fiți privitorii împilării și ticăloșirii voastre" (Nicolaie Iorga)

Revin în prezent cu mărturisirea din suflet și cu îndemnul către tinerii elevi de astăzi ai Liceului George Coșbuc, că acolo în școlile din Năsăud am cunoscut cu adevărat lumina limbii române și a limbii latine, învățămintele istoriei, ale științelor și frumusețile muzicii.

Tot atunci, cu aceste frumoase împliniri s-au înfiripat și au înflorit primele și inocentele iubiri de copil.

Acolo am crescut, am trăit copilăria în armonia sentimentelor, în mijlocul frumuseților plaiurilor năsăudene.

Nicăieri în lume nu este o alta Românie mai pitorească și nici alte mioritice plaiuri ca cele năsăudene.

Voi care sunteți acuma elevii Liceului George Coșbuc, să nu iutați aceasta!

Și acum după câțiva ani sufletul nostru închină o rugăciune pentru viitorul neamului nostru și totodată ne alăturăm "Luceafărului Nemuritor" și sufletului său etern rostind:

Rugămu-ne îndurărilor,
Luceafărului mărilor,
Din valul ce ne băntuie,
Înaltă-ne, ne mântuie,...

Dr. IULIU POP

Valea Urzilor (Mătaru)
Foto: Jacob Hänges

Sărbătoare la Ilva Mare

Drum spre izvoare ...

Ilva noastră cea Mare ne-a obișnuit cu evenimente de suflet, cu festivități de neuitat.

Ecourile sărbătorii a 290 de ani de la întemeierea localității și 75 de la zidirea școlii din satul aparținător Ivăneasa vor stăruia multă vreme în conștiința participanților.

Sub auspiciile primăriei, școlii și, nu în ultimul rând, ale harnicei Astre ilvene, s-au desfășurat, în condiții strălucite, aceste sărbători în zilele însoțite de 18 și 19 august.

Adunați în sala Căminului cultural "Liviu Rebreanu" invitații și localnicii, fii ai satului, și-au depănat amintirile. După cuvântul de salut al primarului Pavel Pop și al directorului coordonator, prof. Ștefan Sas, au avut loc lansări de cărți. Astfel, economistul Mircea Vlădică a adus un spor de prestigiu acestor manifestări venind în fața consătenilor săi cu o nouă și valoroasă carte: "Ilvanii în vâltoarea vremurilor". Apoi, juristul Ioan N. Ureche s-a prezentat cu volumul "Curiozități din lumea largă"; o lucrare de reală atracție, iar fratele său, economistul Valeriu N. Ureche, cu o vastă lucrare monografică "Organizarea administrativ teritorială a României din 1918-2000".

Cartea lui Mircea Vlădică, în cele peste 300 de pagini ale sale, dă o imagine amplă a acestei frumoase localități grănicerești, cu toate asprile și luminșurile istoriei sale de aproape trei secole. Motivația unei asemenea prestații intelectuale nu constă doar în semnificația celor două evenimente aniversare, ci și în intenția autorului de a pune la îndemâna noilor generații dovezile de dăruire românească a unor înaintași de renume ai acestor plaiuri, luptători pentru păstrarea minunatelor tradiții, a credinței și a conștiinței de neam.

Luminoase chipuri de țărani ai locului, preoți, dascăli și alte categorii, defilează pe dinaintea cititorului în pagini de emoționantă evocare. Un șir de evenimente crâncene i-a oțelit pe ilvieni, începând cu dureroasele bejenii din secolul al XVIII-lea, continuând cu cele două războaie mondiale și refugii din 1940, cu anii de teroare ai ocupației străine (1940-1944) și apoi cu vicisitudinile epocii comuniste. Se știe că și dintre oamenii ilvenilor, unii au devenit prototipurile primelor personaje ale lui Liviu Rebreanu.

Luările de cuvânt ale unora dintre participanți au întărit imaginea solemnității acestor întâlniri. Evocarea unor "aminiri din copilărie", raportările la prezent au dovedit că întoarcerea din când în când către izvoarele noastre de viață și luptă e tonifiantă, ne dă puteri noi.

Învățătorul Gheorghe Sava, fost director al Școlii din Ivăneasa anilor 1945, ec. Mircea Vlădică, prof. Sever Ursă, dr. ing. Alexandru Rus (Institutul de Fizică și Inginerie Nucleară), jr. Ioan N. Ureche, prof. Ștefan Sas, (dir. coordonator), Ionel Berengea, inv. Ieronim Someșan, Emilia Popdeac, îndrăgita cântăreață de muzică populară, prof. Aurel Feștilă, ing. Maței Leșan, scriitorul Octavian Butuza au rostit cu emoție alocuțiuni, sporind rosturile înalte ale acestui memento de pe plaiurile natale.

Școala ilveană ne-a primit apoi cu pâinea și sarea dovezilor ei de perenitate: Muzeul din Pod, avându-l ca ghid pe harnicul astrist prof. Pavel Berengea. Adevărate metafore ale dăruirii, obiectele și documentele fac din acest colț, nu doar o simplă colecție, ci o nouă carte deschisă inimii vizitatorului, un nou "cuib al visurilor"...

Masa comună a fost un alt prilej de depănare a amintirilor, iar focul de artificii, chenar de lumină peste prima zi a întâlnirii, ne-a unit parcă și mai mult cu cerul...

În ziua a doua, 19 august, am urcat cu toții pe drumul șerpuit al Ivăneșei, unde ne aștepta, gătită în chip sărbătoresc, școala care pentru unii dintre noi ne-a dăruit prima meride a științei de carte.

S-au rostit și aici calde cuvinte de salut, de evocare și de apreciere de către unii dintre participanți: Pavel Pop, Gh. Gliga, primar și, respectiv, viceprimar al comunei, prof. Ioan Costea, inspector școlar, Titus Rauca, președinte sindicat învățământ, Emil Moceanu, vicepreșed., prof. Sever Ursă, ec. Mircea Vlădică, țăranul Alexandru Cătuna, inv. Gh. Sava, fost director al școlii sărbătorite (prezent cu familia sa), Viorica Moldovan Sava, dr. ing. Alexandru Rus, inv. Viorica Cătuna, Maței Leșan, Ion Măierean, fost învățător aici, acum primar în Chiuza, inv. Ieronim Someșan, frații Ureche, Ioan și Valeriu, Ionică Pop, secretar la Monor, prof. Ilie Horga, Letiția Verișan, prof. Icu Crăciun, Loghin Pop, sponsor, Margareta Lazăr Toma, inv. Ileana Petri, prof. Ioan Guzu, Virgil Ureche și prof. Cătălina Ureche, Florea C-tin și alții.

Copiii ivănășeni ne-au întâmpinat cu cântece frumoase, îngânându-se cu murmurul pârului izvorât de sub Poiana Cătunenilor și cu suspinul molizilor din jur. Învățătoarea Cosmina Oniga i-a pregătit și dirijat cu îndemănare. O mențiune specială găsim de cuviință să facem pentru tactul și suplețea cu care Ștefan Sas a cărmuit întregul program al manifestărilor.

Voi cita cuvintele lui Octavian Butuza: "Locul unde născându-ne se epuizează cămara și izvoarele bucuriei. Ilva Mare..."

... De pe scena improvizată lângă școala mea, vedeam, printre cetini, Măgura Păltinesii, la poalele căreia se întinde mirifica Poiană a Cătunenilor, unde m-am născut și de unde coboram prin pădure către această școală a începuturilor, acum peste șase decenii... Mai trăiesc acolo unchiul meu nonagenar între 85 și 99 de ani, parte dintre dâșii învățăcei tot ai acestei școli, setoși de carte, ca și Mama Victoria la cei peste 90 de ani. Toți opt, cunună vie încă, trăitori lângă izvoare și cerbi, mi-au sădit în ființă dragul de învățătură. Coboram și urcam Plaiul Cătunenilor printre trunchiurile seculare ale brazilor, în ritmul bățăilor morii Ileana și al ciocanului bătând ileul lui badea Pompei... Apoi glasurile dascălilor Feștilă și Cleja, ori a lui Ambrozie Galeș și Iosif Galeș, ziditorul de acum 75 de ani ai acestei școli, găsite acum ca o mireasă...

Răspunde-mi izvoarăș curat
Și plin de patimi,
Dacă din ochii buni ai Mamei
Mai vămuiești și astăzi lacrimi?

SEVER URSA

75 DE ANI DE ȘCOALĂ LA IVĂNEASA

19.08.2001. Sărbătoare la Ilva Mare: 290 de ani de la atestarea documentară a comunei, întâlnire cu fiii satului și sărbătorirea celor 75 de ani de școală la Ivăneasa, școală aparținătoare.

În prezența reprezentantului Inspectoratului Școlar Județean Bistrița-Năsăud, a autorităților locale, a conducerii școlilor din localitate, a locuitorilor din Ilva Mare și a invitaților din satele vecine, dl. director coordonator Ștefan Sas a deschis marea manifestare prezentând un scurt istoric al școlii de la Ivăneasa, școală dată în funcțiune în anul 1926. Înainte de acest an școala a funcționat în case particulare, între anii 1912 - 1924, având ca învățător pe Ioan Ionașcu.

Au urcat la tribună: primarul comunei Ilva Mare, dl. Pavel Pop, inspectorul școlar Ioan Costea, dl. Gh. Sava, dascăl la Ivăneasa între anii 1945 - 1951, dl. Aurel Feștilă, prof. universitar, fost elev ai acestei școli, dl. Alexandru Cătuna, fost primar al comunei Ilva Mare, dl. Titus Rauca, președintele sindicatului din învățământul județului Bistrița-Năsăud, dl. Ioan Măierean, fost învățător la Ivăneasa, actualmente primar al comunei Piatra, dl. Mircea Vlădică, fiu al satului, autor a două cărți închinare personalităților din Ilva Mare și Lunca Ilvei, dl. Ieronim Someșan, un împătimit al operei lui Eminescu, domnii Ioan și Valeriu Ureche, economiști de renume, fii ai satului, dl. Ionica Pop, doctor în drept, notar, fiu al satului, dl. Gheorghe Gliga, viceprimar al comunei Ilva Mare, d-na Cătuna Viorica, învățătoare, fiică a satului, dl. Sever Ursă, directorul Muzeului din Maieru și al revistei "Cuibul visurilor", fiu al satului, dl. Ilie Horga, profesor pensionar din Măgura Ilvei, autor al unei monografii (în manuscris) a localității unde trăiește, dl. Constantin Florea, fiu al satului, și Icu Crăciun, redactor-șef al revistei "Cuibul visurilor".

S-au depănat amintiri, s-a vorbit laudativ despre ospitalitatea și demnitatea ilvenilor mari, despre oamenii de ispravă ai acestei comune (mulți dintre ei trecuți în lumea umbrelor), despre exemplul părinților, cu toții aducând, în primul rând, un omagiu dascălilor, fără de care comuna Ilva Mare n-ar fi putut progresa.

A urmat un frumos spectacol de muzică și poezie prezentat de elevii școlii din Ilva Mare și Ivăneasa; au recitat și cântat: Tomi Mihaela, Ureche Estera, Pop Dorin, Sidor Carmen, Catarig Florin, Pop Emanuela, Cătuna Alina, Ureche Anuța, Sas Floarea, Romaniuc Adi, Romaniuc Rahela, Gavrioloaie Nuța, Catarig Dumitru, Leșan Andreea, Leșan Teodora, Maxim Ionela, Popanton Ica, Luci Livia, Luci Florentina, Cătuna Aurica, Catarig Viorica, Bora Arsinica, Sidor Florentina. Programul s-a încheiat cu un recital de muzică populară autentică al solistei profesioniste Emilia Pop Deac.

Dl. director coordonator Ștefan Sas a mai prezentat o poezie trimisă de la București, închinată ilvenilor, de către profesorul universitar Aurel Cleja, fost învățător la Ivăneasa (în tinerețe), poezie pe care o publicăm și în revista noastră; de asemenea, dl. Ștefan Sas a ținut să mulțumească tuturor celor care au ajutat la renovarea școlii, în primul rând credincioșilor cultului Martorii lui Iehova.

Această nouă sărbătoare la Ivăneasa a demonstrat mobilizarea tuturor factorilor de conducere a comunei, a școlii, a ilvenilor mari, în general, în a marca momentele jubiliare așa cum se cuvine. Felicitări tuturor! Mulțumesc familiei Doina și Sever Ursă pentru prilejul oferit de a vedea și auzi, pentru a doua oară, oameni cu suflet mare de pe Valea Ilvei.

ICU CRĂCIUN

Școala din Ivăneasa

PE IVĂNEASA

E zi de mare sărbătoare
În satul meu de-apostolat...
Pe care doar prin "expulzare"
l-am părăsit printr-un Dictat!

Și m-a purtat războiu-n lume,
smulgându-mă din satul drag...
Dar peste tot l-am dus anume,
purtat de viață-n lung și-n larg!

Elevii și din depărtare
Îi auzeam în jocul lor...
Sătenii, să le scriu "rugare"
veneau la "domnu-nvățător"!

Îmi amintesc încă și-acuma
și-n lagăr i-am avut în vis...
-n caietul ce-l țineam întruna
pe coajă de mesteacăn scris.

Uitând de paza cu "sănete"
de frigul polar și de boală...
dădeam sătenilor binețe
în drumurile înspre școală.

Lipsesc de la aniversare
de vârstă ferecat, de nevoi...
dar sunt prezent la sărbătoare;
Tot sufletul mi-e lângă voi!

AUREL CLEJA

Din nou acasă

Sunt din nou acasă, printre ai noștri, la mine, cu toate că oriunde m-am aflat, oriunde m-au dus pașii, cu gândul, cu ochii minții, trăiesc aici acasă.

Aici, acasă, în satul în care m-am născut, în acest minunat colț de țară românească, ce răspunde la numele de Ilva Mare, (județul Bistrița-Năsăud), am descoperit locuri adânc încredinate în mine, locuri vechi, în care au trăit străbunii mei, părinții mei, prin care, prin ei și prin mine, mai demult și întotdeauna și acum, mi-au purtat o existență, o păstrează, pulsează, e mereu vie în mine.

Revăd cu duioșie în suflet și lacrimi în ochi, meleagurile copilăriei mele, și de fiecare dată când mă despart de ele o lacrimă mi se prelinge pe obraz.

Minunatul prilej, de a mă reîntâlni, cu acele locuri scumpe mie, mi-a fost oferit de aniversarea a 290 de ani de atestare documentară a comunei Ilva Mare, în excelenta organizare a Consiliului local și și al primarului (Pavel Pop) și a conducerii școlii generale (Ștefan Sas), care a avut loc în ziua de 18 august 2001.

În această zi minunată, cloșca și-a adunat puii, comuna și-a chemat fiii acasă. A fost un moment înălțător, unic; s-au revăzut near și colegi, prieteni. Totul a fost plin de farmec și culoare.

Festivitatea a început cu primirea fiilor satului, de către aceiași organizatori primar și directorul școlii - , s-au evocat amintiri și s-au făcut planuri.

Un moment important a constituit prezentarea cărții "Ilvanii în vâltoarea vremurilor" de Mircea Vlădică, precum și alte cărți, scrise tot de fii ai satului Ilva Mare, printre care "Curiozități din lumea largă" de Ioan Ureche și "Organizarea administrativ-teritorială a României 1918-2000" de Valeriu Ureche.

Un punct important în cadrul întâlnirii cu fiii satului, l-a constituit vizitarea muzeului școlii generale Ilva Mare, unde am văzut, ne-au fost prezentate obiecte de mare valoare etnografică, folclorică și istorică (Pavel Berengea).

Cea de a doua zi a întâlnirilor fiilor satului Ilva Mare, a fost închinată aniversării a 75 de ani de existență a Școlii din Ivăneasa. Într-o excelentă regizare din partea directorului școlii coordonatoare (Ștefan Sas), dascăli și elevi, cu profundă emoție au evocat aspecte din viața și activitatea școlii în cei 75 de ani.

"A fost o zi dumnezească" cum amintea profesorul Sever Ursă, fiu al satului; soarele sta în loc (ca să-l parafrazăm pe marele nostru Coșbuc) ca să vadă atîta bucurie, atîta farmec, frumusețe și tinerețe.

Participanții la festivitate acei oameni ai locului, simpli la vorbă, cu sufletul curat și măreți în fapte, au dat glas, hotărâți de a continua tradițiile înaintașilor.

Sărbătoarea a fost întregită și de un alai de călăreți tineri în frumoase costume naționale, fală a acestor meleaguri românești.

Festivitatea sărbătorii a 75 de ani de activitate a școlii din Ivăneasa, s-a încheiat cu un bogat program artistic, prezentat de foști și actuali elevi ai școlii din Ivăneasa, la care și-a adus contribuție și cântăreața Emilia Pop Deac, fiică a satului.

Personal mă simt legat într-un fel de școala din Ivăneasa. Terenul pe care era contruită școala, a fost donat de sora tatălui meu, Galeș Ileana "Brânzanca", un motiv în plus de a fi alături de acești minunați oameni ai locului.

VALERIU URECHE - fiu al Ilvei Mari,
cu domiciliul în Timișoara

Promoția 1961 a sărbătorit 40 de ani de la terminarea Școlii Generale din Maieru

DUPĂ PATRUZECI DE ANI

În istoria literaturii române sau universale există încercări, nefinisate la noi, celebre la alții. Exemplul lui Alexandre Dumas este notoriu - de a trece aceleași personaje ale unei cărți prin întâmplări și fapte de viață desfășurate după douăzeci de ani (patruzeci de ani) sau mai mulți.

Noi, promoția "1961" a Școlii generale din Maieru, am încercat o călătorie în timp în sens invers; în vârstă de 54 de ani fiind, ne căutam emoționați și nerăbdători pe noi înșine, cei de paisprezece ani.

A fost un experiment inedit!

Ce a fost în sufletul fiecăruia dintre noi este greu de prezentat în cuvinte. Câți vor fi reușit să se recopilească, intrând în pielea celui de acum 40 de ani? Nu vom ști niciodată. Ceea ce știm este ceea ce s-a putut citi reciproc în ochi noștri: pioșenie legată de existența noastră (toți suntem părinți, o parte bunici, iar doi dintre noi nu vor răspunde "prezent" niciodată la întâlnirile noastre), respect față de dascălii luminatori (d-na învățătoare Lucia Ștefan și domnul profesor dirig. Sever Ursa, magistrul căruia i se potrivește ca mână pe mână zicala românească: omul care sfințește locul), dragostea unuia față de altul (câte motive de regret ar trebui să încerce cei chemați și neajunși!), reactivarea unor amintiri duioase, rugăciune, distracție. Adică tot ce a fost omenesc posibil.

La revedere, în anul 2011 ?

MACAVEI AL. MACAVEI

În amintirea unei lecții de dirigiență ...

"M-or troieni cu drag aduceri aminte"

I-am văzut laolaltă, dirigințe, învățătoare și ei, generația anului 1961. Dirigințele, albit de ani, dar mereu tânăr sufletește, cu gesturi line, învăluindu-i cu căldură și o undă de nostalgie în ochii lui sfredelitori, te-a vorbit ca un intelectual care nu se dezmente niciodată. Din cauza liniștii așternute în sală, mi-am auzit inima bătându-mi cu o repeziune incontabilă. Învățătoarea lor, iar mai târziu și a mea, își alesese un punct fix și-l privea nemișcată. În final, și-a rotit ochii peste cei prezenți și am zărit același licăr de lumină pe care, cu ani în urmă, l-am descoperit și la bunica mea. De fiecare dată, când întâlnesc prea clarul acesta de sclipire, mă înspăimânt și mă întristez. Ei, colegii, erau bărbați și soții în toată firea, mulți deja cu nepoți, și se citea pe chipurile lor că vremurile acestea sunt ale lor, le aparțin întru totul, dar ar fi trebuit să se bucure mai mult de viața asta, ar fi meritat un trai mai tihnit, însă grijile și necazurile le-au marcat visele și destinele adolescenței. Poate că fără aceste temeri sau amărăciuni, uneori zilnice, viața nici nu și-ar avea rostul.

Bucuria revederii, căci a existat o bucurie reală, i-a transformat în tineri, de astă dată cu experiență, care și-au refuzat refulările specifice vârstei. I-am auzit povestind întâmplări numai de ei trăite, acum cu noi simboluri, redevenind cu toții elevii de altădată.

Pantha rei, phanta rei, mi-a șoptit semipesimistul din mine și mi-am privit mâinile cu venele supradimensionate. Afară, soarele mângâia ulița școlii în semn de aducere-aminte.

ICU CRĂCIUN

După 40 de ani ...

Dragi elevi ai mei de altădată,

Bătrânii tei din vecinătatea școlii au înflorit de încă patruzeci de ori și s-au învelit cu tot atâtea cercuri de viațuire ...

Iată-vă, dragii mei, reveniți și împliniți în amiaza vârstei, unii cu tâmpile la început de ninsoare ... Lângă voi, soții și soți, acasă bunici și nepoți.

Vă urmăream de fiecare dată într-o fotografie mărită, așezată într-un colț al muzeului. Toți încostumați, dar nu la comandă, în strai strămoșesc ... Câte proiecte ne-am urzit, între timp, fiecare !

Printre atâtea spinoase hățșuri ale vieții, imaginea școlii de acasă, cu bunii ei dascăli, vă revenea în minte și vă ajuta să ieșiți la liman, ca un mitic talisman dintre măguri, ca o vedenie călăuzitoare. Am trăit cu toții mici triumfuri printre lungi decepții, urmându-ne mai departe vocațiile. De pildă, vara lui 1961 mi-a adus bucuria absolvirii voastre și a zborului către școli mai înalte, bucurie umbrită însă de arestarea de către fosta securitate și condamnarea la 8 ani de temniță, cu confiscarea averii, a nedreptății și dărzului meu tată, Augustin. La percheziția domiciliară, ciracii puterii de atunci mi-au luat și un caiet-jurnal cu însemnări în creion pentru portretele voastre psiho-pedagogice, pe care le-am reconstituit totuși. Îmi pare rău și după alte două fotografii cu voi. Vreau ca acest "caiet al dirigintelui" să circule printre voi spre a vă convinge că aproape la toți v-am "ghicit" în mare destinul ...

Pe cei prezenți v-am întâmpinat cu cuvintele: fiți bineveniți la această modestă prăznuire a întâlnirii noastre după patru decenii, la inițiativa și cu sprijinul financiar al colegului vostru de promoție Al. Macavei, astăzi procuror al Curții de Conturi din Bistrița, sprijinit îndeaproape de către un alt generos, ing. Ilie Cobzașiu.

V-am cules numele și v-am strigat, cu glas tremurat, dintr-un catalog îngălbenit de vreme, adăugând în dreptul fiecăruia, ca un plus de distincție, câte un succint portret versificat, pentru ca strigarea să nu pară prea uscată. Școala-mamă, cu o parte din dascălii voștri, v-a rechemat să vă revadă și să o revedeți. Pe frontispiciu își poartă cu mândrie numele aceluia care prin harul condeiului său ne-a veșnicit în lume și care a pornit de aici pe drumul ireversibil al eternității. V-am întâmpinat cu fosta voastră învățătoare, D-na Lucia Ștefan, cu profesoara Cornelia Sângeorzan și cu învățătoarea Doina Ursa. Au mai fost de față d-l prof. Ioan Rațiu, actualul director al școlii, viceprimarul Ioan Andronesi, Icu Crăciun, redactor șef, Ilie Hoza, redactor al revistei noastre "Cuibul visurilor". Țin acum să vă destăinui că inițiativa scoaterii acestei reviste, varianta școlară (1976-1979) își are rădăcinile în gândul către voi al dirigintelui dintâi ...

Am vrut să răsfrâng în inimile voastre, a celor prezenți: Viorel Avram, Lazăr Borș, Alexandru Cărbune, Ilie Cobzașiu, Macavei Al. Macavei, Dumitru Măgurean, Veronica Partene, Viorel Olar, Viorel Partene, Vasile Sângeorzan, Valer Scridonesi, Maria Negrușeri, Doruț Hodoroga, Ana Ureche, Victoria Zavaschi, precum și a celor, fizic, absenți: Aurel Bumbu, Virgil Candale, Maria Bolfă, Șarolta Abraham, Monica Hanțiu și Silvia Măgurean această neegalată bucurie de a vă revedea, buchet viu pe lângă noi. Fiindcă sunteți cei dintâi care ați întemeiat o astfel de datină promoțională în lunga existență de peste 230 de ani a celei mai dragi școli a lui Rebreanu.

Da. Unii ați avut de depășit amărăciuni și încrâncenări, alții v-ați bucurat de mai multe izbânzi, iar trei dintre voi au plecat în lumea umbrelor cu mult înainte de vreme! Să le rostim numele cu regretul cuvenit: Valentin Avram, Vasile Isip și Maria Hangea. Iar dintre profesori ne-au părăsit Alexandrina Groze și Minerva Hosu. Să le dăruim un moment de reculegere ... Dumnezeu să-I ierte !

Iată-vă, oameni de vrednicie, fiecare la locul lui. Ne este dor și de cei care, din motive întemeiate, nu pot fi astăzi cu noi. Oricum, v-am așteptat sub pecetea onoarei de a vă fi fost dirigințe și mă bucur acum mai mult ca niciodată că Cerul mi-a dat statornicia, ca să vă pot aștepta mereu aici, în satul-matrice din care nu m-am încumetat să evaderez și de unde nimeni nu m-a putut smulge, decât cu măguri cu tot ...

Fie ca viața să vă ofere și de aici încolo numai bucurii și împliniri.

SEVER URSA

Buchet în jurul învățătoarei și al dirigintelui de altă dată ...

Mesa peste timp ...

- Cartea -

Încă un autor năsăudean....

Ilveanul Ioan N. Ureche trăiește în Cluj de decenii, unde a încheiat studiile și pregătirea universitară (Facultatea de Drept), apoi și-a desfășurat activitatea profesională (economist) iar de un timp scrie cărți. A început cu "Monografia com. Ilva Mare și familia Ureche", tipărită în două ediții (1986, 1997), dar continuă și astăzi să ne adune informații pentru lărgirea ei. Acest gen de lucrare și demers auctorial de obicei încheie trivaliul cărțurăresc .

De ce la Ioan N. Ureche este începutul ?

La un interval de câțiva ani, recent a tipărit o carte surprinzător de opusă precedentei. Deși oarecum previzibilă tematica, fiindcă a ieșit în presă cu părți sau fragmente ale pasiunii intelectuale extraprofesionale. Astfel, în 2001, a apărut volumul CURIOSITĂȚI DIN LUMEA LARGĂ, la Editura Napoca Star din localitate.

Titlul dezvăluie parțial cuprinsul lucrării care inserează informații din cele mai diverse de pe mapamond. Dar și din istoria și realitățile vieții sociale. Neconținut descoperă altele și altele, studiază cele cunoscute până la detalii, revelând particularitățile care definesc și individualizează fenomenul sau obiectul. Pentru imaginea de ansamblu a cărții, se menționează sfera generală a domeniilor din care căutătorul de comori științifice se inspiră și extrage esența subiectelor: geografie, istorie, cultură, tehnică, sport, diverse. Formula redacțională e cea a articolului, care a fost bine scris, limpede și concis, de zeci de rânduri, ca de exemplu: "Roata olarului. Descoperirea roții olarului se atribuie lui Dedal, constructorul legendarului labirint din Creta antică" (p.93). Sau de la sute de cuvinte la zece cuvinte: "Pasărea-liră este specializată - caz unic - în zborul înapoi"(p.69).

Cu acribie și atenție sporită la stil, gramatică și ortografia Academiei, volumul se înfățișează cititorului inclusiv grafic, într-o ținută sobră, agreabilă.

Ioan N Ureche își continuă în ritmul năsăudeanului "bine temperat" lucrul de sporire a numărului cărților. Cu cele două titluri tipărite (altele în manuscrise), se confirmă și lărgeste bunele noastre tradiții livești de-acasă, care au contribuit la îmbogățirea culturii românești pe lista autorilor de sorginte grănicerească.

TEODOR TANCO

Erată: Cerem scuze autorului și cititorilor că în numărul anterior acest articol a apărut trunchiat și fără semnătura autorului, de aceea îl republicăm.

Redacția

Maieru văzut de Arineta
Foto: Iacob Hangea

Eminesciana

Omagiul unui destin: Veronica Micle

Districtul Regimentului II Românesc de Graniță de la Năsăud, a avut foarte mult de suferit de urma Revoluției de la 1848 din Transilvania. Peste 500 de grăniceri au căzut la datorie, iar care se adaugă un număr însemnat al populației civile, precum și numeroase distrugerii materiale.

Manifestul lui Simion Bărnuțiu, a avut un puternic ecou pe teritoriul regimentului, făcând un vibrant omagiu către grănicerii năsăudeni:

"Regiment român! Eroi lăudați de Napoleon, virtutea voastră numai atunci va fi în gloria sa, când veți fi fiii unei nații politicește viețuitoare, nu moarte. Uniți-vă cu frații voștri..."

Grănicerii năsăudeni au participat la acțiunile revoluționare românești manifestându-se din plin unitatea în luptă a românilor, pentru eliberarea socială și națională.

Ilie Câmpeanu, meseriaș din breasla cismarilor, luptător la 1948 în tribunatul din Munții Apuseni, înregimentat voluntar sub flamurii lui Avram Iancu, primise două gloanțe în piept.

După Adunarea națională de la Blaj din 3-5 / 15-17 mai la care au luat parte și reprezentanții grănicerilor năsăudeni, printre care vicarul Macedon Pop și tânărul preot Ion Gălan din Ilva Mare, absolvent (Seminar teologic) de Blaj, Ilie Câmpeanu, rănit, bolnav dar la sân cu un mic tricolor românesc cu busuioac la lance, pe care era scris "Noi vrem să ne unim cu țara!", se reîntorcea la Năsăudul lui drag, la soția Ana și la băiețelul Radu.

Intona cu entuziasm juvenil, cântece naționale, precum: "Marșul lui Avram Iancu", "Deșteaptă-te române", al lui Andrei Mureșanu, "Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim", a lui George Sion și era fericit că în programul Adunării de la 1848 de la Blaj erau cuprinse și doleanțele grănicerilor năsăudeni.

La Năsăud, Dumnezeu l-a învrednicit cu o mare bucurie, soția Ana i-a adus pe lume o fetiță.

În însemnările Botezaților din Parochia Nasseudului, Tom I (astăzi Arhivele Statului Năsăud din Municipiul Bistrița, sub cota 587) la pagina 129, aflăm că ea s-a născut la 22 aprilie 1850. e fiica lui Ilie Câmpeanu și a soției acestuia, Ana. Preparandul Teodor Vaida și soția sa Ana, i-au fost nași.

Fetița a fost botezată Ana, după numele mamei și a nașei sale, nume des purtat în familie.

În casă a fost dezmiardată Corina (cu acest apelativ va semna primele sale scrieri), și mai apoi Veronica, onomastică la care în cele de urmă s-a fixat.

În vara anului 1850 se stinge din viață Ilie Câmpeanu, înflăcărat grănicer, cătană neagră.

Soția Ana, țărancă de felul ei, văduvă tânără cu doi copii, fără stare materială care dorea s-o așeze la adăpost de grijile întreținerii și, pe deasupra, prigonită după înăbușirea revoluției de peste munți, anchetată de organele stat habsburgice, se hotără să plece în Moldova, la Iași unde avea cîmoteie pe juristul universitar Petre Câmpeanu, profesor de drept natural.

Cere sprijinul vicarului Macedon Pop și al Preparandului Teodor Vaida.

Aceștia apelează la preotul Ion Gălan din Ilva Mare, care avea frate pe învățătorul Pavel Gălan.

Pe Ilve, prin pasul Grădinița, cu ajutorul locuitorilor din Ilva Mare, care cunoșteau locurile, se ajungea destul de ușor și de repede la Vatra Dornei.

În casa Cămpenilor din Năsăud, era găzduit de multe ori gospodarul ilvean Afrim Someșan (1825-1866), care a avut un fiu pe Ion Someșan (1824-1848), prieten cu Ilie, de când erau ucenici, unul cojocar și celălalt cizmar.

Ion Someșan, a căzut în luptă și Ilie a adus familiei, câteva din lucrurile personale ale eroului, cătană neagră.

Preotul Ion Gălan, prin fratele său, învățătorul Pavel Gălan, trimise vorba lui Afrim Someșan să vină la Năsăud după Ana Câmpeanu.

Vara anului 1850 a fost secetoasă și fagurii stupilor ilvenilor se rupeau de greutatea rodului, curgând din borțile știubeilor.

Moș Afrim tăie doi stupi, puse fagurii cu miere în patru berbinți de lemn, înhamă caii la căruță și porni la târg la Năsăud, cu de dulce. Mierea era foarte căutată, deoarece stupii din zona districtului au fost prădați de armatele maghiare, austriece și rusești.

Ana plânse și se jeli bărbatului. Făcu pomana mortului după obiceiul locului și o forță lăuntrică o îmbărbăta, rugându-se la Dumnezeu, să-i ocrotească copilașii.

Vinde lucrurile agonisite cu Ilie și casa, încarcă în două cufere lucrurile personale și își ia rămas bun de la neamuri, prieteni și notabilitățile târgului.

Moș Afrim termină negoțul și înnoptează la casa Cămpenilor.

Vineri, în zori, se prevestea o zi însoțită și Moș Afrim pregăti căruța și caii pentru drum lung.

Ultima ieși din casă Ana Câmpeanu, cu legănușu într-un umăr și cu trista cu merinde în celălalt.

Boabe mari de lacrimi picurau pe față și emoțiile despărțirii îi înecau glasul. Își mai îmbrățișă nașii, nereușind să mai scoată o vorbă. O ajutase se urce în coșul căruței, cu legănușu pe genunchi. Se aplecă și își strânse în brațe nașii și în clipele acelea simțea

veșnicia din viața ei.

Moș Afrim vorbea cu Radu așezați în ziful căruții despre cai și clopoței.

- Rămâneți cu Dumnezeu Sfântul, scumpii mei nași! Doamne ajută!

- Domnul să te ocrotească! șoptiră nașii.

Cu gândul la Dumnezeu, cu sufletul zdrobit, părăsea Năsăudul.

Porniră încet pe lângă resturile Institutului militar, a Școlii normale și a multor alte case arse de armata maghiară.

În urma pârjolului privește Năsăudului, Rebrisoarei și a Feldrului era jalnică. Mulți pribegeau spre Moldova.

După răscoala de la 1763, cinzeci de familii ilvene, în frunte cu popa Niculaie și dascălul Grigoraș, printre care și strămoșii lui Creangă Ștefan și Toader Creangă din liva Mare, fug în Moldova și întemeiază satul Botoșana.

Ștefan Creangă, a fost grănicer infanterist, cătană neagră din batalionul care a refuzat să depună jurământul de credință către împărat și a fost declarat dezertor.

În timpul ocupării Bucovinei de austrieci, Ștefan trece în Moldova și se așează în satul Humulești.

Ilvenii, nu au rupt de tot legătura cu cei rămași acasă, ei deseori se întâlneau la târgurile din Vatra Dornei, Câmpulung și Gura Humorului

Ei veneau pe drumuri de munte, pe scurtături și aduceau mărfuri de vânzare în aceste târguri.

Moș Afrim răspundea la întrebările lui Radu, care, obosit, se retrăsese lângă mama, mâncase o bucată de turtă coaptă pe sobă umplută cu magiun și adormi pe sacii de mălai. Mama privea galeș la făpturile gingașe, care, dormeau nepăsându-le de hodorigitul căruței, le făcea umbră și-i aapăra de gângăni.

Între Măgurile ilvei, Moș Afrim, povesti, cum nepotul său Cosma Someșan, care, se reîntorcea de la târg din Năsăud, și-a înecat caii. Drumul era mâncat de puhoaiile de primăvară, nu și-a dat seama cât era de adâncă apă. Caii au intrat până peste cap și-au fost întorși în mijloc puhoiului. El a reușit să scape și să meargă acasă cu potcoabele în traistă.

Seara pe la asfințitul Soarelui ajunse la casa lui Moș Afrim. Baba Anisia i-a primit cu căldură, fiind vestită pentru bunătatea și omenia sa.

A doua zi, sâmbătă, a venit învățătorul Pavel Gălan și s-au sfătuit cum să procedeze, ca să trecă fără probleme în Bucovina.

Duminică în zori porniră cu căruța și încă cu doi cai cu tărnițele pe ei. Pe un cai urcă Ana, ținând legănușul fetiței. De oblâncul tărniței era legată o seceră învelită în pânză, iar în căruță un caiet de lână. Ana era îmbrăcată în costum popular. Secera, caietul și costumul popular trebuiau să înșele vigilența grănicerilor austrieci, convinși că mergeau în poienile din vecinătatea graniței.

Apucară pe plaiul Obcinei ce trecea prin Poiana lui Pușcă.

Întâmplare sau destin! Pe acest plai au plecat în bejenie strămoșii lui Creangă, pe aici a plecat Ana Câmpeanu cu copiii, pe acest plai vine Eminescu în Ardeal în 1866, pe acest plai merge Liviu Rebreanu cu prietenul său Aurel Sasu, la stâna din Dealul Lung.

Învățătorul Pavel Gălan ducea calul de căpăstru. De coada calului era legat căpăstrul calului Anei. În timp ce urcau prin pădure, Ana împingea crengile brazilor să nu-i atingă fetița. Chingile tărniței slăbiră și Ana alunecă încet spre coada calului căzând pe malul ogașului cu tărniță cu tot.

- Văleu! mi s-a terminat calul, tipă ea.

Se opriră îngrijorați! apoi izbucniseră în hohote de râs, bine că nu s-a lovit.

Mai merseră puțin și ieșiră din Poiana Obcinei lui Siminic. Soarele roșiaric apărură la orizont, transformând împrejurimile în ținut de basm.

În depărtare, pe leneu, se mai vedeau pete de zăpadă. Radu era în culmea fericirii.

Învățătorul Pavel Gălan, povesti cum, în iarnă, baciul Dionisie Bota din Nepos, a rămas cu 200 de oi pe dealurile Brădețului, de frică să nu-i rechiziționeze oile, armata austriacă. Iarna a fost deosebit de grea și omătul a astupat geamurile caselor.

Îngrijorați, gospodarii ilveni, s-au luptat cu nămeții, făcând părție cu boi de peste 700 kg fiecare. Au adunat peste 150 de cergi din sat, cu care au acoperit zăpada și au trecut oile în pădurea Vînoasei. Prin pădure au coborât o parte din drum pe urma unui grup de zimbri care au transversat pădurea spre părul ce și azi îi zice Părul Zimbrului. De atunci, de puține ori au mai văzut ilvenii zimbri, ei dispărând cu totul.

Din vorbă în vorbă ei au ajuns la granița de la Podul Coșnei. Aici s-au descurcat de minune, fiindcă învățătorul Pavel Galan știa germana, învățată la școlile săsești din Bistrița.

Spre seară au ajuns la Vatra Dornei, au tras la gazde cunoscute, unde s-au întâlnit cu ilvenii bejănăriți mai de demult în Moldova. Cu aceștia, a doua zi porniră peste munți spre Târgul Neamț și ei o ajutară pe ardelenca să cumpere de la Mănăstirea Neamțului, o căsuță de margine, pe o sută de galbeni, nu departe de Humuleștii lui Creangă, pe drumul către ruinele cetății lui Ștefan cel Mare. Mănăstirea vindea odăilele humuite de pe Ulița mare. (Va urma)

IERONIM SOMEȘAN

Însemnări

DOR DE ANTICI (2)

Anticii spuneau că se poate conduce prin trei metode: prin pedepse, prin recompensare și prin exemplul personal. Întâia metodă se referă, evident, la frică, de-a lungul istoriei existând tirani care s-au folosit de această metodă (vezi doar în secolul al XX-lea: Hitler, Stalin și Ceaușescu). Recompensa a fost folosită chiar și de Alexandru cel Mare, iar exemplul personal de către Nelson și Napoleon Bonaparte.

De obicei, puterea este apanajul ambițioșilor, aceștia nu numai că știu să-și cultive relații, dar posedă și cele două simțuri: ai realității și al posibilității, simțuri care multora lipsesc.

Aristotel îl critica pe Socrate reproșându-i comunizarea femeilor și a copiilor precum și faptul că susținea participarea femeilor la toate lucrările bărbaților, deoarece cățelele ciobănești păzesc stâna tot așa de bine ca și câinii (vezi Republica lui Platon, cartea V, p.451); nici comunizarea averilor nu este acceptată, discipolul lui Platon, Aristotel, fiind printre primii care au apărut proprietatea individuală. Astăzi, cine o mai apără?

Anticii nu acceptau martori la procese pe măcelari, lucru care l-a preluat și justiția engleză până în ziua de azi; să fie vorba de cruzime, obișnuința de a vedea sânge în fiecare zi?

Mă gândesc la constituția cartaginezilor, unde, întotdeauna, meritul era adus la putere, oamenii mediocri fiind considerați foarte primejdioși.

Observând modul de organizare al albinelor și furnicilor, anticii l-au adaptat societăților lor, albinele reprezentând forma de conducere monarhică, iar furnicile pe cea republicană.

Hai să ne uităm mai atent la toate găzele, insectele dar și la animale.

ICU CRĂCIUN

Lirica

IGNORÂNDU-L PE PROCUST

De câte ori,
alungat de gânduri,
citeam stelele,
te găseam întotdeauna
printre silabe, pe cer
alinătoare boare.

Erai accentul nemărginirii
implacabil,
punând ordine în galaxii.
Și erai
umbra ce apasă frunzele
cu toamnă,
chemându-le între pământuri.

Dar acum,
pentru ochii de văduvi,
cine să-mi dea dioptriile,
câte stele toate-s
tot și tot mai departe?

COLȚUL DIN STÂNGA

În lumea
pa care o duc cu mine,
colțul din stânga este rezervat
amintirilor despre tine.

Nu e colțul de rai
din poveste,
nici o grădină
cu statui, cu straturi și alei ordonate,
ori cu garduri vii
tunse cu grijă.

E numai o poiană
cu soare și umbră pe măsură,
în care sufletele noastre
s-au jucat și
au adormit uneori
împreună.

În lumea
pe care o duc cu mine,
colțul din stânga ...

EMIL BĂLĂI

C.P.N.

CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA AVIFAUNEI DIN MUNTII RODNEI

Strix uralensis

Lista cuprinde 135 de specii observate pe parcursul a 10 ani de studiu în termen. N-au fost "omologate" speciile care din diverse cauze, nu au fost identificate **foarte precis!** (A. strepera, G. galinago, T. totanus). N-au fost incluse în listă specii care există în zonă ca exemplare împăiate, nu există certitudinea unei proveniențe locale și nici specii din false "tratate de vânătoare" (scolapas rusticola, Bubo bubo, Botaurus steiaris ?!!).

Din totalul speciilor listate, 43 sunt sedentare, 54 sunt oaspeți de vară, 5 oaspeți de iarnă, 10 specii de peisaj și 23 specii foarte rare, accidentale. Unele specii pot fi considerate la propriu drept "rares aves" din cauză că au fost observate o singură dată pe parcursul celor 10 ani: A. purpurea, R. aquaticus, C. aeruginosus, L. ridibundus, L. cachinans, G. passerinum, A. funereus, A. apus, R. pendulinus, C. flammea. Se pot număra pe degetele de la mână și notele de teren pentru alte specii rare : C. nigra, C. cyaneus, P. apivorus, A. Chrysaetos, T. tetrax, P. perdix, S. uralensis, Motacilla flava feldegg, T. iliacus, Emberiza choeniceus.

Din pricina braconajului, a distrugerii habitatelor prin exploatarea forestieră intensivă și poluare cu deșeurile menajere și rumeguș numărul speciilor clocitoare se diminuează pe zi ce trece: 102 specii la ora actuală din care o singură specie acvatică (T. ruficollis), 3 răpitoare de zi și șase răpitoare nocturne. În ultimii cinci ani nu au mai fost observate rața mare și rața cârătoare (A. platyrhynchos și A. querquedula) decât în pasaj iar unele specii au dispărut din zonă: rața mică și găinușa de apă (A. crecca și G. chloropus).

Chiar și unele specii comune au devenit din cauza obiceiului de a face din orice ochi de apă și teren mlăștinos gropi de gunoi "păsări exotice". În anul 1998 calendarul de observații al berzei a cuprins 19 observații, în anul 1999 doar 17 observații, iar în anul 2000 16 observații. Barza neagră (C. nigra) a fost observată de 2 ori în aprilie 1997, de două ori în aprilie 1998, o singură dată (6.04.1999) nici o observație în 2000.

Nici viitorul altor specii nu pare mai promițător cu avalanșele de rumeguș, detergenți, gunoie și cianuri... cele mai periclitate sunt răpitoarele de zi din pricina exploatărilor forestiere sălbatice făcute după sistemul "rade tot". Aceste specii s-au rărit atât de mult din cauza braconajului și a maniei de a împodobi pereții cu păsări naturalizate încât observarea unui specimen de genul "rapax" este un miracol! Șorecarul (buteo buteo) pasăre care altădată o vedeam pe toate gardurile a devenit specie rară !!!

Din păcate, în acest domeniu - a se vedea exterminarea zăganului și al vulturului negru avem o tristă experiență. Dacă nu se vor lua măsuri de protecție - care sunt infinit mai ieftine decât programele de reintroducere, vom rămâne cu o amară întrebare pe buze... "Unde sunt răpitoarele noastre de altădată"?!?!

Speciile forestiere sunt și ele amenințate de vânătoria ilegală și distrugerea masivă a habitatului. Pădurea este hăcuită și parcelată, iar populațiile de galinacee sălbatice tot mai dispersate sunt decimate fără

milă. Podoabe vii ale munților noștri este cocoșul de munte (T. urogallus) și cocoșul de mestecăn (T. tetrax) ajung trofee prăfuite în colecțiile .... moarte ale vânătorilor.

Chiar și păsărețul de talie mică are un viitor incert. Din varii cauze s-a constatat scăderea efectivelor la populațiile de ciocănitoare de munte (P. tridactylus), la ciocănitoarea cu spate alb (D. leucotos), la mierla gulerată (T. torquatus), la sfânciocul roșiatic (L. collurio), la pescărușul negru (C. cinclus) și forfecuța (L. curvirostra).

Pădurea este un organism viu, un ecosistem complex, toate etajele și subetajele ei fiind exploatate și valorificate la maxim, puține specii concurând pentru aceeași hrană, iar dacă aceasta se întâmplă se face în sezoane și la specii arboricole diferite.

Etajul ramurilor superioare este exploatat (la conifere) de forfecuțe și scatii, iar la foioase de mugurari (vara) și bodgroși primăvara și toamna. Coroanele arborilor sunt exploatate de specii din cele mai diverse: picidele, sitidele, paridele, turtidele, silvidele, oriolidele, corvidele și fringilidele, găsind aici excelente locuri pentru hrană și cuibărit. Etajul trunchiurilor este preferat de păsări din familia picide, paride, sitide, și certhide care folosesc această "nișă" atât ca spațiu de locuit cât și ca teritoriu de vânătoare.

Subetajul crângurilor și a lizierelor, făgetele, moldișurile, și brădetele tinere, alunșurile, luncile cu arin și salcie, sunt ocupate de alte specii: pupăză (U. eops), cuc (C. canorus), capântortură (J. torquilla), codroșii de munte, pitulicele, silvile, etc...

Alte specii preferă zonele cu rășiști, livezile sau terasele naturale cu mărcinișuri (păducel, sorb, porumbar, măceș) și plante (mur, zmeur) care pot constitui locuri de hrană și cuibărit pentru mărcinari (Saxicola torquata și S. rubetra), măcăleandru (E. rubecula), mierla (T. merula), ochiul boului (T. troglodytes), muscarii (Ficedula), pițigoii, presurile, sfânciocii, o serie de fringilide.

Alte specii s-au adaptat zonelor deschise, acoperite sau nu cu vegetație: fâsa de munte, ciocârliile, pietrarul sur, brumărița de stâncă, în timp ce altele își duc traiul în apropierea zonelor umede și mlăștinoase sau chiar pe malul apelor: codobaturile (Motacilla albă și cinerea), pescărușul albastru (Alcedo atthis), pescărușul negru (C. cinclus), prundărașul gulerat mic (C. dubius) și fluierarul de munte (A. hypoleucos).

Zona noastră prin specificul ei montan este săracă în ape stătătoare. Iazul de decantare de la Anieș (100 mp) este unul din puținele locuri unde pot fi văzute câteva specii exotice în pasaj: barza albă și neagră (C. ciconia și nigra), stârcul cenușiu (A. cinerea), rața mică (A. crecca), rața cârătoare (A. querquedula), fluierașul de mlăștină și fluierașul de zăvoi (T. glareola și T. ochroporus). Singurele specii care cuibăresc aici sunt rața mare (A. platyrhynchos) și corcodelul mic (T. ruficollis), și acestea tot mai sunt deranjate de "traficul" pescarilor și braconierilor din

Aquila chrysaetos

Strix aluco

zonă.

Câteva specii s-au adaptat atât de bine cu prezența omului încât au ajuns să cuibărească în zonele rurale sau urbane: rândunica, lăstunul de casă, drepneaua neagră, vrabia de casă, coțofana, stâncuța.

Există specii cu un larg spectru adaptiv, care pot fi întâlnite la altitudini și în habitate diferite: cinteza, șorecarul, mierla, cocoșarul, țicleanul, pițigoii, pânțarul. Altele își modelează (instinctual) deplasările sezoniere ori teritoriile de vânătoare în funcție de schimbările meteo și abundența hranei astfel încât la intervale regulate sau nu au loc invaziile populațiilor nordice: cocoșarii, mătăsarii, cioara de semănătură, scatii, nagâții, bodgroșii, cinteza de iarnă, în timp ce "rezervoarele avicole zonale coboară spre regiuni sudice mai calde (fringilide și motacilide)".

Peste 90 % din speciile prezentate au nevoie direct sau indirect de un copac, de un zăvoi, de pădure. Chiar și răpitoarele care vânează în câmp deschis au nevoie de copaci pentru a-și construi cuibul (între ramuri sau scorburi) la unele specii acvatice sau cioconidele. Puține specii nu sunt legate direct de arbori în general speciile acvatice, ele cuibărend însă mai bine protejate de vânători și răpitorii naturali acolo unde pe lângă vegetația palustră există specii arboricole.

Natura nu e risipitoare!! Toate resursele pădurii sunt exploatate cu maximum de randament. Chiar dacă există concurență pentru hrană în cadrul aceleiași specii (picide) sau între alte specii aviene diferite (picide sitide - certhide) sau cu alte specii și alte familii și / sau regnuri (animale, insecte, ciuperci) pădurea oferă tuturor "cazare și masă".

N.B. Nu există de fapt o concurență reală. Ca și în cazul limicolelor care se hrănesc în zonele litorale și păsările forestiere exploatează resursele pădurii în funcție de lungimea ciocului și mărimea speciei.

Acolo unde nu există copaci păsările vor prolifera. Aceasta din cauză că păsările nu sunt decât în cazuri rare cazuri foarte strict specializate, meniul lor fiind atât vegetal cât și insectivor sau chiar omnivor. Astfel, un singur copac poate fi de-a lungul vieții lui (de la lăstar la trunchi viguros până la scorbura și putregai) sursa de hrană, refugiu și loc de cuibărit pentru zeci de specii.

Fire nevăzute leagă păsările de celelalte viețuitoare ale pădurii, de plante, de insecte, de fructele pădurii și de ciuperci, de sursele de apă și chiar de arborii morții. **Pădurea este casa lor! Să le păstrăm nealterate farmecul și bogățiile ei.**

N.B. Această categorie a speciilor pe microhabitate și nișe ecologice s-a făcut doar din considerente teoretice și din necesitatea unui studiu schematic al habitatelor din zonă. În realitate lucrurile privind conexiunile și interconexiunile dintre păsări, speciile animale, fauna entomologică și herpetologică, regnul vegetal, au caracter, au un caracter atât de complex încât deseori nu pot fi cuprinse în înțelegerea noastră. (va urma)

ILIE HOZA

Ion Barna - etnograf și folclorist (3)

ERATĂ

Ne cerem scuze cititorilor și autorului acestui studiu, întrucât partea a 3-a, publicată în nr. anterior, face parte dintr-un alt text; așadar, continuarea părții a 2-a este cea tipărită în acest număr.

REDAȚIA

Redăm mai jos cântece care se descântă fetelor:

Doamne, Sfântă Mărie,
Sfântă de tine,
Eu nu torc,
Eu-ntorc
Întorc urile,
Făcăturile.
Oricine ce-o făcut,
Oricine ce-o adus,
De-o făcut o fată cu o fată
Ori două surorri laolaltă,
O văduvă grasă,
Ori fină cu nănașă,
De-o făcut cu păr de lup,
Ori cu c.... de lup,
Ori cu păr de măt,
Ori cu c.... de măt, Ori cu păr
de om,
Ori cu c.... de om,
Ori cu păr de câne,
Ori cu c.... de câne
Ori cu mucii de moșneag,
Ori cu balegă de gândac,
Ori cu oase de drac.
Oricine ce-o făcut,
Oricine ce-o luat
Eu toate le-ntorc pe cap!
Oricine ce-o adus
Eu toate le-ntorc
Pe capul lor,
În casa lor,
În masa lor,
În ograda lor,
În veșmintele lor,
În lada cu hainele lor,
În toate lae lor,
În oala cu mâncarea,
În patu cu-așezarea!
De-o făcut cu piele de
gândac

Eu toate le-ntorc pe cap.
De m-o pus în dos de stâlp,
Ori în dosul casii,
ori în copită de cal
Ori în srupătură de cal
Ori în srupătură de mal,
eu toate le desfac.
Al meu trup rămâne mândru
și curat
Cum Maria Sfântă l-a lăsat.
Bună dimineața, apă
mândră,
Și mergătoare,
Și curățitoare,
Și de leac folositoare !
Eu amvenit
C-am auzit
Că cureți pietrele de rugină
Și rădăcinile de tină!
Eu n-am venit să mă speli
De tină că-s tinoasă
Nici de până că-s pânoasă,
Că de tână și de până
Mă spăl eu.
Eu am venit,
C-am auzit
Că ești apă curățitoare
Și mărăgătoare
Să mă cureți și pe mine.
Mă cureți din creștetul
capului,
Din dosul capului,
Din fașa obrazului,
Din dosul meu,
Din fața mea,
Din lăcașul meu,
Din masa mea,
Din hainele mele,
Din toate ale mele !
Di pe trupul meu,
Di pe buzele mele,
Di pe veșmântele mele.
Cine mi-o făcut cu-o mână
Eu desfac cu nouăzeci și
nouă.
Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cu nouăzeci și
nouă.

Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cu nouăzeci și
șapte.
Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cu nouăzeci și
șase.
Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cu nouăzeci și
cinci.
Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cun nouăzeci și
patru.
Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cu nouăzeci și
trei.
Cine mi-o făcut cu-o mână,
Eu desfac cu nouăzeci și
două,
Cu harnicele mele cu-
amândouă,
Cu degetele mele cu tus-
zece
Limba-n gură să le sece !
Ele să nu mai poată face,
Eu toate să le pot desface.
Al meu trup să rămâie
mândru și curat
Ca argintul străcurat
Cum Maica Sfântă m-o lăsat
Și să-mi capăt și eu bărbat.

***

Alt descântec. Se întrebuițează
tot la bobotează, are aceeași
acuză ca și cel de mai înainte:

Dimineața m-am sculat,
Dimineața m-am driticat
Decât casa nemăturată,
Decât vasele nespălate,
Decât baba-n uliță,
Decât șarpele-n trâmbiță,
Decât clonțul paserilor,
Decât limba clopotelor.
M-am luat pe calea lui
Traian
la râul lui Iordan,
Cu struți de busuic

Și cu unt de băroanoc,
Cu tri fire de tămâie albă
să fiu la toată lumea dragă.
Nu m-am putut curăți,
Nu m-am putut limpezi.
Și de ureci asurzită,
De nas înăbușită,
De gură amușită,
De mână legată,
De picioare împcelecată.
M-am prins a mă cânta,
A mă dăuli.
Nime-n lume
Nu m-o auzit,
Numai Maica Domnului
Și poarta ceriului,
Cum m-o auzit
Cum o coborât
Pe o scară de aur.
Cum m-o întreat:
Ce te cânti?
Mândră și frumoasă
Ce te dăulești?
Nu te cânta,
Nu te dăuli!
De urechi desurzi-te-oi,
De ochi desorbi-te-oi,
De nas desnăduși-te-oi,
De mâini deslega-te-oi,
De picioare despeleca-te-oi,
De mâna dreaptă lua-te-oi,
Pe lordna în sus țipa-te-oi,
De poate relele scutura-te-
oi,
Pe lespede de aur sui-te-oi,
În cămașă de dragoste
îmbrăcate-oi,
În cizme de joc încălța-te-oi
În mâna voinicilor da-te-voi,
La cei tineri pu pahare pline,
La cei bătrâni cu vorbe
bune!
A zis Maica Domnului:
Oh, mândro și frumoasă,
M-am uitat în jos
N-am văzut nemica
M-am uitat în sus

Am văzut tri zori,
Tri surori a soarelui:
Una o cema dragostea,
Una o cema frumusețea,
Una o ceme iboștea.
Dragostea de dragă
În brațe te-a cuprins,
Frumusețea, frumusețe,
În față ț-o scris,
Iboștea cu iboștele
te-au aprins.
Sfinte vint,
Domoli-te!
Vii de peste vârful munților,
Peste crucea melizilor,
Peste văi,
Peste cormăi !
Dacă intri în sat
Te izbește de coarnele
boilor,
De vârful parilor,
De crucea ferestrelor,
De obrazul oamenilor!
Dar te fă,
Sfinte vint,
Domoli-te șarpe,
Laur bălaur.
Și te du și-mi cată ursitul
meu!
De-i de-aici din sat,
Al doilea sat
Pân-al nouălea sat,
Al nouălea țară,
Al nouălea hotară
Să n-aibă stare,
Nici așezare
În casă cu frații la masă.
Să n-aibă stare
Până ce-o veni
La mine anume,
Să nu poată cuprinde pe
nime
Pân-m-o cuprinde pe mine.
Să nu poată vorbi cu mine
Pân- ce o grăi cu mine !
(va urma)

Prof. LIVIU PĂIUȘ

S-au născut în lunile august -septembrie 2001:

Berende Alexandra-Maria
Cărbune Valentin
Balotă Mihai-Florin
Vertic Bianca-Marja
Dumitru Solovestru Daniei
Bontaș Mihai-Ionică
Moisil Dumitru-Marius
Motofeala Alexandra-Ionela
Oprea Octavian-Samuel

Ometiță Alexandru-Alin
Pui Iacob-Ionuț
Tămaș Marius-Dorin
Pop Vasilica-Andreea
Hădărău Cristian-Ioan
Chisăliță Vasile-Florin
Luchi Florin-Ionuț
Isip Simona-Arsinica
Ștefan Vasile-Lazăr
Berende Victoria
Birta Ilișca

Să crească mari, înțelepți
și frumoși !

S-au căsătorit în lunile august-septembrie:

Ureche Viorel și Sidor Lucreția
Pădure Dumitru-Nicolae și Adam Firuca Ana
Scurtu Ioan și Candale Lucreția
Ureche Grigore și Lorințiu Anuța
Jarda Alexandru și Șpaimoc Sanda-Maria
Pui Ionică Ovidiu și Șorobetea Mariana
Lorințiu Dorel și Ureche Maria
Cărbune Dănuț și Berende Cornelia
Luchi Vasile-Pompei și Avram Letiția

Le urăm casă de piatră !

Au decedat:

Avram Maria - 75 ani
Birta Lucreția - 64 ani
Berende Maria - 87 ani
Ureche Augustin - 69 ani
Rebrișorean Beniamin - 70 ani
Zavaschi Ioan - 87 ani
Ometiță Valentin - 61 ani
Măgurean Grigore - 86 ani
Bolbos Ioan - 38 ani

Dumnezeu să-i odihnească !

Ofițer de stare civilă: ELENA CĂRBUNE

Informații

Învățământ

Cultură

Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul Visurilor Maieru, Jud. Bistrița-Năsăud

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: Revox International Bistrița, tel. 063/231341

ISSN 1224 - 643